

T. Igor Csaba

A REND

Két, nagyjából romantikus történet

TARTALOM

Akik egymásról mindig lelésnek

A rend

Akik egymásról mindig lekésnek

Csendes Jóska és Zilbermann Adél története

Csendes Jóska, az „Öreg Csetete” akkoriban még nem volt öreg. Ám már akkor is Csetete volt. A cseteteséget Miklós Ödi ragasztotta rá, úgy körülbelül húszéves korában. Jó barátok voltak akkoriban, sokat viccelődtek egymáson meg a világon.

Történt egy néhány érdekes dolog az ő életében is, mint mindenki máséban, ám egyszer valaki megkockáztatott egy olyan véleményt, hogy ha fogorvos, akkor nem is lehet igazán érdekes ember. Végül mindegy is lenne, mivel már nem él, de ez a furcsa történet, ami részben vele, részben körülötte megesett, ha nem is kifejezetten ritkaság, azért megérdemel egy kis írást.

Tehát: Csetete jó sokáig társ nélkül élt, harmincnyolc éves korában még nem volt családja. Valahogy alighanem félresiklott az élete, amikor, főleg apai noszogatásra, szakmát választott magának. A fogorvosi mesterség, bár kétségkívül tiszteletre méltó, de semmiképpen sem tartozik azok közé, amelyek egy fiatalnak az álmaira jellemzők szoktak lenni. Nem! A fiatalok akkoriban, de tán ma is, főleg arról álmodoznak, hogy hajóskapitányok, felfedezők lesznek, amely hivatások pedig mára már nagyon sokat veszítettek a varázsukból, s főleg a sok papírmunka jellemzi azokat. De ezt a fiatalok nem tudják. Hiszen – fiatalok.

A mi Jóskánk annak idején, iskolás korában, ezt meg kell mondanom, nem tartozott a különösen szorgalmas fiatalok közé. Hiszen érdekelte őt sok minden, de sokáig nem tudott dönteni arról, hogy mi legyen az, ami mellett élete végéig meg akar maradni. Ezen ok miatt, meg még egyebekért is, az egyetemi felvételt „elpuszkázta”. Utána pedig már azt ajánlotta neki az apja, hogy most már menjen oda, ahol hasznossá is teheti magát. Ezt Csetete is belátta.

Az ilyenféle „későn érés” ma sem ritkaság a fiatalok körében, bár a mai szülők sokkal nagyobb toleranciával kezelik, mint az akkoriak.

Ha tehát már a mesterség megválasztása is gondot okozott, elképzelhető, hogy mit jelentett a családalapítás. Pedig nem lehet azt mondani, hogy ne szeretne volna a nőket, ennek inkább az ellenkezője volt igaz. Amúgy, volt ő nős is, de csak egy rövid ideig, ami után hamarosan válás következett. Annak idején, a kommunista időkben a válás általában nehéz volt, hosszadalmas és költséges. Semmiképpen nem sarkallta tehát az embereket arra, hogy újabb családot alapítsanak. Hát így maradt Jóska egyedül, annak ellenére, hogy szeretne a nőket, sőt a nők is szívesen elképzelték volna vele az életüket.

A hollóhegyi körzeti rendelőben nem is gondolt arra, hogy az ott megfordult hölgyekből valaki is az ő párja lehetne. Aki pedig mégis lehetett volna, annak rendszerint már volt családja. Hát csak éldegélt, csak dolgoztatott, maga sem tudta, miért és főleg kiért.

Így volt ez jó sokáig, pedig az idő nem állt meg, sem az ő kedvéért, sem a máséért. Mondom, múlt az idő, s neki lassan olyan érzése támadt, mintha lemaradna valamiről. Igen, de miről? A családalapításra nem gondolt. Igazság szerint akkoriban már egyre ritkábban gondolt arra. Inkább azt volt a vágya, hogy egy kissé civilizáltabb helyre kerüljön. Persze, Hollóhegy is volt olyan civilizált hely, mint például Vigyázóvár, a megyeszékhely, ezt később sokan belátták. De Csetetének mehetnékje volt, mivel ő maga se tudta, hogy mit is akarna, de akart.

Igen ám, de akkoriban egy olyan megyeszékhelyre bejutni értelmiséginek csak versenyvizsgával lehetett. Olyat meg nem szerveztek már valami nyolc éve. Ám szerencséje volt. Szerencse? Ki tudhatná azt előre, hogy az, amit tesz, később szerencséjének számít, balszeren-

csének, vagy éppenséggel közömbös, semmitmondó cselekedetnek? Rendszerint a legutóbbi válik be. Nos hát, nyolc év után mégis elszánta magát a főváros, hogy versenyvizsgát szervez. Nem kényeztették el a várost a helyek számával, de komoly odafigyeléssel meg lehetett csípni egyet azok közül. Így is történt.

Jóska akkor már eléggé unta Hollóhegyet ahhoz, hogy könnyen változtasson az életén. Igaz, volt akkoriban egy barátnője is, de annak a barátnőnek férje is volt meg egy kislánya, nem lehetett rá komolyan számítani. Ahogy azt ugyebár elébb már mondtam.

Akkor, amikor Zilbermann Adél először megjelent a rendelőjében, Csemete egyáltalán semmi megjegyzésre méltót nem talált benne. Azaz hogy egyvalamit mégis. Azt, hogy meglehetősen rossz fogai voltak. Méghozzá éppen azok, amelyek jól látszottak. Ebből az okból egy kis kísérlet elvégzésére határozta el magát, olyanra, amely semmiképpen nem árthatott, de amelyhez szükséges volt, hogy a beteg évente egy-egy filmet készíttessen a már elvégzett kezelésekről, kimutatni, hogy mennyire voltak azok hatásosak. Akkoriban, egy kisebb egyetemnek a professzora fogalmazta meg a gondolatot, s a mi Jóskánk nem volt rest le is ellenőrizni azt. Amely ellenőrzéshez keresve se találhatott volna jobbat egy olyan páciensnél, akinek a szeméből jól olvasható volt, hogy valamiféle vonzódást érez iránta. Magából a kísérletből aztán majd, amikor vége lesz, egy dolgotat szándékozott írni. Nem tartozik szorosan a történetünkhöz, de férfiasan be kell ismerni, hogy az a bizonyos dolgotat soha nem készült el. A képek még megvannak, őket jóval később Nemvaló István örökölte sok más kacattal együtt, tőle pedig én kaptam meg, azzal a megjegyzéssel, hogy „Na, itt vannak, ha már valóban írni akarsz Csemetéről!” Ez azért nem volt a legjellemesebb kijelentés a költő részéről, jelezve, hogy ő, aki elismert irodalmi ember, ő kellene megírja, a többi között, a Csemete históriáját is, de ha már nem teszi, akkor ideadja nekem, mert éppen nekem való, aki leginkább csak történeteket tudok írni. Bár lehet, hogy én vagyok túlságosan érzékeny.

Körülbelül három év telt el azóta, hogy Hollóhegyről eltávozott a mi emberünk, egészen addig, amíg Adélka megjelent a rendelőjében. Mint mondtam is, eleinte nem, vagy alig figyelt fel rá. Persze az elkerülhetetlen, hogy az orvos néha a beteg szemébe nézzen, s ahhoz meg éppenséggel nagy bunkónak kellett volna lenni, hogy azokból a szemekből a vonzódást ki ne olvasta volna. Szép, barna szemek voltak, cirmos szivárványhártyával. Ám akkoriban Csemete éppen egy kapcsolatban élt, amely kapcsolat ugyan már haldoklott, és különben se volt várható valami egészséges jövője, de József alapvetően nem volt jellemtelen ember, hát húzta, halasztotta a szakítást, ameddig lehetett. Hogy mi járhatott az eszében mindeközben? Ki tudja azt?

Annak a kapcsolatnak pedig a következő volt a története:

Akkor, amikor Jóskát Hollóhegyről elengedték, még Vigyázóváron nem volt teljesen készen az a munkahely, amit neki szántak. Volt hát lőtás-futás műszerekért anyagokért meg miegymásért éppen elég, s hát időközben nem ártott dolgozni is valamit. Hát a sok lábmunka folyamán több embert is megismert, értékesebbeket és kevésbé értékeseket. Az előbbieket megpróbálta magához, vagyis a leendő munkahelyére csábítani. Az utóbbiak jöttek maguktól is.

Nos hát ilyen, az „értékesebb” kategóriába tartozó volt az a fiatal asszonyka is, akit valami raktárban vagy miben ismert meg, ahol éppenséggel semmit nem tudott dolgozni, csak elvult, mint a befőtt az üvegben.

– Gyere akkor hozzánk! Munka lesz elég, s ha akarsz és szorgalom is van, előbbre is juthatsz.

Így került Mareszke a Csemete vigyázóvári munkahelyére.

Ehhez mindenesetre jó tudni azt, hogy akkoriban a városvezetés komolyabb egészségügyi központot képzelt el oda, el is nevezték azt az épületet poliklinikának. A valóságban azonban egynéhány körzeti rendelőnek, valamint fogorvosi rendelőnek adott helyet. Igaz, kezdetben még volt egy nőgyógyász is, meg egy röntgenes is, aki – jobb híján – echográfiával foglalkozott. Kellett hát a munkaerő.

Na hát, az előbb emlegetett Mareszke a munkája mellett egyetemre járt. Vagyis inkább nem járt, mert látogatás nélkül végezte. Vagyis (mert az életben igen sok ilyen „vagyis” fordul elő) éppen ott tartott, hogy abba fogja hagyni, már egy félév úgyis kimaradt, neki meg családja van, hát valahogy megél majd így is. Szép kis hölgy volt egyébként, nem csoda, hogy Jóskának megakadt rajta a szeme. Bár utóbb, amikor már tartott közöttük a „hatalmas nagy” szerelem, a nő bevallotta, hogy az első félévben igen dühös volt, amiért Jóska sehogy se akart figyelni rá. Hiába! Ez már csak így van. A férfiak választanak párt maguknak, csak hogy előbb az illető hölgy valami titkos, vagy nem is titkos módon a tudtukra adja azt, hogy kit is kell választani.

Hát ez volt az a kapcsolat, amely az Adél megjelenése idején már haldoklott, és ami megakadályozta Csetetét abban, hogy a kis Zilbermann lányt jobban megnézzze.

Különben Mareszke már a kezdet kezdetén közölte Jóskával, hogy ő bizony nem válik el a férjétől, akármilyen komoly is köztük a dolog.

Ezek voltak hát az előzmények. Időközben meg Adél volt az, aki szorgalmasan járt Csetetéhez – kezelésre. Ebben az időben találkozott a mi Józsink egy volt egyetemi évfolyamtársával, nagyon nagy fej egyébként, később a szájsebészet professzora lett, és elmesélve neki annyit, amennyit az illedelem határai közt el lehetett mesélni, megkérdezte:

– Csak azt nem értem, hogy miért jár még hozzám most is ez a hölgy? Hiszen már nincs is mit kezeljek rajta!

– Ejnye – szólt a jó humorú szájsebész –, nem jöttél még rá, hogy nem is a fogai érdeklik, inkább a fogorvos?

De a dolog, az ismert okok miatt, mégis annyiban maradt. Közben Zilbermann úr is megjelent Cseteténél, mint páciens, sőt a felesége is, részben azért, mert az ő körzetéhez tartoztak, de meg azért is, mert akkor már kezdett híre menni, hogy jól dolgozik. A dolog pikantériája az volt, hogy Jóska sokáig nem úgy gondolt Adélra, mint a Zilbermann lányára, ez pedig azért volt, mivel ő, mármint Adél, más néven mutatkozott be. Férje volt ugyanis, bár éppen válófélben.

Ekkortájt kezdett kibontakozni nálunk az a bizonyos vad kapitalizmus, a maga jellegzetességeivel. És ekkor kezdett felívelni a Zilbermann Áron csillaga. Ekkoriban még nem volt az a nemzetközi pénzmágnás, akinek a pusztá szava életet és halált képes osztani, de már egyre magasabbra hágott a gazdagodás útján. Érdekes, hogy mindezek ellenére Adél megmaradt éppen olyan közvetlennek, mint volt azelőtt is. De hiszen éppen ezért a tulajdonságáért kellett beleszeretni.

Egy olyan, se vele, se nélküle helyzet kezdett kialakulni. Illetve kezdett volna, mert mindezzel párhuzamosan más dolgok is történtek. Ilyen volt az például, hogy az erdélyiek kezdtek rájönni arra, hogy létezik magyar őstörténet. Nemcsak Nagycsabi figyelt erre oda, hanem majdnem mindenki. Egészen természetes, hogy Csendes Jóska se maradhatott ki az általános érdeklődésből. Mivel akkoriban igen jól „futott a csikó” neki, érte ezalatt, hogy jól keresett, hát megengedhetett magának kisebb kutatóutakat. Őt pedig a székelyek régi története érdekelt, oda kezdett el járogatni, az ő régi írásukat megbogarászni.

Amikor pedig éppen a kellős közepén volt egy ilyen kutatóút sorozatnak (ki tudja már, hogy mit talált, tán régi templomok régi feliratait), hát akkor volt, hogy Adél megint megjelent nála. Ezúttal nem saját magának szeretett volna valami munkákat, hanem egyrészt az édesanyját hozta, másrészt valami barátnőjét. A barátnő szintén abban a bankban dolgozott, amelyikben Zilbermann volt az aligazgató – igazgató azért nem, bármennyire is pénzügyi zseni volt, mert ahhoz valamikori szekusnak kellett volna lennie. Csemete ismerte is, hogy ki az, az apja kis híján otthagya a fogát Temesváron a változások idején – a mi dokink ismerte őt is talán, de soha nem figyelt rá különösebben.

Nos hát, beállított a három hölgy, mint ahogyan régi operettekben volt szokásos, de előbb még csak Adél jött, gondolom, ő már ismerősnek számította magát. Ekkor jött el az az eset, hogy Csemete, rácsodálkozva a nőre, csak annyit tudott kinyögni, hogy:

– De szép vagy!

Adél köszönte szépen a bókot, de aztán elmúlt a pillanat, mint olyan sok másik azelőtt és azután is. Beszélgetés, viccelődés következett, meg munka a barátnőnek.

Mivel pedig éppen nyár volt, és Jóska megint egy több napos útra készülődött, hát meghívta a barátnőt, hogy kísérné el az útra, mert lehetséges, hogy egyedül nem tud mindent meglátni, amit pedig kéne.

Azután persze harapta volna le a nyelvét szívesen, de amit egyszer kimondott, azt már nem lehetett visszaszívni. Hogy miért éppen azt a barátnőt hívta meg, s nem Adélt, pedig őt szerette volna? Ez voltaképpen már örök titok marad, hacsak az nem játszott szerepet, hogy úgy Adélt, mint a családját olyan nagyon tisztelte, hogy még az ilyen meghívás gondolatát se engedte meg magának. Emiatt aztán az is örök titok marad – és mennyi ilyen van még ezen a bús világon, amely az emberek életét évekre képes megkeseríteni – hogy Adél mit szolt volna egy ilyen meghíváshoz. Az mindenesetre bizonyos, hogy a barátnő igent mondott. Igent mondott, és mégse ment el. Ez azonban csak akkor lett egészen világossá, amikor az indulás órája elkövetkezett és a nő nem volt sehol.

Az idő pedig szorított, az orvosoknak sincs végtelen hosszúságú szabadságuk, hát a mi Csemeténk, kissé szomorúan bár, de egyedül indult neki az útnak. Amely folyamán a látottak, felkutatott írásos emlékek meglehetősen hamar kiverték a fejéből a szomorúságot. Még tán jobb is így, gondolta magában, legalább nem lett hűtlen az ideáljához. Arra akkor nem gondolt, hogy végeredményben mindegy is, jött-e vele az a hölgy, vagy nem, ha egyszer a meghívás mindenképpen az Adél jelenlétében történt.

Ez út után Adél megint eltűnt a látóköréből. Nem végleg, de mindenesetre évekre. Pedig még meg is akarta kérdezni tőle, hogy miért is vált kámforrá a barátnője éppen a legutolsó pillanatban. Hiszen ő még azt is megértette volna, ha időben lemondja a részvételt, de így? Valahogy nem illett. Zilbermann Áron is eltűnt a városból, de el az országból is. A bankja kezdte észrevenni a hozzáértését, annak magas fokát. Az itteni bankfiók is új igazgatót kapott, olyat, aki talán nem is tudta, hogy Adél éppenséggel „annak” a Zilbermannnak a lánya. Valószínű, hogy maga Adél se mondta senkinek. Megmaradt hát az addigi helyén, az éppen jól megfelelt neki. Valami furcsa fickó legyeskedett akkoriban körülötte, azzal is jól elvolt. Hogy aztán évek múltán, egész máshol, mit is mondtak nekem személyesen arról az emberről, az meg amúgy sem tartozik ide.

Csemete ekkor még mindig egyedül volt. Mareszke ugyan visszavárta – mégis csak szeret-hette – de ez inkább olyan volt, mint egy megbízható régi házasság, semmiképpen sem mint egy viharos szerelem.

Ebben az időben a legifjabbik Mária körülbelül három éves lehetett. Az a Kicsimari, akiről Csemete egész életében úgy tudta, hogy az ő lánya. Lehet egyébként, hogy így is volt. Szerette hát nagyon. Olyan is volt, hogy egy nyáron Mareszke a két lánnyal – volt neki még egy nagyobb is – lement a tengerpartra nyaralni, Jóska pedig képes volt egyhuzamban elmenni odáig, csak hogy a kislányt, s természetesen az anyját is, láthassa. Pedig az jó kilencszáz kilométerre volt, ha ugyan nem ezerre.

Elég sok furcsaságot megtett a mi emberünk annak a nőnek a kedvéért, szóval jól elvoltak együtt.

Hát ennek az útnak a végeztével is várta Mareszke. Abban az évben történt, hogy az egyetemet is elvégezte. Persze a Jóska biztatása is kellett hozzá, de ez így volt rendjén, hiszen a hölgynek családja volt, és nem mindenki képes egyszerre gondoskodni a családról is, meg az egyetemen is helytállni.

A dolog hátterét megvilágítandó, érdemes megtudni azt, hogy az ifjú egyetemistának általában az volt a véleménye önmagáról, hogy ő... buta. Persze nem volt az, csak a gondolkodása volt merev egy kicsit. Alig valamivel jobban, mint az ő korában a hölgyeknek általában. Annak pedig, hogy ilyen lesújtó véleménye alakult ki saját magáról, oka volt, méghozzá igen komoly. Amely ok behatárolta nemcsak az ő életének menetét, de még a másokét is. Csakhogy arról akkoriban még nem tudott senki. Rajta kívül, ám ő is igyekezett már régen elfelejteni.

Az idő pedig mindeközben múltott, szüntelenül, s Csemete egyre inkább azt kezdte észrevenni, hogy öregszik. Persze ez nem valami különleges dolog, mindenkivel megesik, s akivel nem, az van csak igazán bajban. Igen ám, de Csemete arra is mind jobban kezdett ráérezni, hogy egyedül van, s ha nem vigyáz, akkor egyedül is marad. Bár igazán nem panaszkodhatott, hiszen valóban jó barátai voltak, de a barát az azért mégsem olyan, mint az aki éjszakánként mellette szuszog az ágyban. Olyan pedig nem volt. Adél ugyan meg-megjelent, majd el is tűnt, mint katonáéknál az a bizonyos hármasszámú céltábla, de arra mégsem lehet az élet hátralevő részét alapozni. Pedig egyszer még meg is kérte, hogy legyen a felesége. Kapott is kosarat igen szép nagyot.

De Mareszkével sem állt jobban a helyzet. Vele kapcsolatban pedig arra kellett rájöjjön, hogy igen, ő pontosan megfelel a nőnek, de csak arra, hogy jól elszórakozzanak együtt. Ebből az életében társa sosem lesz. „Igen, de mi lesz, ha annyira megöregszem, hogy a szórakozás számára sem leszek már jó?” gondolta a jó Csemete magában.

Éppen akkoriban történt, hogy azt a lakást, amelyben addig élt, eladta a tulajdonosa, és ő kénytelen volt az egyre öregedő anyjához költözni. Róla pedig igen jól tudta, hogy mennyire kiállhatatlan tud lenni. „Kár volna Mareszkét kitenni az anyám szájának!” morfondírozott magában, s hosszas töprengés után úgy intézte, hogy a nő szakítson vele. Ez igen egyszerű dolog, s azok a férfiak, akik úgy szeretnének egy nekik kedves nőtől elválni, hogy annak megmaradjon az önbecsülése, rendszeresen alkalmazzák is. Jóska ugyan nagyon sajnálta, hogy Mareszke ezzel eltávolodik majd tőle, de tudta, érezte, hogy az, ami addig volt közöttük, nem sokáig megy már tovább. Nem megy, mégpedig azért, mert hiába a legnagyobb vágyakozás, ha az ember lassan már simogatáson kívül a partnerének sokkal többet nem tud nyújtani. „Már pedig az az idő is el fog jönni hamarosan! Jobb így! Végeredményben nem házasságról van szó, attól a hölgy mindig ódzkodott.” No persze, Mareszke megsértődött, de ezzel úgyis számolni kellett. Hogy mennyi ideig tart majd nála ez a sértődés, azt nem lehetett előre tudni.

Ám az élet kanyarjai, kacsaringói előre kiszámíthatatlanok. Hát így történt az is, hogy Csemete éppen ekkor, amikor a legjobban sajnálta magát, hogy bizony, bizony, meg fog öregedni, hirtelen megnősült.

Babuval a Nemvaló Pista lakodalmán találkozott össze. Persze ismerték már egymást régebben is. Tudta például, hogy Babu fiatal korában egy nagyon csúnya agresszióknak volt az elszenvedője, magyarul: kihallgatták, megerőszakolták és félholtra verték a híres „szekun”, s abból a traumából soha nem jött igazán helyre.

Csetete akkor, amikor a Pista lakodalmán találkoztak, valami ötven és egynéhány éves volt, jól meggondolta hát a dolgot és úgy találta, hogy ő, az egyedül maradt, öregedő férfi és Babu, a sérült, idegrendszeres nő, alighanem jól összeillenek majd.

Nem volt közöttük valami eget-földet megmozgató óriási szerelem, de a házasságuk a vártnál sokkal jobban sikerült. Nyugodtak voltak, Babu néha napokig bevonult a belső szobába, ott hallgatott, és a család tudta róla, hogy ilyenkor a régi lelki sebeit nyalogatja. Nem bántotta érte senki.

Merthogy valósággal is család voltak ekkor. Volt ugyanis Babunak egy nagy leánya, aki a Kinga névre hallgatott, ha ugyan hallgatott valaha is valamire, mert örök lázadó volt. Hogy az anyjának a lelki sérülését igyekezett-e ilyen módon feldolgozni, vagy anélkül is ilyen lett volna, ezt nem lehetett tudni. De Csetete, aki más dolgokban is türelmes ember volt, általában ráhagyta minden bolondságát. Lehet, hogy nem kellett volna, de ezt ekkor még nem lehetett tudni.

Először Zilbermann Áron jött. Persze, szakmailag kereste fel Csetetét. Hogy még olyan messziről – ez idő szerint valahol Amerikában dolgozott – is képes volt visszajönni a Csetete körülményei között egyáltalán elvégezhető munkáért, ez mindenesetre a mi Jóskánk orvosi hozzáértését is jelezné, de tulajdonképpen senkit nem hatott meg. Mivelhogy ilyesmi azért történt még a mi emberünkkel máskor is. Hányszor? Nos, hirtelenében három ilyen eset jut most eszembe azokból az időkből, de lehetnek olyanok is, amiket Csetete nem mondott el nekem. Végül is diszkrét ember volt, az orvosi esküje is valami ilyesmire kötelezhette. Ezekről se beszélt volna, nem is beszélt, csak jóval később akkor, amikor olyanra fordultak a körülmények, hogy jobbnak látta, ha ezt-azt elmond az életéből. Gondolom, azt is főleg azért, hogy én ne ítéljem őt meg tévesen. Valami okból fontos lehetett ez neki.

Hát dolgozott Áron úrnak is, majd a feleségének, aztán a bankból küldött valami alkalmazottnak, Jóska nem is sejtette eleinte, hogy miért ragaszkodik hozzá olyan feltűnően. Majd aztán, egy délután, akkor amikor már semmi egyéb dolga nem volt ott, megint csak visszajött. Nem kertelt különösebben, hamar kibökte, hogy Adél szeretne vele beszélni.

– Jó, hát természetesen, jöjjön, amikor akar! Ez egészen természetes.

– Nem haragszol már rá?

– Nem is haragudtam. Okom se volt rá soha.

– De azt szeretné, ha te látogatnád meg! Tudod, hol lakik.

Jóska természetesen tudta.

– Mivel feliratkozott páciensem, természetesen ismerem a címét. Ha ott lakik a régi szeszgyár mögött, ahova a hivatalos címe szól.

– Voltál már ott?

– Nem. Csak tudom, hogy nagyjából hol van.

– Na. Hát mikor tudnál elmenni hozzá?

– Természetesen akármikor. Amikor neki megfelel.

– Akkor megmondom neki, hogy szerda délután várjon! Olyan öt óra körül. Várj csak! Itt van egy mobilszám. Ezen hívd fel, amikor odaértél, mert nem könnyű megtalálni a lakást sem.

Tudta-e Áron úr, hogy a lánya Csemetének az élete nagy szerelme volt? Az egyetlen igazi? Ha tudta is, senkinek nem beszélt róla. Erre kérték meg, ennyit mondott, nem többet. Azt hiszem, sejtett valamit, de jó érzéssel rájuk bízta a részleteket.

Jóska tehát elment, és az a nap addigi életének legboldogabb napja lett.

A házasságtörő kapcsolatnak éppen úgy megvan a természetes lefolyása, mint bármely más jelenségnek a világon. Amivel semmiképp nem akarom a fiatalságot ilyesmire biztatni, de azt igenis fenntartom, hogy az ilyesmi bizony természetes, ha egyes emberek számára nem is tartozik a legszimpatikusabb jelenségek közé. De hát annyi természetes dolog van ezen a világon, és azoknak a fele, ha a szimpatikusok közé tartozó. Jó esetben, persze.

Így tehát az első reakciója az embereknek feltétlenül a felszabadultság érzése. Valami olyan érzés, hogy: „De jól érzem magam, végre meggyőződtem arról, hogy másnak is kellek, még ilyen körülményekkel megnehezítve is!” Legalábbis férfiszemmel látva ez így szokott történni. De nem hiszem, hogy ebben a tekintetben sok különbség lenne nők és férfiak között. Legfeljebb annyi, hogy az egyik könnyebben bevallja saját magának, a másik meg nem. A Csemete esetében ehhez még hozzájárult az is, hogy örülten szerelmes volt Adélba. Igaz ugyan az is, hogy nem volt már akkor éppenséggel huszonéves, de ám az is, hogy ez a szerelem, néha fellángolva, néha csak csendben izzva, mint parázs a hamu alatt, már nagyon régen tartott. Hát ez lehetett az oka nemcsak a boldogságának, de annak az egyre erősödő gondolatnak is, hogy „na most már hogyan tovább?”

Ebben az időben Babu Vigyázóváron egy középiskolában tanított. És közben írta a könyvét az időről. Azt a könyvet, amely később megváltoztatta a Földön az elméleti fizika irányát. Ekkoriban már a vége felé tartott. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy már minden megvolt, írásban is, de hátra volt még az addig leírt fejezeteknek, s kisebb részeknek beillesztése a maguk logikus helyére.

Maga az ötlet már eléggé régen benne volt. Azóta, hogy fiatal korában beleszeretett a történelemtanárába, hogy nagyon rövid ideig boldogok voltak együtt, hogy a tanár fiatalon meghalt, hogy őt magát a szekun félholtra verték és ugyanaz nap többször megerőszakolták. Hát akkor és később még sokszor ez a gondolat jelentette számára a túlélés lehetőségét. „Idő, mint olyan, önmagában nem létezik. Az, amit mi időnek nevezünk, nem egyéb, mint a fizikai testek mozgásának egyik jellemzője az euklideszi térben.”

Hányszor vigasztalta magát ezzel a gondolattal olyankor, amikor semerre nem látott kiutat! Amikor már egész biztonsággal hitte, hogy ő voltaképpen már rég nem is él, az élete nem más, mint az érzékeinek a csalódása, voltaképpen haláljelenség. Amikor már nem létezett semmi, ő maga sem létezett, csak a fájdalom, csak a szégyen, csak a kiközösítettség tudata. És az a tudat olyan kemény volt és nehéz, mint a szikla.

És akkor, amikor már mindennel leszámolt gondolatban, amikor már csak a tett hiányzott, rendszerint akkor előjött a gondolat, hogy voltaképpen miért is van ő úgy kétségbeesve a múltban megtörtént esemény miatt, hiszen az idő tulajdonképpen nincs is, és az a bizonyos dolog már a térben is milyen távolságba úszott el tőle?

És két évvel azelőtt jött Csemete. A Nemvaló Pista esküvőjén. És Csemete is éppen olyan magányos volt, mint ő. Hamar megvolt a közös gondolat. Házasodjanak össze, támogassák egymást az ellenséges világ ellenében. Ez persze csak félig volt igaz, a világ Csemetével szemben nem volt ellenséges. Inkább nemlétezőnek tekintette.

Csemete semmiképpen nem érte el azt a szellemi szintet, amelyen Babu otthonosan mozgott. Ezt a nő már a régi társaságban megállapította, amikor kissé csodálkozott azon, hogy imádott tanára mennyire ragaszkodik az ifjúhoz. Aztán valaki, már nem is emlékszik, hogy kicsoda, felhívta a figyelmét arra, hogy mennyi jószág van az ifjú szívében. Amennyi talán együttvéve sem volt az intellektuális társaság tagjaiban. Igaz, ez akkor volt. Azóta Csemete is idősebb lett, lehet, hogy elhasznált már egy jókora adagot abból a lelki jószágból. De mégis az, vagy legalábbis annak az emléke bírta rá, hogy belemenjen a házasság gondolatába, aztán pedig magába a házasságba is. Nem bánta meg.

Eddig.

Most azonban mintha homokszem került volna a gépezetbe. Babu nem tudott semmit, annál sokkal nagyvonalúbb volt, de érezte, hogy valami megváltozott köztük.

Az ilyesmit a nők megérik. Igaz, fordított esetben a férfiak is. Apró jelekből, itt egy puszi elmarad, ott a megszólítás más hangsúllyal esik, ilyen apróságokból.

Csemete máskor is kimaradt néha, akár éjszakára is, hiszen a fogászat nem elégítette ki, még sokáig foglalkozott történelemmel – Strupka Mihály az egész társaságot megbolondította ilyen irányban – meg a régi székel írással. Ám az ilyen kimaradások rendszerint előre el voltak tervezve, abba Babu beavatva, s elmagyarázva, hogy az, amit éppen kutat, mire jó, mit lehet és kellene azzal elérni, stb. És ezek a két-háromszavas magyarázatok voltak azok, amelyek mostanában elmaradoztak.

„Volna valakije?”

Babu nem volt különösebben szerelmes a férjébe, régebben se, most meg, amióta a könyve gyakorlatilag minden gondolatát s idejét lefoglalta, talán el is hanyagolta egy kissé a házasságukat, ő legalábbis így érezte.

„De ha van valakije, az sem olyan nagy tragédia, csak szólna néha egy pár szót!”

Csemete persze éppen azért nem szólt, hogy nehogy kicsússzon a száján valami olyan, amivel Babut megbánthatná. Hiszen tudta, hogy mennyit szenvedett, igyekezett hát megkímélni a véletlenül kimondott súlyos gondolatoktól.

Sokan ilyenkor azt gondolják, kívülről rendszerint, hogy fél az a férfi a feleségétől, azért nem szól. Pedig a valóságban a legtöbbször éppen kímélni akarja a feleségét a fölösleges megrázkódtatásoktól.

„Ne csinálta volna!” mondják ilyenkor egyesek, de én az ilyen, menthetetlenül irigy és rosszindulatú véleményekkel nem törődöm, nem is lopom az időt ilyesmivel, és csak azért idéztem most is, nehogy valaki azt gondolja, hogy nem tudok róla. Tudok és – megvetem. Mint ahogy megvetek mindenféle embertelen megnyilvánulást. De ennyi az egész.

Hát Babu szenvedett.

És hovatovább Csemete is elkezdett szenvedni. Hiszen elérkezett időközben a házasságtörő kapcsolatoknak az éppen soron következő fázisa, az önvád.

Hogy aztán mindebből mi lett volna később, ha sokáig folytatódik, azt nem lehet tudni. Mert, mint ahogy a tó vize felhullámozik és zavaros lesz, ha egy nagy követ beledobnak, így ez a csendes sustorgás is „nagyobb sebességre kapcsol”, bizonyos külső körülmények összefüggésének eredményeképpen.

A Babu könyve ezenközben készült. A Csendes Jóskával való kétévi együttlét hozta meg neki azt a szükséges nyugodt időszakot, ami szükséges volt a már benne forgó, fortyogó könyv megírásához.

És akkor, szinte majdnem egyszerre, olyan események történtek, amelyek az előbb említett állóvizet felzavarták.

Egy nyugodt délutánon Csetete arra lett figyelmes, hogy Adél feltűnően csendes és elgondolkozó. Meg is kérdezte tőle, hogy történt-e valami, bántja-e valami? Talán, ha akkor nem kérdez semmit, még folytatódott volna a viszonyuk, lehet, hogy hónapokig, akár évekig is, talán Adél túltette volna magát azon a gondon, ami töprengésre készítette, talán arra az eredményre jutott volna, hogy végeredményben ez a helyzet neki jó úgy, ahogy van, nem lehet tudni. Így viszont, hogy megkérdezték, akkor válaszolni kellett rá. A válasz pedig az volt, hogy igen, történt.

Volt valamikor, már régebben, egy férfi az életében, aki azonban megnősült, nem is nagyon érdekelte, hogy Adél mit gondol vele kapcsolatban, s hogy még évekig gondolt rá, féltőn, szerelemmel. Most pedig megjelent az a férfi, összeveszett a feleségével, aki viszont kirakta a lakásukból, sem laknia nincs hol, sem igazi felesége nincs már. És Adél akkor gondolkozás nélkül felajánlotta neki, hogy ha már ez a helyzet, akkor lakjon nála. És ezért kéri Csetetét, hogy attól kezdve már ne látogassa meg.

Hidegzuhanynak ez egyelőre éppen elég volt. Mondhatta volna ugyan a mi Cseteténk, hogy „na, úgy látszik, az a pasas éppenséggel a lakást akarja lenyúlni”, de jó érzéssel nem mondta. Nem is lett volna érdemes, mert az igazság kimondása ilyen esetekben haragnál egyebet nem szokott szülni. Lenyelte hát a békát, s arra gondolt, hogy végeredményben sokkal rosszabbul is járhatott volna.

Persze Jóska ettől fogva még hallgatagabb lett. Sőt, idegesebb, ami nála abban nyilvánult meg, hogy annál jobban hallgatott. Ahogyan azt annak idején Arany Jánosról is feljegyezték. Vannak ilyen emberek. De szegény Babu nem tudta hova tenni ezt a nagy hallgatást és valami nagyon rosszat sejtett.

A rossz el is jött, csak éppen nem onnan, ahonnan várta.

Interludium. Macskazene

Történt valamikor, még bőven a kommunista korszakban, hogy egy kislány, lehetett akkor olyan tizenkét éves forma, egyszer csak azt vette észre, hogy ő tud rajzolni. Rajzolt hát attól kezdve mindenfélét és mindenhova, ahol papírt talált. Akik látták, mind azt mondták rá, hogy tehetséges. A rajztehetség pedig olyan dolog, hogy okvetlenül rájönnek, mert hiszen a rajzok nem olvadnak el, s akinek szeme van, látja őket. Hát mindenki tudta, hogy tehetséges a leányka. Érdekes módon éppen csak a rajztanárja nem vette észre. No, ennek magyarázata is volt, éppen akkoriban egy olyan tanterv volt érvényben az iskolákban, hogy rajzórán különböző műszaki dolgokat kellett rajzolni, ki tudja miért, ha jóindulatú akarok lenni, talán azért, hogy a perspektíva törvényeit megtanulják a diákok. Ez a mi leánykánk azonban akkorra már régen magától rájött a perspektíva törvényeire, hát rajzórán ezért főleg csak unatkozott. Megtette, persze hogy megtette azt, amit kértek tőle, de mint rég megunt dolgot, rendszeresen elnagyolta. Ezt viszont a tanárja észrevette és egyre jobban haragudott érte. Megbuktatni nem lehetett, hiszen mindent megcsinált, amit kellett, de az elnagyolás miatt jól lepontozta. Még el is könyvelte magában, hogy azt a leányt nem érdekli a rajzolás, de nincs is hozzá semmi tehetsége. Nem ritka jelenség az ilyesmi, tudjuk, Petőfit is meg akarták buktatni magyarból, Einsteint is fizikából. Azért a valódi tehetség, ha van, általában mégis csak utat tör magának, ezer akadályon keresztül is.

Hát tört is. Az idő úgy repült el, hogy észre se lehetett venni és eltelt két év. Nem eredmény nélkül, hiszen az első évben megtanulta – nagyjából egyedül – a rajzolás technikáját, a másik évben pedig már festékeket vett magának, s azzal kísérletezett.

Ez a periódus azonban válságot hozott magával a családi életükben. Ki tudja, miért van ez így, de magam tapasztaltam, hogy olyankor, amikor kint a társadalomban változik valami, a családok életében a válások száma is megnő.

Ez a mi kisleányunk családjában is így történt. A szülei több mint egy évig úgy marakodtak, mint valami állatok a koncon. Nem is nagyon figyeltek a lányukra, akinek, hogy is lehetett volna másként, a tanulása is leromlott.

„Nem baj, majd úgyis férjhez megy!” mondogatták, amikor éppen volt rá idejük. A fiukkal már többet törődtek. Merthogy öccse is volt a leánykának. Az öcs kicsi volt, kövér és alkalmazkodó. Általában az ilyen gyermeket szeretik nagyon a szülők. Nincs vele gond, nem lázad, hiszen neki magának sincsenek gondolatai. De, nincs is értelme annak, hogy különösebben foglalkozzunk vele. Inkább a nővérével, aki lám kitalálta, hogy fára szeretne festeni. Valahol látta, ki tudja, albumban vagy kiállításon, hogy milyen szép dolgokat lehet festeni – fára.

– Drága a falap! – ez volt az azonnali reakció. És:

– Drága a festék! Próbálj valami értelmesebbet kitalálni!

Próbált. Azt már csak nagyon halkan merte megpendíteni, hogy talán szeretne magának egy olcsó fényképezőgépet. És csodák csodája, megkapta.

– Látod, ez már értelmes dolog! – mondta az apja és meg is jelent nemsokára egy valóban olcsó, de elég jó minőségű fényképezőgéppel. Mérnök volt, tudta értékelni a technikát.

Ettől az időtől fogva a kislány elég sokat töltött a szabadidejéből fényképezéssel. Általában állatokat szeretett fényképezni. De a rajzolást se hagyta abba. Csak éppen nem verte nagydobra.

Abban az évben két esemény határozta meg az életét. Az egyik a szüleinek a válása volt. Azon a nyáron folyt le, amikor ő felső tagozatra felvételizett.

Mindannak ellenére, amit végig kellett néznie, elég jó eredménnyel jutott túl a vizsgákon, egy valóban minőségi iskolába. Ott aztán új rajztanára is lett. Ez a tanár fiatal volt, csúnya és szájszaga volt. Annyira, hogy ő nem is szeretett a közelében lenni, amikor beszélgettek. Pedig beszélgettek, méghozzá sokat, mivel ez a tanár – a magyartanárnének udvarolt, később el is vette feleségül – meglátta benne a tehetséget. A szülőket persze ő se tudta pótolni, de megtette, amit lehetett.

Mint egyenlő az egyenlővel beszélte meg vele a menet közben felmerült problémákat, segített a megoldásokat megtalálni. Rajzkörre is járatta, de előre megmondta azt is, hogy neki ott már nincs mit megtanulni, ő menjen csak az önmaga által kijelölt úton, mert az jó!

No, az lehet, hogy művészi szempontból jó lehetett az a bizonyos önmaga számára kijelölt út, de a család szempontjából teljes kudarc lett belőle.

A gyerekek egyébként a válás után az anyjukkal maradtak, aki jogász volt. Nem volt se különösebben gazdag, de földhözragadt szegény se. A Zsófi festékeit és falapjait mindenesetre a mellényzsebéből ki tudta volna fizetni, ki tudja, miféle hibás előérzet mondatta vele annak idején, hogy „drága a falap, drága a festék!”

Talán egy év telt el azon a bizonyos felső tagozaton, amikor egy napon a kislány – no, nagylány volt az már – kiállításra invitálta az édesanyját. A kiállítást fiatal alkotók számára rendez-

ték és tényleg, volt ott mindenféle színvonalú kép, összeállítás és térplasztika. Volt olyan, amelyet többen is megnéztek, meg olyan is szép számmal, amelyik előtt csak úgy elsiklottak szemükkel a látogatók. Ám úgy néz ki, olyan is volt egy, amely előtt összetömörültek. Egymást túllicitálva magyarázták egymásnak, hogy milyen is az a bizonyos kép.

– Talán menjünk és nézzük meg azt is! – mondta Szatmári Anikó a lányának.

Valahogy odafurakodtak tehát.

A kép három macskát ábrázolt. Mindháromnak a mancsában zeneszerszám volt. A két nagy macska, egy fekete kandúr meg a párja, egy cirmos, rendre dobos és cintányért, illetve nagybőgőt „működtetett”. A kettő között egy kisebb, fekete-fehér tarka, hegedűvel. Ám mindhárom macskának emberi arca volt. A két nagy arcáról szinte sütött a gyűlölet. A kicsi, a hegedűs pedig igyekezett olyan kicsire összehúzni magát, amennyire az csak lehetséges volt. Mindemellett a kép egyáltalán nem volt gyerekes vagy rajzfilmszerű, hanem rendkívül élethű. Inkább szürrealista, ha már éppen feltétlenül valami címkét kellett ráaggatni. A kép alatt a Szatmári Zsófia Mária név díszelgett.

Szatmári Anikónak nagyon nem tetszett az egész. Hogy is tetszett volna, ha a két nagymacska „arcában” a saját és a volt férje vonásaira lehetett ismerni, macskává „stilizálva”.

– Gyere innen azonnal!

És valóban, egy percet se várva elrángatta onnan a lányát, s hazavitte. Hogy otthon aztán mi történt közöttük vagy mi nem, azt nem lehet tudni. Annyi azonban biztos, hogy Zsófia Mária attól fogva életében soha nem festett egyetlen ecsetvonást sem.

Hát a képpel mi történt? Azt bizony szárnyaira kapta a világhír. Egyik dicsérő kritika a másik után jelent meg a „Macskazenéről”, de arról már se az alkotója, se annak családja nem értesült. Mi lett a sorsa? Annyi biztos, hogy az alkotó odaajándékozta Ottó bácsinak, ahogy a rajztanárt hívták. Majd aztán, amikor az a tanár elvette a magyartanárnőt feleségül, s eltávoztak az országból, a képnek is nyoma veszett. Pedig igen keresték rajtuk, amikor mentek, de nem lehetett megtalálni. Végül el kellett őket engedni, hiszen láthatóan nem volt náluk. Mindez a hercehurca csak arra volt jó, hogy minél magasabbra verje fel a kép árát. De maga a kép sehol se volt feltalálható.

Ez a hiteles története annak a Macskazene című festménynek. Amelyről még ma is beszélnek, de amelyik világszerte az „elveszett alkotások” kategóriáját növeli.

A történet folytatódik

Kis idővel azután, hogy Csemete megint, és most már végleg elvesztette Adélt, egy őszi dél-előttön Babut meglátogatta valaki. Eleinte nem is ismert rá az eltelt hosszú idő és a látogatón időközben bekövetkezett változások miatt, de az előzőeken még be is mutatkozott. Máriusznak hívták. Ő volt az egyike annak a két szekus tisztnek, akik sok évvel azelőtt rajta azt a gyalázatot elkövették. Igaz, nem éppen ő volt a főkolompos, ezt már akkor, a szenvedései közepett meg tudta állapítani.

Kiderült aztán, hogy a férfi éppen azért jött, hogy bocsánatot kérjen azért a régi dologért. Nem is várt sokat, sőt semmit, csak éppen elmondta, ahogy tudta, azt a néhány szót, amit ilyen helyzetben egyáltalán mondani lehet, majd sietve távozott.

Az az ember, mint jóval később kiderült, komolyan gondolta a bocsánatkérést. Igaz, hogy Babut nagyon felzaklatta a látogatás, és sokan azt is hitték, hogy igazából csak emlékeztetni

akarta a nőt arra, ami történt, mintegy zsarolva a múlttal, de ez nem volt egészen így. Az viszont mindenképpen látszott, hogy Máriusz tud valamit, olyasmit, ami nem huszonhat évvel azelőtt történt, és a bocsánatkérést valami okból a rendelkezésére álló információ miatt időzítette ilyenformán. Hogy mi volt az az információ? Azt is kiderült hamar.

Igazából mindössze egy jó hét telt el addig a telefonhívásig. Amely egyébként jól volt időzítve, hogy Csemete ne legyen otthon. Nem volt nehéz, mivel sokat dolgozott.

A telefonáló „Romi” néven mutatkozott be, és Babu akkor még nem is sejtette, hogy ki lehet. Hiszen sok embert hívhatnak így. De hamar kiderült, hogy ki is van a név mögött. Igen. A másik valamikori szekus volt. No, ő nem vesztegette az idejét. Nem hogy bocsánatkérés nem történt, de nagyon magabiztosnak is tűnt. Ez már valódi zsarolás volt, amelynek a lényege az volt, hogy szüksége lenne egy bizonyos festményre, amit Babu meg tud szerezni, és ha nem adja azt oda neki, akkor nagyon kellemetlen események fognak bekövetkezni, hiszen tudja, mármint Babu, hogy ő sok mindenre képes. És ne is kutasson utána, mert azzal csak sietteti a kellemetlen eseményeket, amelyek közül az első az lesz, hogy mindenki meg fogja tudni, hogy ő annak idején a szeku macája volt, és volt olyan alkalom, amikor két szekus tiszttel is lefeküdt egyszerre. Inkább majd ő, Romi jelentkezik majd és megmondja, hova és hogyan juttassa el a képet.

Erről a telefonhívásról Babu természetesen nem szólt senkinek, nem is szólhatott. Hiszen úgy volt az összeállítva, olyan mesterien hazudott, hogy annak valamennyi igazságtartalma is volt. Hiszen valóban megesett valami annak idején a két tiszttel, de akkor, amikor már akkora verést kapott, hogy fizikailag is képtelen volt a védekezésre. A lelki terrorról nem is szólva.

Pedig talán jobb lett volna, ha az egész elmondja a férjének. Aki ugyan éppen akkor valamennyire el volt hidegülve tőle, ám annyi tisztesség feltétlenül volt benne, hogy megvédje, de legalábbis megpróbálja megvédeni azt, aki rábízta a sorsát. Hogy mi lett volna a tennivaló és lehetett volna valamennyi sikere egyáltalán, ez megint már sohase fog kiderülni.

Az elkövetkező három nap folyamán Babu megpróbált óvatosan érdeklődni arról a bizonyos Macskazene című képről, de nem sokan tudtak még a létezéséről se. Akik meg egyáltalán tudtak róla, azok azt is tudták, hogy a festmény elveszett, méghozzá elég régen. Igaz, azt is tudták, hogy jókora ára lenne, ha valaha előkerülne. Így aztán Babu rájött arra is, hogy miért kell éppen az a kép annak a Romi nevű volt tisztnak. Alighanem meg lehet szorulva anyagiilag, és valami olyan pénzforrásra volna szüksége, aminek az eredetét nem lehet kinyomozni, hiszen elveszett és addig a napig az alkotója nem is kereste. „Vajon ki lehet?” Ez azonban csak kósza gondolat volt a rázuhant hatalmas súly alatt. Pár nap múlva Romi újból telefonált, megmondva, hogy hova kell vinni a képet. Babu megpróbált egy kis haladékokat kérni, de „haladék nincs!” volt rá a felelet.

Hogy milyen lehetett Babunak az azután következő két napja, azt már senki nem fogja megtudni, mivelhogy a harmadik nap délből, amikor Csendes Jóska a munkájából hazajött, a feleségét halva találta.

Az egészben a legkegyetlenebbül szenvedő Kinga volt. A mostohaapját sosem szerette, valahogy nem volt ideje se rá. Amellett örök lázadó természete is volt, senki se tudott hát segíteni neki a gyászában. Abban a gyászban, amely mardosta, mintha savval kenték volna be. És nem volt menekvés, nem volt kibúvó. Illetve, egyvalaki mégis csak volt.

Egy Monea Mihai nevű évfolyamtársával találkozgatott akkoriban, s az az évfolyamtárs hívta fel a figyelmét bizonyos dolgokra. Összefüggésekre, amelyek csak akkor álltak össze, ha bizonyos szemszögből nézte őket valaki. A szemszöget természetesen Mihai szolgáltatta.

– Mert a mostohaapád bizony találkozgat egy nővel! Elég szép nővel méghozzá.

– Jó! De mi közöm nekem ehhez? Anyám meghalt, hát miért ne találkozhatna?

– Peersze. És miért ne találkozhatott volna azelőtt is? Amikor anyád még élt. És vajon nem ez volt az, amit már nem bírt ki, hogy a végén még a halálba is kellett menekülni? Hiszen az a búcsúlevél csak merő általánosságokat tartalmaz!

És így tovább és tovább. Egész szép kis mítoszt kerekített Mihai abból a bizonyos találkozásból. Amely mítosz már tartalmazta azt is, hogy miért segíti Csemete a mostohalányát minden lehetséges módon. Valami olyan nőbolondnak, Casanovának ecsetelte a szegény férfiút, amely attól igen távol állt. De éppen, mivel nem számított rá, eszébe se jutott védekezni ellene. Aztán jött a többi kitaláció, például az, hogy Jóska azért simít végig a Kinga fején minden alkalommal, valahányszor elmegy mellette, mert megkívánta mint nőt, és lassan, fokozatosan készíti elő a következő hódítását.

Minderről az érdekelt semmit se tudott, ő csak szerfölött csodálkozott azon, hogy Kinga miért hidegül el egyre jobban tőle, holott azelőtt elég jól megvoltak. Mostanában pedig néha már mintha egyenesen gyűlöletet látna a villogni a lány szemében. De nem fordított rá különösebben gondot, mert éppen akkor más foglalta le a gondolatait.

Megjelent ugyanis, megint megjelent Zilbermann Adél. Ez a találkozás azonban már nem olyan volt, mint a legutóbbi, amely több évvel azelőtt volt. Adél bajban volt. Valami súlyos betegséget kapott el attól a barátjától, akivel akkor kezdett járni, amikor a Csemete látóköréből eltűnt. Illetve, először még Csemetét is meggyanúsította.

– Vajon nem éppen tőled kaptam?

Csemete csak szomorúan mosolygott erre a felvetésre.

– Éppenséggel lehetne, de csak elvileg. Ám ha úgy gondolod, megnézetem.

Ez egy eléggé ritka betegség volt, úgy tudták, hogy feltétlenül halállal végződő, amellet, férfiakat általában nem betegített meg, csak a nők köréből szedte az áldozatait. A dokinak eszerint minden kapcsolati tőkéjét össze kellett szednie, hogy olyan laboratóriumot találjon, ahol ki lehetett mutatni, de a végén mégis csak sikerült. Persze, nem volt fertőzőtt.

„Ki tudja, talán meg se próbálnám gyógyíttatni, kit érdekel az, hogy húsz év múlva mitől fogok meghalni!”

Ezt gondolta, bár aztán meggondolta magát, mert a betegek jutottak eszébe.

– Hát, nem tőlem származik – tette le az eredményt kimutató papírt az asztalra.

Ez a két találkozás volt az, amelyekre Mihai a gyanúját (?) alapozta. Vagyis az első alkalommal ő látta, a második alkalommal meg mindketten meglesték őket. Az már fel se tűnt egyiküknek se, hogy egy szerelmi légyottról távozó ember nem olyan szomorú és gondterhelt.

Adél ezután megint eltűnt, de ezúttal az országból is.

Csemete pedig egyenesen komorrá vált. Hogy Kingával is rosszul állt a szénája, még csak fokozta a kellemetlen érzését.

Minden oka megvolt arra, hogy azt higgye, az élete teljesen vakvágányra jutott. Mihait se tudta sehogy sem elfogadni. Igaz, ebben Nemvalóék is egyetértettek vele, s mások is, akik még a régi, hollóhegyi társaságból megmaradtak. Valahogy – nem tartották egyenes embernek. Pedig Mihai igen szorgalmasan ápolta a látszatot, mely szerint őt csak Kinga érdekli és semmi és senki más. Amellet szinte semmit se lehetett megtudni róla. Erre is gondja volt.

Jóska még arra is rászánta magát, hogy kikérje a Babu szekus dossziéját, azzal bizonyítandó Kinga előtt, hogy mégse ő lehetett az anyja öngyilkosságának az oka. Pedig Nemvaló István

és a felesége is megmondták neki, hogy csak az egészségét rontja vele. Egészen addig ő maga is azt az elvet vallotta, amelyet Helmut Kohl fogalmazott meg, még német kancellár korában, és amely szerint „egy hazug rendszernek a dokumentumai is hazudnak”. De mégis reménykedve nézegette a CD-t, mert az volt, nem pedig papiros, hátha talál valamit benne. Talált is annyi okot az öngyilkosságra, hogy több embernek is elég lett volna. Csakhogy Babu nem akkor rögtön ölte meg magát, hanem évtizedekkel később. Miért, miért?!

Ezután nem sok időre Kinga szép lassan, módszeresen, elkezdett Mihaihoz költözni. Mind több és több holmiját vitte el, ám azért még vissza-visszajött, ha nem többre, egy délelőttre vagy délutánra. Ezt senki nem tudta mire vélni, mert ekkorra a Csemetével való kapcsolata teljesen megromlott. De azért még visszajárt, mint egyes el nem temetett halottak. Pedig halottra nem ő, hanem mindinkább a mostohaapja kezdett hasonlítani.

Hát Kinga mégis majdnem mindennap eljött, újabb keserűségeket okozva Jóskának. Jött, pakolgatott egy kicsit, majd elment, rendszerint elégedetlenül, újabban egyenesen karikás szemmel, mint aki rég nem aludt.

Aztán egyszer hivatalos levelet kapott Csemete. Abban arról értesült, hogy a nevelt lánya szexuális zaklatásért beperelte. Kinga aznap megint eljött, mintha kíváncsi lett volna a reakciójára. De Csemete hallgatott.

Az egyetlen dolog, amit érdemben tett, az volt, hogy meglátogatta Mareszkét. A nő időközben ügyvédi vizsgát tett, természetes volt tehát, hogy nagy szorultságában hozzá fordult. Különben is, Mareszke jól tudta, hogy a volt barátjától nagyon távol állt az ilyesminek még a gondolata is. El is vállalta a képviselőt, első szóra. Ám nem sokáig tartott a pereskedés. Mert Csemetét egy kora délutánon a szobájában felakasztva találták. Kinga találta meg, akin egyáltalán nem látszott, hogy olyan nagyon meg lenne lenne hatva.

Ettől kezdve a történet mintegy felpörgött.

Néhány nap után megérkezett Mihainak az apja és csúnyán összeveszett a fiával. Kinga nem volt tanúja a beszélgetésüknek, mert őt kiküldték a szobából. Ám attól kezdve a sorsa rosszra fordult. Hogy Mihai egyre durvább lett hozzá, az csak az egyik oldala volt a kínjainak. Nagyobb baj volt számára az, hogy akkor már nem is volt hova mennie onnan. A házat ugyanis, amelyben Csemete – és ő maga is – az utolsó időkben lakott, még a régi hollóhegyi körorvos vette meg, akitől Nemvalóék örökölték. Nekik viszont addigra már nagyon elégük lett Kingából. Meg is mondták neki, hogy szép, szép az emberbaráti szeretet, de most már maradjon csak ott, ahová magától ment.

Mareszke őrizte még úgy-ahogy a Csemete emlékét. Meg is jelent a Nemvaló házaspárnál egy szép napon, akkora lapos csomagot hozva magával, hogy abban vígan elfért volna egy jókora modern tévé.

Kibontják; festmény. De nagyon érdekes szürrealista kép volt az. Igen. Valóban a keresett Macskazene volt az.

– Igazából ez a kép a Csemetéé kellett volna legyen. Illetve az is volt, vagyis az övé. Neki adtam, már elég régen, csak nem akarta magánál tartani. Félt, hogy esetleges szorultságában eladja, vagy valaki elveszi tőle. És jó is, hogy így döntött. Lám, most biztos a Kingaé lenne.

– Igen, de hogy került hozzád?

– Az úgy, hogy én követtem el, még zsenge ifjúkoromban.

– Teee? De hisz’ itt azt írja, hogy Szatmári Zsófia.

– És Mária is.

- Csakhogy neked a neved Szentpétery.
- Az a férjem után.
- De a férjedet Kovácsnak hívják.
- Igen, a mostanit. De én megtartottam az első férjem nevét. Külön engedélyét kértem, amikor elváltunk.

Szép lassan kiderült aztán, hogy a tizenöt éves Mareszke az őt ért kiállítótermi sokk hatására igyekezett elszakítani minden lehetséges szálát, amely őt a gyermekkorához köthette. Így nem csoda, hogy nem lehetett megtalálni. Sem őt, sem a képet. Az igazat csak Asztalos Ottó tudta, a rajztanár. Ő viszont hallgatott.

Később aztán rájöttek Nemvalóék a képnek egyéb különlegességeire is. Olyanokra, mint például az, hogy a kép háttere aszerint változtatja a színeit, amilyen idő éppen odakint van. Napos időben a képen is szép idő van, borús, csúnya idő a képen is olyat mutat. Ma már az ilyen hatás elérésére megvannak az ipari módszerek, de akkor ez ismeretlen volt még. És a képen látható macskák „arckifejezése” is változik, attól függően, hogy ki nézi, éppen milyen hangulatban. De lehet, hogy ez már belemagyarázás.

A képet Nemvalóné Vágner Júlia egy múzeumnak ajándékozta. A férje és Mareszke is egyetértettek vele. Valóban jó döntés volt. Bár őket senki se értesítette, az történt, hogy Mihai az idő szerint, több év kiesés után újra összejött az apjával. Korábban ezt nem lehetett, mert Monea Romulus, azonos azzal az egyik tiszttel, aki annak idején a Babu kihallgatásában a főkolompos volt, pár évig külföldön volt, börtönben. Úgy látszik, ott is sikerült valamit elkövetnie, de ott el is kapták.

A két Monea, apa és fiú egymásra találása Kingának csak újabb szenvedést hozott. Meg is halt néhány év múlva.

Adél soha nem értesült a Csemete haláláról. Nagyjából egy év múlva ugyanis Nemvaló István egy levelet talált azon a számítógépen, amely a barátja tulajdona volt, de elég régi és igazából senkinek se kellett. Abban megírta, hogy sikerült meggyógyulnia, de az apja halála óta nagyon egyedül érzi magát. István nem válaszolt a levélre.

A rend

Akkor, amikor (annak már jó öt vagy hat éve) meghalt Ionut¹ Amariei megyei főügyész, a halálát eleinte mindenki balesetnek tudta be. Valóban, a megboldogult egy időben olyan életet élt, amely szinte előrevetítette valamilyen baleset bekövetkeztét. Ugyan, nem volt éppen a kalandok megszállottja, kivéve a nők intim társaságát, de éppen emiatt is, sokat volt egyedül. Bár volt neki felesége is – vagy barátnője, vagy ki tudja kije is volt – meg még azon kívül több hölgyismerőse is, a nevezett estén/éjszakán senki se tartózkodott a házában. Így hát, amikor a halál utolérte a saját udvarán, senki nem siethetett a segítségére.

Mondom, balesetnek tűnt. Annyiban is maradt volna a dolog, ha azért mégis nem lett volna néhány gyanús körülmény. Ám arról általában hallgattak a bulvárlapok. Pedig a többi kalandjairól igen hangosan szólt a fáma.

Távol álljon tőlem azt feltételezni, hogy a megboldogultat valamely hamis irányba térítették volna intim hölgyismerősei. Ilyesmi még gondolatban sem merülhetett fel. Hisz mindenki tudta róla, hogy a munkájában precíz és szigorú volt. De mégis! A gyanú azért csak felütötte a fejét. Legalábbis egy bizonyos idő után. Igaz, hogy az a bizonyos gyanú csak nagyon kevesek fejében fogalmazódott meg. És még kevesebben voltak azok, akik beszélni is mertek róla. De azért akadtak.

Így volt valaki, olyan helyen, ahol gyakorlatilag mindent szabad volt nem csak kimondani, de akár megtenni is, volt tehát valaki, aki kiderítette, hogy a főügyész az utolsó estéjét az akkori igazságügyminiszter asszony társaságában töltötte. Ahonnan igen jó kedvvel távozott. Mondhatni; be volt rúgva. De hát végül is éppen ez lehetett a halálos balesetnek az oka. Igen ám, de vajon miért hívta meg magához a miniszternő? Ez, finoman szólva, nem volt éppen szokásos viselkedés. Vajon mi után kérdezősködött a hölgy, mielőtt a beszélgetés intim fordulatot vett volna? Vagy hogy csak tetszett neki a fess főügyész? Ez is elképzelhető, hisz még elég fiatal nő volt, de nagyon kevésbé valószínű. És mindenképpen utána kellene nézni!

Az ember, aki egy bizonyos magasabb fokán a hatalmi ranglétrának mindezeket végiggondolta, nem késlekedett a válasz keresésével.

Meg is tudta aztán, hogy az eseményeket követően, nem azonnal, de egy pár év leforgása után, azt a kormányt, amelynek az említett hölgy a tagja volt, puccsal megbuktatták. A nőre azok után, úgy tűnik, már senkinek se volt szüksége. Még elvegetált a parlamentben egy rövid ideig, nem szólva és nem lendítve semmit, majd elég rövid idő után a mandátumáról lemondott. Mivel semmiféle korrupciós vagy egyéb mondvacsinált ügyet nem lehetett ráhúzni, tehát békén hagyták.

Hol van most? Eltűnt. No, ez érthetetlen. Hogy ebben a mai korban, amikor minden ember ezernyi papiros rabja, valaki csak úgy eltűnjön? És mégis megtörtént.

Ettől a pillanattól fogva minden gyanús lett. A halott főügyész egész életét sűrűfésűvel át-fésülték, minden korábbi nőügyét megbogarászták – volt elég –, minden perét átvizsgálták, de még jobban azokat az ügyeket, amelyekből per sohasem lett. Az eredmény a semminél is kevesebb volt. Azaz hogy annyi kiderült, amit különben is mindenki tudott, hogy dacára a nők és a bor túlzott élvezetének, a főügyész korrekt és szigorú ember volt, sőt hazafi.

¹ A nevet „Jonuc”-nak kell olvasni. Így is írnám, de mivel alig fog szerepelni a továbbiakban, hát maradjon csak ebben a formában.

Azért nagy nehezen valami mégis akadt. Igen halovány dolog, de talán lehet vele valamit kezdeni. Ez a valami egy halott nő megmagyarázhatatlan története volt. A nő rövid ideig éppen a főügyész titkárnője volt, majd egyik napról a másikra, Amariei letartóztatatta és vizsgálati fogságba küldte. Ahol is a nő meghalt. Sokak szerint a cellatársak kínzásai voltak a halálának a főoka. De ezt ma már nem lehet kideríteni. Annyi biztos, hogy ugyanaz a főügyész, aki a titkárnőjét fogságba küldte, az elkövetőket a lehető legszigorúbban megbüntette.

Vajon beépített embert akart volna faragni belőle, csak nem sikerült? Ennek ellentmondott az, hogy a nő előzőleg semmi ilyen irányú kiképzést nem kapott. Gyanús, gyanús!

Ám hiába volt gyanús, két halotton meg egy eltűnt volt képviselőkön kívül, semmit se lehetett felmutatni.

A mi emberünk mérges lett. „Ha így nem megy, ki kell terjeszteni a nyomozást! Mindazokra az emberekre, akik a szereplőkkel valamiféle, bármi távoli, kapcsolatban is álltak!”

És ekkor már hivatalosan, vagyis nyíltan és nagy erővel megindult a nyomozás.

Ám így sem sikerült valami nagy eredményt produkálni. Kiderült ugyan a fogságban meghalt nő neve, meg az, hogy ketten is udvaroltak neki (nem egyszerre, hanem egymás után), akik közül az egyik felakasztotta magát, akkor, amikor a nő még életben volt, a másik pedig, időben az volt a régebbi udvarló, később megnősült, két gyereke is van. Vagy talán három, bár úgy látszik, mintha az egyik gyerek a feleség első férjéé volna. Aki szintén eltűnt.

„Túl sok az eltűnés ebben az ügyben! Nem tetszik ez nekem sehogy sem!” gondolkozott a nyomozó, nem tudva arról, hogy majdnem szó szerint idézte a viccbeli vénasszonynak a halálról mondott szavait.

– Hát akkor hol van az a volt udvarló? – kérdezett rá a nyomozó, logikusan.

– Az bizony nincs az országban – jött a válasz.

– De hát ebben az ügyben mindenki eltűnik? Mintha valami thrillerben lennénk szereplők! – csattant fel a nyomozó, szintén nem tudva arról, hogy a legtisztább igazságot sikerült kimondania.

Aztán még kiderült, hogy van ám egy rokona Amariei főügyésznek. Egy fiatal nő, Székelyudvarhelyen él, de ő meg gyerekkora óta nem, vagy alig találkozott vele. Ő is férjhez ment egyébként és rendezett családi körülmények között él. (Itt a nyomozó egy pillanatig habozott. Azt akarta írni, hogy „boldog”, de aztán, a körülményekre való tekintettel, csak azt írta a jegyzetébe, hogy „rendezett”).

Ha figyelek a környezetemben látható médiavilágra, sűrűn találok olyan írókat, filmeseket, akik egy-egy eszement ötletből kiindulva a rettegés valóságos odüsszeáját alkotják meg. Olyan ötletek ezek, mint például az ördögtől megszállott gyermek, pusztító szándékkal érkező, hullószerű úrlények, stb. Amely ötletek alig hinném, hogy kábítószerrel élvezése nélkül egyáltalán megszületnének. De oda is valók. A drogos rémálmok közé. Furcsállom ezeket a könyveket, illetve filmeket, olyanok, mintha a nyugati világ embereinek nem lenne semmi okuk a rettegésre, miközben imádnak rettegni. Lelkük rajta! Pedig volna arra valós okuk, csak éppen körül kéne nézniük a világban, de nyitott szemmel. Persze, éppen azt takarja el előlük a sokféle hatalom, amit nyitott szemmel egy egészséges ember meglátni tudna. Hát, pótcselekvésnek adnak nekik olyan műveket, amelyeken vígan lehet rettegni, méghozzá kényelmes fotelben hátradúlva, s a tévét akármely pillanatban kikapcsolva, ha megelégtették. Ezek a kultúrák, amelyek az ilyesmit kitenyészítették, természetesen futóhomokra vannak építve, s ezért nem engedik meg az embereknek, hogy az orruknál távolabbra is lássanak.

Én biza nem így vagyok ezzel. Ha egy eseményt, történetet leírok, sokszor jószerével nem is tudom magyarázni, hogyan történhetett az éppen úgy, nem pedig másképp. Bevezetve a magyarázathoz válogatott sci-fi fegyvertárat, de olyat, ami legalább érthető lenne, próbálom magyarázni azt, ami történik, s amire volna is magyarázat, csak hogy akkor jönne el igazán a rettegés, ha azt leírnám. Azt a magyarázatot. Úgy látszik, nálunk, Kelet-Európában itt húzta meg a határvonalat a mindenkori hatalom. No, ez sem valami szimpatikus!

Nemrég, talán egy hónappal ezelőtt, ismeretlen ember látogatta meg a vigyázóvári temetőt. A férfi magastermetű volt, olyan száznyolcvanhat centi körüli, napbarnított, szakállas, de rövidre nyírt szakállal. És a természetéhez méltó izmokat is felvonultathatott volna, ha éppen-séggel arra lett volna szükség.

Nagy terepjáróval érkezett, amelyhez zárt utánfutó volt kapcsolva. Emberünk a temetőbe belépve a gondnoksághoz ment, ott kérdezett valamit, aztán elindult a temető túlsó vége felé. Úgy látszik, egy sírt keresett, amelyről nem tudta, hol van, s aziránt érdeklődött a gondnoktól. Meg is találta, mert egy egyszerű, némileg már korhadt fejfához érkezve, ott leült az azzal szemben levő padra és hosszan, mozdulatlanul ült ott. Mintha az emlékezés szobra lett volna, úgy ült a helyén, körülbelül egy félóráig. Akkor is csak azért mozdult meg, mert a sírhoz újabb látogató érkezett. Emberünk méltatlankodva nézett fel, mintha kérdezné, hogy ki meri háborgatni az ő halottját. Pedig a másik látogató nem olyannak tűnt, mint aki háborgatni akar. Kicsi ember volt, és bár jól öltözött, nem látszott különösen reprezentatív férfiúnak. Voltaképpen, eléggé csúnya lett volna, ha a kor nem varázsolt volna valami vonzó, érdekes vonást az arcára. Az újabb látogató valahol az ötvenes éveinek a végén lehetett, míg a mi emberünk fiatalabbnak nézett ki, olyan tíz évvel formán.

Hogy már ketten voltak, egy darabig továbbra is szótlanul nézték a szegényes fejfát, míg egyszer a mi emberünk befejezte a meditálást és felállt a padról. Odament a fejfához és megsimogatta a jobb kezével. Ez után pedig megfordult és egyetlen szó nélkül távozott. A másik férfi az első látogató eltávozása után szintén felállt. Virágot tett a sírra, majd ő is eltávozott a fejfa mellől, amelyen itt-ott még látható volt a felírás: „Borzán Kinga”. És még ennyi „...huszonhat évet.” Az „élt” szót már leette róla a penész és a rothadás. Meg az évszámot is.

Kifelé menet megint egymás közelébe került a két férfi. Akkor már a magas megszólította a kicsit.

– Ha akarja, elviszem.

– Köszönöm, csak a központig mennék. Még dolgom van a városban.

– Jó! Üljön be!

És elhajtottak.

– Kirándulni volt? – szólította meg az idősebbik férfi a másikat, csak úgy, udvariasságból, menet közben.

– Úgy is lehet mondani. Az utánfutóból gondolja?

– Igen.

– Pillanatnyilag csak a motorom van benne. Szeretem azt a motort. Amikor tehetem, azzal járok. Csak hát, kaptam ezt az autót.

Ennél többet nem mondott. Igaz, a főtér közelében az utasa meg is kérte, hogy tenné le, mert megérkezett. Amit a sofőr szívesen meg is tett, mert nem szerette a kérdezősködést. Bár azért szerette volna megtudni, hogy a másik milyen kapcsolatban volt Kingával? Rokona tán? De úgy tudta, hogy Kingának egyáltalán nem maradtak rokonai. „Talán az az öreg teológusnő...”

fűzte tovább a gondolatot, azon morfondírozva, hogy Kinga, végeredményben, börtönben halt meg. És valakinek mégis ki kellett onnan kérni, ha nem másképp, holtan. „Talán az a teológusnő. Ez meg, lehet, hogy annak a rokona.”

Aztán nem gondolt többet a dologra. „Ha rokon, hát rokon. Mindenkinek van. Még aki nem tudja, vagy nem akarja, annak is. Végeredményben csak hálás lehetek neki, hogy megtette. Azt, amire én nem voltam képes.”

Ekkor újra megrohanták a fájdalmas emlékek, olyan erővel, hogy elszorult a torka, nem kapott levegőt, és a szemét is elhomályosították a könnyek, meg kellett állnia.

„Talán, ha akkor határozottabb lettem volna! Félkézzel elverhettem volna mellőle azt a férget. De nem voltam rá képes. Akkor még nem. Most már tehetném, de minek? Akár, ha agyonverném, az se változtatna semmin.”

Petrucz Márta nagyon okos nő volt sőt, a szimpla okosságon kívül még sok egyéb, intellektuális és érzelmi, stb. kvalitása is volt, hanem azért csak nőből volt készítve ő is. Márpedig egy nő, ha úgy érzi, hogy valamiből, esetleg valakiből is elege van, akkor nagyon csúnyán tud csinálni. Mi tagadás, Márta keményen hisztizett. Bár végig tudatában volt annak, hogy néhány évvel azelőtt éppenséggel ő választotta ki magának Kalapos Lászlót – mert azért általában az így szokott történni, nem pedig a férfi az, aki párt választ magának – ennyi idő elég volt ahhoz, hogy felismerje, bizony tévedett. Hát szeretett volna megszabadulni a férjétől, és erre minden rendelkezésére álló eszközt fel is használt. Erre még rátett egy lapáttal a Kalapos Erzsébet állandósult szurkálódása is. Az anyós nem volt kifejezetten agresszív nő, de a nyelve igen megéleződött az élete folyamán. És nem rejtette véka alá a véleményét.

– De hát mit csináljak? Értsd meg, nekem végeredményben mégis csak az anyám! Mit tehetnék?

– Na, ha nincs ennél jobb mondanivalód, hát a legjobb lesz, ha elmegy! Minél hamarabb, annál jobb.

– Na de a gyerekek! – próbált ellenkezni László. Bár az az ellenkezés igen szerényre sikeredett. Leginkább talán mentegetőzésnek hatott.

De, hatott vagy nem hatott, Mártát nem hatotta meg. „A gyerekekre pedig ne is merj gondolni!” Majd: „Akkor gondoltál volna, amikor annak ideje volt!”

Pedig László szerette a gyerekeket. Épp ezért a gyors módja annak, hogy a szűrét kitették, megfelelően el is keserítette. Azért annyi büszkeség mindenesetre volt benne, hogy ne kezdje el kérlelni a feleségét.

„Ha menni kell, hát akkor jobb azt minél hamarabb!” Ezt ugyan csak gondolta, nem adott neki hangot, mivel ismerte a feleségét, tudta, hogy mi az, amit komolyan gondol és mi az, amit nem. Ez például komolynak hangzott. Igaz, az is lehet, hogy holnap már nem lesz olyan véresen komoly, holnapután meg még úgy sem, de ezt már nem várta meg. Kiment az udvarra, berúgta a motort és elporzott.

Ím, ez történt. És így történt, hogy a voltaképpen eléggé jól indult családi élet nem folytatódott. László először nem is ment messze, csak Forgó Déneshez. A két ember, idős és fiatalabb, között igen érdekes kapcsolat volt, már elég rég, a László diákkora óta. Az idős tanár Kalapos Erzsébetnek volt a férje, ám éppen akkor vált el tőle, amikor László útban volt e földi világ felé. Megvolt az oka annak a válásnak is, és mint minden válás, ez is elhamarkodott döntésnek volt az eredménye. Dénes később be is látta ezt, és mivel a fiatalemberben nem mindennapi tehetséget látott, felkarolta és igyekezett is az útját egyengetni, ahogyan az

tőle telt. Mindazonáltal László soha nem szólította őt apámnak, egész addig, amíg az öreg egyszer nem nevezte „fiam”-nak. Ennek azonban csak most jött el az ideje, amikor a fiatal-ember család nélkül maradt.

De miért lett Márta egyszeriből ilyen szigorú? Hisz minden házasságban vannak kellemes és kellemetlenebb időszakok, azelőtt is voltak, s nem történt ilyesmi. A Kalapos Erzsébet szurkálódásait is le lehetett volna nyelni, ha már addig lenyelte. Mi történt hát?

Petrucz Márta igen különleges nő volt. Olyan, aki bizonyos, csak a jövőben megtörténendő dolgokat, vagy olyanokat, amelyek térben nagyon távol vannak, képes volt nagy biztonsággal megérezni. Ilyen megérző képessége sok embernek van, majdnem mindenkinek, ám annak a biztonsága általában nem éri el az ötven százalékot. A Mártáé körülbelül nyolcvanöt százalékos volt. És ez a képesség nagyban segítette őt a hivatásának a gyakorlásában is. Ez idő szerint ugyanis Márta egy budapesti egyetem néprajz professzora volt. Ám érdekes, sőt kínos dolog történt. Észrevette ugyanis, hogy ez a különleges tulajdonsága szép lassan szertefoszlik.

Ettől aztán egyre idegesebb lett. Talán érezte is, hogy valamit nem csinál jól, de sehogy se tudott rájönni arra, hogy mit.

Aztán a gyerekek. Mint afféle különleges képességekkel megáldott személy, Márta egy időben meglehetősen gazdag érzelmi életet élt, a kifejezést gyakorlati értelemben is értem. Most pedig, ha már annyira elragadta az indulat, a következő pillanatban az is eszébe villant, hogy mi lesz vajon akkor, ha Lászlónak esetleg eszébe jut apasági vizsgálatot kérni a kisebb gyerekekre? Mert a legnagyobbik még a Márta első házasságában született. Nos, ez a gondolat mindenképpen hozzájárult ahhoz a döntéshez, hogy Lászlót eltiltotta a gyerekektől.

Márta ugyanis... éppen különleges tulajdonságaival kapcsolatosan, nos hát azt mondhatnám, hogy annak idején nemigen válogatta meg a férfitartnereit. De ez nem lenne igaz. Megválogatta ő, nagyon is megválogatta, csak éppen másfajta kritériumok szerint, mint teszik azt a hölgyek általában. Mármost a biológiai következményekre nem nagyon gondolt, tudván, hogy rosszat éppenséggel senkinek sem tesz. De ez a mostanában beálló változás a képességében s jellemében, no meg az, hogy emiatt nagyon ideges lett, egészen más megvilágításba helyezte mindazt, ami vele régebben történt. És ami következményeinek elviseléséhez nem biztos, hogy lett volna elég lelkiereje. Mert mi van akkor, ha László egyszer csak bizonyítva látja, hogy a kislánya nem is az ő kislánya, hanem mondjuk, a Nemvaló Pistáé? Ettől a gondolattól a hideg kiverte, s igen szigorúan eltiltotta Lászlót attól, hogy a gyermekekre akár csak gondoljon is. Szegény Laci, nem gondolhatott másra, mint hogy éppenséggel az anyja cselszövéseinek issza a levét. „És mivel az anyját senki nem válogathatja meg, hát viselni kell ezt a keresztet!” gondolta magában.

Minden házasságban vannak rossz időszakok, egy ismerősöm ezt úgy jellemezte, hogy szerinte mindenkinek van a szekrényében egy csontváz, lehet, némelyek esetében akár több is. Persze László egyelőre még fel se fogta igazából, hogy mit is jelentettek a Márta szavai. Ahhoz a Forgó Dénes hosszú élettapasztalatára volt szükség.

– Én pedig azt hiszem, hogy ez a tilalom nem fog örökké tartani – próbálta vigasztalni az öreg tanár. De az is lehetséges, hogy komolyan gondolta, nemcsak vigasztalásnak szánta. – Ám addig is fognod kell valamihez. Szerencsére szabadúszó vagy és ráadásul tehetséges is. Munkát meg kapsz, ha valóban azt akarod.

– Ha jól meggondolom, már van is. Ajánlat, persze.

– Hol?

– Külföldön. És nem állandó. Ideiglenes.

Dénes rábólintott. Még a lelkére kötötte, hogy azért vigyázzon magára. A gondolat nem légből kapott volt. Az informatikusi gyakorlat, ahogy az idő haladt előre, mind inkább világossá kezdett lenni, hogy nem egy veszélytelen pálya. Nem sokkal azelőtt hír volt, hogy egy amerikai informatikus nyilvánossá tett egynehány dolgot, amit szeretett hazája követett el más országok, népek ellen. Világosan szólva: csúnyán kémkedett. Olyan dolgokban méghozzá, amelyek a legtávolabbról se érintették a nép biztonságát. No, azt az informatikust éppen halálra keresték. De neki volt annyi esze, hogy elfutott, mint a nyúl. És ugyanúgy meg is lapult. Később aztán csalogatták hazafelé mindennel, amit el lehetett képzelni, tán még marcipánnal is, de neki vagy volt annyi esze, vagy sok politikai krimi olvasott, mert nem ment. Ez lehet az oka annak, hogy tudomásom szerint még ma is él.

Kalapos László mindenestre nagyon óvatosan látott neki a külföldi kenyérkeresetnek. Jól tudva, hogy ott senki és semmi nem védi. Annyira azért nem ment az óvatosság, hogy visszarettenjen, mert megélni mégis csak meg kellett valahogy. Meg az ígért nagy halom pénz is igencsak vonzotta.

A családról, amely alkalmazta, eleinte nagyon keveset tudott. Nagyjából mindössze annyit, hogy nagyon gazdagok. De hogy mennyire, arról egyelőre nem volt fogalma. Igazából később is alig hitte el.

A dolga egyébként nagyjából az volt, amire várt. Különböző programokat kellett írnia, amelyek segítségével ide-oda be lehetett jutni.

– De remélem, nem bankrablás lesz a dologból – óvatzkodott.

– Á dehogy. Olyan apró ügyekkel nem foglalkozunk – vágta rá gondolkodás nélkül a gazda. Amiből aztán gondolhatott akár arra is, hogy vajon mi lehet még a bankrablásnál is nagyobb gazemberség? Gondolhatott, mert a gazda több kérdésre nem válaszolt. Meg is mondta világosan, hogy rá nem azért van szüksége, hogy beszéljen, hanem épp ellenkezőleg, azért, hogy hallgasson. László tehát számba vette, hogy igen sok a kertben sétáló fegyveres testőr, és még többen is lehetnek. És hallgatott és tette a dolgát, kérdés nélkül.

Azért úgy látszik, jó munkát végezhetett, mert egy hónap elteltével jobb fizetést kapott, mint maga is hitte volna. És így mehetett volna még jó sokáig, akár egészen addig, amíg szükség volt rá, de közbeszólt valami. Az a valami a polgárháború volt. Amely igazából az ország túlsó végén dühöngött, ám néha ott is éreztette hatását, ahol László és oligarcha gazdája – mert az volt – tevékenykedtek.

Mindemellett Lászlónk aránylag nyugodtan dolgoztatott a gazda védelmében. Azt már persze nem lehetett tudni, hogy az egész falu a gazda kezében volt-e, vagy csak azok a házak – a kastéllyal együtt öt – amelyekben általában ők tartózkodtak. Hogy pontosan miben állt az a munka? Azt nem lehet pontosan meghatározni. Mindenesetre informatika jellege volt. Rendszerint az történt, hogy este, mert minden este vagy második este megbeszélés volt, szóval ilyenkor a főnök meghatározta, hogy mi a cél, mire kell egy jó, használható programot írni, és jó esetben másnap este, vagy ha nehéz volt, akkor harmadnap este érte jött és általában meg is kapta egy memória-egységre szépen feltéve. László nem kérdezősködött. Amúgy sem volt okvetetlenkedő fajta, de egyszer, még a legelején, volt egy alkalom, amikor gyanakodva rákérdezett, hogy:

– De hiszen ez egy kémprogram lesz...

Mire aztán a gazda egyetlen szóval válaszolt:

– Közöd?

És ezzel mindent megmondott. És a kérdésektől is megszabadult, egyszer s mindenkorra.

Igazából, most már ki kell mondanunk, László egy kissé bumfordi volt bizonyos dolgokban. Nem bunkó, a bunkósághoz mindenképpen hozzátartozik egy bizonyos adag rosszindulat, ami a mi emberünktől nagyon távol állt. A bumfordiság a megfelelő kifejezés, ami azt is jelenti, hogy a szakmáján és a közvetlen környezetén kívül nem érdeklődik a világ dolgai iránt, mivel nem is érti és nem is érdekli őt az a tömény önzés, amit esetleg megláthatna. Kis naivság is tartozik hozzá, valami kedves rácsodálkozás olyankor, amikor, talán akarata ellenére, szembesül a világ sötétebbik oldalával. Valami olyan: „Jéé! Ilyen is van???” És ez mintha rá is lenne írva az arcára.

Ne gondoljuk ezek után, hogy Kalapos László buta lett volna. Inkább nagyon is sok esze volt. Hanem azt főképpen a matematikával összefüggő dolgokra tartogatta.

Elmúlt így valamivel több mint három hét, amikor valami megzavarta ezt az idilli munkás együttműködést. Egy esti megbeszélésen Mihail, a gazda így kezdte:

– Nos, Vladisláv – mert ez volt a neve azon a vidéken – hát letelt az esztendő. Mint a mesében. Annyi különbséggel, hogy nálam az nem három nap, hanem három hét. Mindent megtettél értem, amit megtehettél. Nem is leszek hálátlan. A fizetéseden felül itt van még ez a bankkártya! Most ne szaladj el az első bankba és ne nézd meg, mert hiába is tennéd. Csak újabb három hét múlva lesz megnézhető állapotban. De ne törődj ezzel, ami kell, az már rajta van. Ki tudja, egyszer még tán hálás leszel nekem?

László itt egy önkéntelen mozdulatot akart tenni, jelöl, hogy az eddigiekért is hálás, de a főnök leintette.

– Holnaptól nagy fába vágom a fejszémet, nem akarom, hogy valami repülő forgács eltaláljon! Viszont van még egy kérésem. Nem lesz könnyű és vissza is utasíthatod, nem haragszom meg érte. De nem hiszem, hogy ilyet tennél.

– ???

– Egy hölgyet kéne elkísérjél az ország keleti végére! – Tiltakozón felemelte a kezét – Igen, tudom, hogy ott most háború van. Ha nem akarod, nem teszed. Akkor keresek valaki mást. De benned már kezdek bízni. És ki tudja, mikor jön majd valaki, aki csak egy kicsit is olyan, mint te? A hölgy az unokahúgom. Jelena Urbanszki. Ez a neve. Láttad már? Ismered?

László a fejét rázta, hogy nem. Ez így is volt, mert amíg dolgozott, alig-alig figyelt a külvilágra. Hát akkor a gazda behívta.

A nő, aki megjelent az ajtóban, a harmincas éveinek vége felé lehetett, tehát Lászlóval nagyjából egyidős. És nagyon szép. Lászlót egy kicsit Kingára emlékeztette. Csakhogy Kinga kifejezetten alacsony, filigrán nő volt, Jelena pedig alig volt valamivel alacsonyabb, mint a hősünk. Viszont, éppen mint Kinga, ő is nagyon szép volt. Meg is akadt rajta a szeme azonnal. Pedig a Mártával eltöltött utolsó napok után azt hitte, hogy jó darabig nem fog érdeklődve nézni egy nőre. Ám úgy látszik, a trauma a vége felé közeledett. Vagy Jelena volt rendkívüli. Mihail még azt is mondta róla, hogy ő a család titokzatos asszonya. Ezt nem magyarázta meg, Lászlóra bízta, hogy megértse vagy nem, esetleg megkérdezze, ha akarja. De László nem kérdezte meg.

– Szóval, Jelenát kell elkísérned egy útján. Az ország keleti felébe fogtok menni, ahol most éppen lövöldözés van, így ha félsz és nem akarod elkísérni, akkor se haragszom meg. A kialudott fizetésedet akkor is megkapod. De ezt már mondtam. Persze, nem holnap kell indulnotok, egy nőnek mindenféle készülődés kell az ilyen útra, ezért a holnapi napot legjobb lenne azzal töltenetek, hogy megismerkedtek egymással. Mivel pedig Jelena fel akar menni a hegyekbe, hát oda menjete. A kocsid reggel elő lesz készítve. Egyébként mostantól fogva a rendelkezésedre fog állni. Vagyis a nevedre van íratva. Úgy tudom, tudsz autót vezetni.

László bólintott a fejével, hogy igen. Valami ilyesmire el is volt készülve, hogy Mihail el fogja küldeni magától, s arra is, hogy valami jutalmat fog adni, megelégedése jeléül. Már volt alkalma látni, hogy a gazda kiszámíthatatlan, s meglepetésre is számíthat.

– Holnap este tíz óráig minden bizonnyal dolgom lesz, addig ne is gyertek haza. Utána pedig akkor indultok, amikor akartok.

Mint minden emberrel, Kalapos Lászlóval is megesett időről időre, hogy nyomasztó, vagy néha egyenesen rémálmai voltak. A legújabb ilyen éjszakai lidércnyomás az volt, hogy egy teljesen idegen városban járt kocsival, és – amíg járt-kelt dolgait intézni – elvesztette a kocsiját. A város utcái, vagy legalábbis azok többsége, fel voltak túrva, valamely megkezdett, aztán félbehagyott munkálatok után, vagy valamely más okból, nem tudta és jószerével nem is akarta kideríteni. Volt olyan utca is, amelyen az úttest beton alapja megvolt, csak éppen harminc-negyven centis szintkülönbségek voltak két egymás után következő rész, vagy a járda és az úttest között. Nyilvánvaló volt, hogy rossz, trehány munkát végeztek a kivitelezők, talán a tervezők is.

László tehát otthagyta a kocsiját az egyik ilyen utca elején, s gyalog indult a dolga után. Aztán egyik utcáról a másikra kellett mennie, mint általában a hivatalos ügyek intézése közben, egyik egyféleképpen volt elrontva, a másik másképpen, de sok hasonlított egymáshoz. Ő meg loholt egyikről a másikra, de mégsem sikerült a pontos időre ígért munkát elvégeznie. Időközben a sok futkározásban táskája, szemüvege, pénztárcája, sőt a felső ruhái egy része is lemaradt róla, hogy aztán, amikor a kocsiját keresve a rendőrségre ment, még őt tartóztatták le, csavargónak nézvé.

Nyomasztó egy álom. Talán úgy tudnák megmagyarázni a pszichológusok, hogy valami rég el nem végzett dolog fekszik a lelkiismeretén, s attól nem tud szabadulni. Talán csak akkor, amikor egyszer eszébe jut, s elvégzi.

Jelena csodálatos volt. Bár külsőleg valóban nagyon hasonlított Kingához, valamikori, rég halott szerelméhez, ám sokkal szelídebb, csendesebb volt. És amellet komoly, művelt nő is volt. Eleinte angolul beszélgettek, mivel László informatikus lévén elég jól ismerte ezt a nyelvet, de aztán, amikor a nő észrevette a kelet-európai akcentust, megkérdezte, hogy milyen nyelven szeretne jobban értekezni. László mondta, hogy Romániából jött. Ezután Jelena románra váltott. Egy darabig így beszélgettek. Elmondta, hogy a hegy, amelyre épp felfelé mennek, valamikor a magyar honfoglalás előjátékának a helyszíne volt.

– A magyarokról gondolom, hallottál...

– Hogyne, hiszen én is magyar vagyok. Romániában sok magyar él.

Ezután Jelena magyar nyelvre váltott. Azt nem lehet éppen mondani, hogy teljesen hibátlan hangsúllyal beszélt magyarul, de határozottan jobban, mint ahogy László gondolta volna.

– Én oroszul, ukránul, lengyelül, románul és magyarul is beszélek. Az angolról már tudsz.

– De hogyan? Ilyen fiatalon.

– Köszönöm! És emellé még vedd hozzá, hogy képzett jogász vagyok. És nem is utolsó a szakmámban. Persze, a nyelvekhez tehetség kell, ez nem az én érdemem. Ragadnak rám, ha akarom, ha nem.

– Ettől még csak jobban tisztellek. Én eléggé bükkfanyelvű vagyok, mint bizonyára észrevetted.

És így szórakoztatták egymást a hegyen felfelé menet. Még hazafelé is maradt megtárgyalni való.

A fekete leves aztán jött. A füstszagot már messziről érezték. „Vajon mi lehet?”

Hát az ő falujuk volt.

László csak állt, meredten, valósággal megbénult a látványtól. Ahogy a házak helyén csak füstös romok voltak, a Mihail testőreinek egy része feketén, holtan, felpuffadva hevert a valamikori udvaron. „Vajon, hol lehet a többi?”

Jelena se volt sokkal jobb állapotban. Csak sírt hangtalanul, s közben éles sebeket ejtett a körmével a László karján, s maga se vette észre.

Mégis a nő tért hamarabb magához.

– Nézzük meg, maradt még élő ember a faluban?

Maradt. Éppen hárman is jöttek feléjük akkor. Azok az emberek úgy tűnik, erősebb lelkűek voltak mint ők. Ám lehet, hogy már túlestek a legnagyobb megrázkódtatáson.

Itt már semmit se lehet tenni. A három ember, és utána még néhányan, vállalták, hogy elvégzik azt, ami még egyáltalán elvégezhető volt. „Ti csak menjetek! Tegyétek, amit tennetek kell!”

És ebben maradtak. Még Jelena meg akarta kérdezni, hogy Mihailról mit tudnak, ám az emberek úgy megrettentek már a kérdéstől is, hogy bűn lett volna folytatni. Majd a rendőrség. De az is lehet, hogy az se. Ilyen volt akkor a helyzet arrafelé. Ámbár eleinte úgy tűnt, mintha csak az ország túlsó felében lett volna rendetlenség. És most ide is eljött.

Nem volt mit tenni, el kellett indulni, a kapott küldetést teljesíteni. Amely küldetésről Lászlónak egyelőre sejtése sem volt, hogy mi lehet.

– Ne kérdezd! Akkor nem kényszerítesz hazugságra. Most már tudod, hogy hová megyünk, a nagymamám falujába, Nova Uszpenkának nevezik. Többet neked nem szükséges tudni.

– De hogy védelmezzek meg, ha azt sem tudom, hogy mitől?

– A jelenléteddel, drága! – Ez már az úton hangzott el, és így folytatódott: – Ha látják, hogy egy fiatal férfival megyek, ráadásul a nagymamám falujába, akkor mindenki csakis egyetlen dologra fog gondolni. Különösen, hogy neked éppen egy ilyen békés foglalkozásod van. Informatikus.

– Békés?

László egy távoli kollégájára gondolt és kesernyésen elmosolyodott. Bizony, a mai világban nehéz igazán békés foglalkozást találni. De nem szólt többet. Ez a dolga, hát ezt kell megtennie. Főleg most, hogy Mihail minden valószínűség szerint már nincs is az élők sorában.

Az utazás nem tartott csak valami két hónapig. Azt is csak azért, mert a Jelena kérésére több helyen is meg kellett állniuk, ilyenkor néha napokat töltöttek egy-egy helyen. Talán találkozója volt a nőnek valakikkel, talán valamit meg kellett figyeljen, László nem tudta, nem is merte kérdezni. Igyekezett kimaradni legalább a vastagjából annak, amit – most már tudta – gondatlanul elvállalt.

Jelena egyébként rendesen viselkedett, ő se akarta, hogy a kísérője beleavatkozzon az ő dolgába. Abba a dologba, amelynek lényegéről Lászlónak fogalma sem volt.

Egy háborús vidéken tett utazás különbözik egy rémálomtól. Leginkább abban, hogy ott, ha az ember jól figyel és az esze is a helyén van, akkor megúszhatja. A rémálom viszont egész más. Az jön, ha akar, s nincs belőle kibúvó, csak a felébredés. Igaz viszont az is, hogy ez után az utazás után Lászlónak soha nem tért vissza az a régebben visszatérő rémálma. Persze látott ő a kézzelfogható valóságban rémesebbet is. De az is igaz, hogy sokkal ritkábban, mint gondolta volna.

Az említett két hónap folyamán, jobb híján, elmesélték egymásnak az életük addigi lefolyását. A Lászlóé nem volt valami nagyon érdekes. Igaz, Jelena viszont alighanem a lényeket hagyta ki az ő elbeszéléséből. De annyit elmondott, hogy Moldáviában született és mind a román, mind a magyar néphez erős családi szálak kötik.

– Hát ez hogy lehet?

– Ez főképpen úgy, hogy Moldáviában leginkább románok élnek. Mivel pedig az anyám egy ottani román embernek volt a felesége, hát részben román is vagyok. Egészen pontosan: moldáv.

– De hogy jön ide a magyar?

– Az azért hosszabb história. Van türelmed meghallgatni?

– Hogyne! Sőt, kíváncsi vagyok.

– Na hát, még a nagymamám, az, aki Uszpenkában lakott, a világháború alatt összejött egy magyar katonával. És ebből a szerelemből született az anyám. Volt már akkor egy fia, anyámnak féltestvére, a nagyi férjétől, aki viszont akkoriban katona volt.

– És ez a katona nem haragudott, amikor hazajött?

– Lehet, hogy haragudott volna, de nem érte meg a háború végét. Elesett Németországban.

– Akkor Mihail...

– Igen. Ő az anyám féltestvérenek a fia...

– Neked rendes testvéred nincs is?

– Nincs. De van még egy unokatestvérem. Ő sokkal idősebb, mint én. Talán, ha szerencsénk lesz, találkozhatunk is vele.

De úgy hozta a sors, hogy ők hárman nem találkoztak akkor, azon az úton. Mivel alighogy megérkeztek az útjuk céljához, Jelena eltűnt. Egyik percről a másikra.

Akkor már László kezdett tudni valamit oroszul, legalább annyit, hogy kérdezősködjön a faluban (kisváros?) ismerősnek sejtett emberektől, vajon merre is lehet, de mindenütt a hallgatás falába ütközött. Valahogy úgy sejtette, hogy azért tudnak azok az emberek sokat, ha nem is éppen mindent, de semmiképp nem akarták egy idegennek az orrára kötni.

– De legalább annyit mondjanak, hogy él vagy meghalt!

– Nye znáju!

„No, ha nye znáju, akkor nye znáju.”

Még csellengett vagy két napot a környéken, teljesen feleslegesen, s aztán hazafelé fordította a szekere rúdját.

Időközben kinőtt a szakálla, nem bánta, végeredményben annál sokkal nagyobb változáson ment át a közelmúltban, de az belső változás volt. Nem volt már az az ember, aki nem nagyon figyel oda másokra, aki bumfordi módon, csak úgy él bele a vakvilágba. De ezt a változást ő se vette észre saját magán.

És ilyen volt akkor, amikor hazaérve meglátogatta a Borzán Kinga sírját, s összetalálkozott egy általa addig nem ismert férfival. Akit egyébként az első pillanat után megkedvelt.

„Na de most hová?”

Így tette fel magának a kérdést. Mert igaz, hogy nagyon rövid idő alatt gazdag, igaz, inkább csak jómódú emberré lett, méghozzá úgy, hogy semmi törvénytelen nem követett el, ellenkezőleg, mindenhol ahol tudott, csak segített. De ugyanakkor itt, a városban, de lehet, hogy a közeli helyeken is, egyetlen valóban közeli ismerőse nem maradt.

Mártához persze megpróbálhatná vissza könyörögni magát, de milyen vége lenne annak? Az anyjához se szívesen ment volna. Még élénken emlékezett arra, hogy oroszlánrésze volt az ő nyomorúságában. De különben is, valószínű, hogy egyik helyen se fogadnák szívesen. Ha fogadnák egyáltalán.

Nem maradt más, csak Forgó Dénes. Ám ott meg igen szomorú meglepetésben volt része. Az öreg tanár eltűnt.

Petrucc Márta igen jól érezte magát a bőrében. András mint barát is, mint szerető is kiváló volt. Még embernek se volt utolsó. Elkövetkezett az az idő is, hogy teljesen odaköltözött Mártáékhoz. Így hát mindketten elégedettek voltak. Akár boldogoknak is lehetett volna nevezni őket, ha nem lett volna éppenséggel egy néhány zavaró körülmény. Mindjárt elsőnek itt van az a tény, hogy Márta fokozatosan elvesztette egy nagyon fontos képességét. Azt, hogy gyakorlatilag a legnagyobb összevisszaságban is meg tudta látni a lényegét. Nem ez volt a legfontosabb abban a képességben, még sok egyéb is volt, de ezt lehet a legjobban megmagyarázni olyanoknak, akik nem rendelkeztek ilyesmivel. A többi, sokkal bizonytalanabb volt és sokkal misztikusabb.

No hát, ez elveszett. Egyszerre csak volt és nincs. No, ez se volt azért teljesen igaz, mert az egész változás már régebben megindult. Mártát eleinte nem is zavarta különösebben, mostanában úgy se vette volna sok hasznát.

Aztán zavarta – és ez már valamivel jobban – hogy Halmi Géza, az idős professzor is eltűnt a közeléből. Ezt legalább lehetett valamivel magyarázni. Hiszen, ha boldogan élt Andrással, mi szükség van akkor egy régi imádóra? Mert a prof szerelmes volt a régi tanítványába. De még mennyire! És évek óta. Sok év óta. Hát most ez is elment. Elűszott valahol az idő és a tér pocsolyáján. Mártát leginkább az zavarta ebben, hogy a gyermekek nagyon hozzászórtak már „Géza bácsihoz”.

Az ám, a gyermekek! Régi megfigyelés, de igaz, hogy a gyermekek nem nagyon bírják a rendezetlen családi körülményeket. Különösen, hogy Jancsika már igencsak kezdett kamaszodni. De Julcsi is növegetett.

Hát... szemtelenek kezdtek lenni. És meg is találták ahhoz a motívumokat. Az ilyesmit persze a gyerekek általában nem „szemtelenység”-nek szokták nevezni, ők úgy tartják, s szilárdan hisznek is benne, hogy az az ő igazságérzetük valamiféle kifejezése.

Érdekes módon az Mártát egyáltalán nem zavarta, hogy András jó néhány évvel fiatalabb nála. Pedig egyre inkább nyilvánvalóvá kezdett lenni. Különösen, hogy mostanában Márta egyre kevesebbet kezdett törődni a szépségével.

Mit láttak a diákjai? Egy, nagyjából a negyvenes éveinek a közepét taposó nőt, akinek a tudása ugyan fölényes és vitathatatlan, de aki egyetlen perccel sem tűnik fiatalabbnak a valóságos koránál. És ráadásul a szépsége is mintha múltófélben lenne.

Mindez arra inthette volna Mártát, hogy valamiféle elemzését végezze a saját életének. De nem intette. Már csak azért sem, mert többek között éppen azt a képességét veszítette el, hogy az ilyesmit észrevegye. Amit az öreg Tolsztoj valahogy így fejezett volna ki: „Quod vult perdere, Iupiter dementat”.

Ezúttal persze szó sem volt igazi észvesztésről, de egy család széteséséhez ennyi is elég szokott lenni.

Hát András vajon észrevette az élettársán bekövetkezett változást? Igen is, meg nem is. Amennyit észrevett belőle, hogy Márta már nem fordít annyi figyelmet a szépítkezésre, arra még büszke is volt. Átmenetileg. Hiszen arra gondolhatott, hogy a nő annyira boldog, hogy nem is gondol a hódításnak még a lehetőségére sem. Hanem az ilyen gondolatok azért mégis átmenetiek szoktak lenni.

A gyerekek tehát lázadoztak András ellen, vagyis inkább az ellen, ahogy, nagy hirtelenséggel, betört az életükbe, s ezáltal komoly változást is idézett elő a családban. Mindezt nem tudták ilyen pontosan megfogalmazni, ám annál jobban érezték. Még talán éreztették is volna, de azt nem igazán merték. Márta komoly rendet tartott maga körül. Vagy legalábbis ezt ő így értelmezte.

Pedig András igazán megtette azt, ami kitelt tőle. Úszni tanította a gyermekeket – Jancsi meg is tanult egész jól, persze nem lett bajnok belőle, de Julcsikának úgy látszik, nem volt tehetsége hozzá – s általában igyekezett felhívni a figyelmüket az egészséges éltre. Amellett mindennapi dolgokat is megtanított nekik. Az a tény, hogy Jancsi alkalom adtán meg tudta kötni a nyakkendőjét, míg a kollégái jóval később is kénytelenek voltak madzagra kötött nyakkendőt viselni, az neki volt köszönhető. Egy kicsit zenélni is tanította őket (szépen gitározott), de erre már nem volt igazán ideje. Viszont fogékonyak lettek a minőségi zene iránt, és ez szintén őt dicsérte.

Az is igaz viszont, hogy egyelőre Márta tartotta el a családot, nem lévén Vigyázóváron pszichológusi állásnak még híre se.

Interludium

Forgó Dénes története

Húsvét hétfője volt akkor, csodaszép verőfényes tavaszi nap, amikor még a természet is kacagott boldogságában. Én pedig éppen a nappal kapcsolatos férfiúi kötelességemnek igyekeztem eleget tenni. Vagyis eljártam az ismerős hölgyekhez, néminemű locsolás céljából.

– Ismered te Forgó Dénest? Jól ismered? Én azt hiszem, hogy csak igen kis részben ismered.

Idősebb, de nagyon szeretetre méltó hölgy volt a kérdező, aki, és ezt se hibájaként tartom számon, szeretett sokat beszélni. Mivel pedig időm volt bőségesen, hát mondtam, ha akar, meséljen róla.

– Na, hát annyit biztosan tudsz róla, hogy valamikor igen szigorú ember volt. Ez volt az oka annak is, hogy valamikor régen a feleségétől külön vált, otthagya a még meg sem született kisfiával. Azóta azonban már nagyon sok idő eltelt, ő is sokat szelídült, meg általában más dolgokkal foglalkozott, nem főleg a családi életében bekövetkezett kellemetlenségekkel.

Mivel pedig szorgalmas ember is volt, hát az elmúlt évtizedek alatt sikerült vennie egy házat. Nem itt Vigyázóváron, hanem messze innen, valahol a Székelységben, egy kisvárosban. (Nem mintha ez a miénk olyan szörnyű nagy lenne. Hehe.)

Aztán megint csak múltak az évek és Dénes rájött arra is, hogy sok neki egyedül a két lakás. Úgyse tud egyszerre két helyen lakni... Eredetileg a másik házat – kertes ház volt – azzal a gondolattal vette, hogy majd öreg korában oda megy lakni. Ám lassan belátta azt is, hogy az a ház nagy neki egyedül. Már arra is gondolt, hogy egy jóra való embernek esetleg eladja az egyik részét. Addig is, mivelhogy ahhoz a házhoz kert is tartozott, keresni kezdett valakit, aki az ő távollétében a kertet rendben tartsa. Jelentkezett is egy Pop, vagy Popa, vagy Popescu, én már nem emlékszem igazából, hogy hívják, ember, akit még érdekelne is, főleg a szőlő. Szép kis szőlőskert volt a ház mögött.

No ennek az embernek nem volt még lakása sem abban a városban, Isten a tudója, hogy honnét került elő. Elég annyi, hogy megegyeztek, az az ember beköltözik a ház hátsó részébe, amit Dénes amúgy is el akart adni talán valamivel később. Még reménykedett is Dénes, hogy hátha az a Popa, vagy hogy hívják, előbb-utóbb megveszi.

No, de nem telt bele sok idő, az emberünk kezdte észrevenni, hogy egy kényelmes és jó ház az, és talán meg is lehetne kaparintani.

Hogy mit íratott alá Dénessel, mit nem, azt nem tudom, de volt neki valami zugüggyvéd haverja, az fundálta végül is ki, hogy mi a teendőjük. Persze Dénesnek nem szóltak egy szót sem arról, hogy mit szándékoznak, bolondok is lettek volna. Inkább biztatták, hogy minden a legnagyobb rendben van, arrafelé se érdemes menni. Hát Dénes nem is ment, mert volt elég dolga itthon is. Akkoriban ugyan nyugdíjaztatta magát, de továbbra is tanított, talán még többet, mint azelőtt.

A két szélhámos, mert most már ketten voltak az ügyvéddel együtt, meg még néha hozogatott is neki valami kukacos gyümölcsöt, hogy azt mondják: „termény”. Dénes nem törődött vele. Így ment ez évekig. Aztán egyszer, ez már a múlt évben volt, azt gondolta, elmegy és meglátogatja az ő emberét, hogy mit csinálnak ott, hogy gazdálkodnak?

És mit látott? Zárak lecserélve, az egész ház átalakítva, a kert nagyrészt kipusztulva, szánalom volt ránézni is. És még közölték is vele, hogy az a ház most már az övék, ők voltak ott, Dénes arrafelé se nézett évekig.

Te, Kiscsabi, én nem tudom, hogy létezik-e nálunk olyan, hogy „elbirtoklás”. Azt se tudom, hogy milyen papírok kellenek ahhoz, hány évig ne lássa azt a tulajdonos, meg hogy lakóházakra vonatkozik-e egyáltalán.

Dénes persze nem azért székel, hogy ne harcoljon azért, ami az övé. Úgy határozott, hogy bepereli a két gazembert. Na hiszen! Ügyvédet beperelni!

El is vesztette szépen, első és másod fokon egyaránt.

„No, nem baj, majd Brüsszelben!” Vagy hol, én bizony nem tudom, hogy az EU-ban hol van az a bíróság, amely az ilyen gazemberekkel foglalkozik.

Ám külföldön pereskedni nem tartozik az olcsó dolgok közé. Nem baj, nosza, eladta az itteni lakását, annak az árából majd csak telni fog. Elvégre amúgy is megnyeri már végre azt a nyavalyás pert, ha már egyszer százszázalékosan igaza van..... Akkor meg lesz lakása megint. Addig meg valahogy csak meghúzza magát valami ismerősnél.

Ám megint csalódnia kellett. Azon a nemzetközi bíróságon, ahova fordult, kapott ám valami olyan bírót, aki valamiféle „nyámja”² volt annak a zugüggyvédnek. Hát elvesztette azt a pert is. Csakhogy most már egyáltalán nem volt, hol lakjon. Az utcára került. Ilyen körülmények között a tanítást se folytathatta, mert hát hova is hívjon tanítványt? Egészen elkeseredett.

² A szó valami távoli rokont jelent románul, olyat, aki talán nem is rokon igazából, inkább haver.

Végső kétségbeesésében elment még ahhoz a két gazemberhez is – egészen jól berendezkedtek már abban a házban, amely soha nem volt az övék –, hogy megfenyegetné őket legalább. Ám azok természetesen fel voltak készülve a látogatására. Se perc alatt ott termett két rendőr, akik kipenderítették onnan.

És akkor Dénes elkövette az egyetlen dolgot, amit soha, semmilyen körülmények között nem lett volna szabad, hogy megtegyen. Megütötte az egyik rendőrt. Akkor aztán elvitték és be is csukták. Egyelőre vizsgálati fogságba. De vizsgálati, vagy nem vizsgálati, szegény Dénes ezt már nem bírta ki. Az átélt hosszas idegességtől meggyengült szervezete felmondta a szolgálatot. Meg is halt egy éjszaka.

Hát ezért nem találta Kalapos Laci sehol se, amikor kereste.³

– De hát nem volt senki, akihez forduljon? – okvetetlenkedtem Ludó Emíliának, mert ő mesélte az egész történetet.

– Nem volt, Csabi. Dénes az egész életében magányos volt, s emellett igen szigorú is. Kihez fordult volna? A volt feleségéhez? László meg éppen nem volt itthon. Ukrajnában, vagy hol tekergett. Nem mondom, jó eredménnyel, mert hallom, meggazdagodott....

– De hogy nem mondta Lacinak, még az elutazása előtt? Hiszen akkor már folyniuk kellett az eseményeknek!

– Nem mondta. Hiszen éppen erről beszéltem. Hogy magányos volt.

Ez volt tehát a Forgó Dénes élete történetének a hiteles befejezése. Nem volt különösebben se jó ember, se rossz, és mégis ürt hagyott maga után, nem éppen az egész társadalomban, de legalább néhány emberben, azokban, akiknek végül sikerült őt megérteni.

A történet folytatódik

Természetesen a hallottak után nem az volt az első dolgom, hogy szaladjak Lászlóhoz és elmondjam neki azt, amit Emíliától hallottam. Már csak azért sem, mert abban az időben nekem is volt éppen elég megoldani való dolgom. Egyik ilyen, igaz, hogy örömteli, a Marietta házassága volt. A sógornőmről már azt hittük egy időben, hogy soha nem fog férjhez menni. A fiatal korában elszenvedett trauma annyira megviselte, hogy úgy tűnt, végigkíséri az egész életén át. Igaz ugyan az is, hogy a választása végül egy olyan férfira esett, aki jó sok évvel volt idősebb nála. Persze Halmi Gézát mindnyájan szerettük, sőt egy időben még drukoltunk is neki, hogy Petrucz Mártával az élete boldog révbe jusson. Nem így történt. Közbelépett Nemvaló András és Géza bácsi megint egyedül maradt. De ezek szerint nem sokáig, mert Marietta éppen őrá vetett szemet. Hát? „legyenek boldogok!” Mindketten nagyon megérdemelték már.

Nos, ez az esemény akkoriban mindent háttérbe szorított, egyebek között a Kalapos Lászlóval kapcsolatos történéseket is. Így László máshonnan tudta meg az apja (vajon az volt-e, sosem derül már ki) halálát és annak körülményeit.

László egyébként úgy tűnt, teljesen lehiggadt a nagy kaland idején. És valószínűleg annak következtében. Volt is miért. Nem mondta el az egészet, de gyanítom, hogy olyasmiket látott, amikről nekünk itt fogalmunk se lehet. Azt hiszem, közvetlen életveszélyben is volt egy

³ Szinte szó szerint azonos történetet hallottam nem is olyan régen egy ismerőstől. Vagyis ilyesmi létezik. Megtörténhet egy európai országban. Pedig a legsötétebb Afrikában se volna szabad megtörténnie.

párszor és, saját elmondása szerint, nagyon kellett figyelnie, hogy megússza. De visszajött. Megcsendesedve, igaz, megtollasodva is, most már rendes munka után látott. Éppen akkor egy ismert nagybank rendszergazdát keresett, azt vállalta el, igaz, próbaidőre. Hogy kinek az ötlete volt a próbaidő, az övé vagy a banké, nem tudom.

És még volt egy jelentős változás a László életében/viselkedésében: elkezdett jobban figyelni az embertársaira. Sőt, akár azt is írhattam volna, hogy az utazása idején kezdett el egyáltalán figyelni. Igaz ugyan, hogy az a figyelés olyan fajta volt, mint a nyúlé a mezőn, lesve, hogy mikor ki tör az életére. De az azelőtti Kalapos Lászlóhoz képest ennyi is komoly változás volt.

A Lacival való találkozásom későre halasztásán kívül volt még valami, amivel, szintén a Marietta házasságkötése okán, ugyanúgy késlekedtem. Udvarhelyen nem voltam már régen. Pedig igazán kíváncsi lettem volna, hogy Pállék hogy vészelték át a házasságukban bekövetkezett törést. Azt, amit a Nemvaló András közbejötté miatt kellett elszenvedniük. Pedig szimpatikus házaspár voltak, ha nem számítjuk az öregúr stílusát. Azonban egyelőre ez is maradt. Később pedig már okafogyottá vált az egész.

Úgy történt, hogy Misi bácsi egyszer csak váratlan látogatót kapott. Valóban váratlan volt, még csak nem is ismerte egyikük sem azelőtt. Beállított bejelentés nélkül – ez nem volt szokatlan dolog pszichológus házaspárnál –, bemutatkozott és elmesélt nekik egy rövid történetet.

A látogató egyébként szintén idős ember volt, bár valamivel fiatalabb talán a házigazdánál. Kinézésre középtermetű, borostás férfi volt, vagy talán csak elmulasztotta valamiért a borotválkozást. Bár Mihály valóságos óriás volt hozzá képest, azért a látogató igen jó kondiban volt. Látszott, hogy vigyáz magára.

No hát elmondta, hogy az ő neve Monea Romulus és nemrég jött haza egy hosszabb külföldi tartózkodásból. Mivel idegen a városban, s csak az ő címüket kapta meg egy ismerősétől, ezért tőlük kérdezte meg, hogy nem ismernek-e véletlenül egy Kirsner Elza nevű, szintén idősebb hölgyet. Orvosnő egyébként.

Pállék ismerték Elzát, de azt is tudták róla, hogy ritkán tartózkodott a városban, utoljára is éppen csak, hogy meghalni jött oda.

– Tehát meghalt – nyugtázta az idegen.

Azután egyéb ismerősökről kezdett el kérdezősködni, hogy tudnak-e valamit róluk. Nemvalókat emlegette, s úgy látszott, tud arról, hogy Nemvaló Rozália a városban lakik.

De ekkor már eléggé intenzíven kérdezősködött, majdnem olyanná lett a beszélgetés, mintha kihallgatás lenne. Mihály meg is unta, csak igen röviden válaszolt. Cili viszont egész egyszerűen hallgatott ekkor már. Egyébként valahonnan ismerősnek tűnt neki ez az ember. Aki viszont, észrevéve, hogy nem valami nagy szimpátiával találta szembe magát, rövidesen el is távozott.

– Csak tudnám, hogy hol láttam már! – morgolódott még elég sokáig Cili. De sehogy sem tudott rájönni.

A kényszeredett vendéglátás nem csak a házigazdákat gondolkoztatta el, hanem a vendéget is. Persze, távozása után. Egyrészt belátta, hogy bizony ezúttal falba ütközött. „No, persze, pszichológusok! Átlátnak az embereken.” Dörmögött még egy ideig. De aztán megnyugodott, s megpróbálta más úton elérni a célt, amelyet szem előtt tartott, amikor a házaspárt meglátogatta. Hogy mi lett volna az a cél? Ezt bizony nem mondta meg senkinek.

Nemvaló Rozáliához pedig nem ment el. Nem is akart, eredetileg sem. Csak azért emlegette az idős hölgyet, hogy valahogy a Nemvaló családra terelje a beszélgetést. Rozália teljesen érdektelen volt számára. Annál inkább érdekelté volna a család többi része. De odáig el se jutottak a beszélgetésben.

Misi bácsi mindenestre a nyakába vette a várost és elment figyelmeztetni Rózsikát, hogy vigyázzon, mert valaki igen behatóan érdeklődik iránta. Éspedig, köztudomásúan, az ilyesmi soha nem jelent jót. Még tartottak akkoriban a székely autonómiát követelő megmozdulások, s Páll Mihály tudván tudta, hogy Rózsika vastagon benne van az ilyesmiben.

– Ne izgulj, Misi! Rajtam nem tud senki fogást találni! – mosolygott a figyelmeztetésre Rozália. Még tetszett is neki, hogy az öreg így izgul érte.

„Én se a falvédőről szálltam le!” folytatta a gondolatot, de ezúttal csak magában.

Nemvaló Pista természetesen otthon volt, mind feleségestől. Az utóbbi időben kissé visszahúzódtak ugyan a társasági élettől, nem csoda, ők se maradnak örök fiatalok, de arról természetesen szó se volt, hogy elmagányosodtak, vagy éppenséggel eltűntek volna. Persze a szerkesztőségben már nem vállaltak munkát, vagy legalábbis csak nagyon keveset, de ez nem volt új keletű. A koruk miatt igyekeztek háttérbe vonulni. Monea Romulusnak tehát egyáltalán nem került volna különösebb fáradságába, hogy megtalálja őket. Lehet, hogy egyelőre nem is az volt a célja. Talán csak körbe akarta szaglászni őket, ki tudja, milyen okból. Hogy miről mit tudnak, milyen körökben forgolódnak, vagy éppenséggel egyebet akart megtudni róluk. Ám ezúttal, ha ilyesmi volt a célja, nem érte el.

– Azt hiszem, sci-fi-t fogok írni.

Ezt Pista jelentette ki a feleségének egy esős-havas délutánon.

– Jaj!!! – kezdett el sopánkodni Julcsi – a legutóbbi alkalommal, amikor ilyesmire vetemedtél, alig lehetett téged megmenteni.

Igaza volt. Pista valóban elkezdett valami ilyesmit írni évekkel azelőtt – azóta se fejezte be – s akkor, írás közben lett úrrá rajta valami olyan betegség, amiről még ma se igazán tudják a dokik, hogy mi is lehetett. Ám Julcsi ezúttal mosolygott azon, amit mondott, mert tudta, hogy azóta jókora idő múlt el, s István ma már annál sokkal óvatosabb, nem lovalja bele magát annyira az írás közben kialakuló elképzeléseibe. Vagyis erről az oldalról nem fenyegeti veszély.

– Emlékszel még arra az oroszra, aki a kozmikus energiák megcsapolásáról beszélt? Ő sokat tudott ezekről a dolgokról, mert benne volt bizonyos fokig abban a csoportban. Tudod, amelyik azzal kísérletezett.

– Pavel Petrovics. Örgest. Emlékszem rá. De eltűnt. Azt hiszem, meghalt, amikor a barlang beomlott. És különben is, úgy hallottam, hogy a tőkés csoport, amely finanszírozta, rég beszüntette a pénzelését. Még a szervezeteket is bezúzták talán.

– Igen. Ennyit én is tudok. De valami okból azt reméltem, hogy talán te többet tudsz. Biztos, hogy meghalt az az ember?

– Nem. Ezen a világon semmi se biztos. De nagyon valószínű – tette hozzá Julcsi vigyorogva.

Pista eltűnődött. „Vajon mi lehet azzal az emberrel? És mi lehet a többiekkel, akik a projektben benne voltak? Mind meghaltak volna? Alig hihető...” És ekkor Csabára, vagyis Nagycsabira gondolt. „Talán ő is benne volt abban a történetben! Mindenesetre, egy időben valóban hihetetlen hírek keringtek róla.”

Éppen miközben Pista ezeken a kozmikus problémákon törte a fejét, messze tőle, Székelyudvarhelyen, Páll Mihály viszont a Nemvaló családra gondolt.

Mihálynak mostanában nagyon is rendben volt a családi élete, legalább, amennyire az ő esetében egyáltalán rendben lehetett. Mert azért a harmincegynéhány év korkülönbség közte és Cili között nem éppen egy életbiztosítás. Mégis, az a rövid és kellemetlen történet a fiatal Nemvaló Andriszal a főszerepben, ma is eszébe jut néha.

Mert szemtelen volt a fiatalember, de azt nem lehet eltagadni, hogy esze az volt neki bőven. „Cili pedig vigyázhatott volna magára! Jobban is.”

Ehh! Minek mindig arra gondolni, ami elmúlt. Ami elmúlt, az nincs. Vagy legalább, MÁR nincs.

„De vajon Andris tudna-e valamit segíteni abban, amire éppen most készül? Fene egye! Minek kellett annak az embernek, annak a Moneának pont hozzájuk jönni?!”

De aztán abba hagyta a töprengést és megpróbált arra az írásra koncentrálni, amelyen éppen dolgozott. Ez idő szerint éppen a hatalom természete izgatta. Divatos téma mostanában, mások is pedzegetik.

... Nos tehát, manapság mindenfelé hallani és olvasni lehet arról, hogy a földi világ hatalmi struktúrája valahogy olyan módon van felépítve, mint ahogy a dominó szokott lenni. Ha tehát olyan helyen kezd el dűlni, ahol arra érzékeny, jókora kontingenst ránt magával. Ha nem éppen az egészet. Igyekeznek is megtámogatni a mai urak, ahogyan csak módjukban áll. Ám megtámasztani nem lehet, csakis szintén dominó módjára. Ennek a világnak már csak olyan a szerkezete. Dominó jellege van neki. Amelynek építése megkezdődött valamikor az újkor elején, az ipari forradalom idején. De lehet, hogy a premisszái már korábban is megvoltak. Az előfeltételek. És ezért, mivel az addig élő struktúrák szét lettek rombolva, szét lettek rúgva, tehát sem felülről, az égiek oldaláról, sem alulról a nép közül nincsen ez a most létező világ megtámasztva. Ez adja éppen a dominó jellegét.

A pénz imádása ugyan ad valamiféle hálózat jelleget az egész konglomerátumnak, de ezt az „általános értékmérőt” állandóan és rendszeresen hamisítják azok, akiknek ráhatásuk van. Nem gondolnak azzal, hogy így aztán senki józan ember vagy csoport nem fog igazából ragaszkodni hozzá, és akkor, amikor egy bizonyos nagyságrendű repedést fognak látni a hálózaton (vagy rendszeren, ahogy tetszik), hát úgy fogják hagyni szétperegni, mint egy golyógyűjteményt, amely részei között hirtelen megszűnt az összetartó erő.

Hát, próbálgatják megtámogatni a rendszert azok, akiknek ez az érdekük. Vagy a dolguk. Ez utóbbiak inkább csak a látszatra ügyelnek, de emellett leginkább a saját pecsenyéjüket süttögetik. És a hatalmat élvezik. De arra sem képesek, hogy azt kulturáltan tegyék. Kilógnak a rendszer által felállított követelmények közül. Ők az „egyenlőbbek”.

Ám a rendszer mind több és több helyen való megtámogatása természetesen munkába és energiába kerül. Mind többbe és többbe. És el fog jönni, már közel is van, az az idő, amikor az a megtámogatás több energiát (pénzt például) fog elnyelni, mint amennyit megtermelni képes.

Ez fogja maga után vonni aztán az egész rendszernek a bukását is, méghozzá dominó módjára.

Páll Mihály igen okos ember volt, és általában jól informált is. Az információit természetesen onnét vette, ahol volt. Vagyis a médiákból, s kevésbé az internetről. Ez idő szerint különben aktívan is foglalkozott a társadalmi problémákkal. Volt mostanában valami kampányszerű készülődés, amihez a székelő autonómia követelése is csatlakozott. Idős ember volt, s bár ő maga nem volt székelő, szorgalmasan kampányolt. Ez főleg azóta volt így, amióta a házassága rendbejött, és már Nemvaló Andrisra se tudott különösebben haragudni. Különösebben, mondom, mert azért egy túske mégis csak benne volt a szívében. Lehet, hogy bennetörött annak idején.

A kampányolást olyan lelkiismeretesen végezte, hogy amikor éppen aláírásokat gyűjtött, rendszerint egy kis székelő zászlót is felállított az asztala mellett. Volt is baja abból eleinte elég. Hol megbírságot, hol elvezették, de ő mindezeket valami sztoikus nyugalommal tűrte. Még az sincs kizárva, hogy a feleségének akart a bátorságával imponálni. Ki tudja...?

Igazából még azt se lehetett tudni, hogy voltaképpen mitől jött rá az a nagy székelő szimpátia. Ő maga, ha kérdezték, rendszerint a lelkiismeretére hivatkozott. Azonban, ha nagyon őszinte akart lenni, és ilyen is előfordult, hogy beszélgetés folyamán előjött a téma, akkor bevallotta, hogy éppen eleget kényszerítették meghunyászkodásra az élete folyamán, semmi kedve hozzá még most, öregkorában is.

Cili elég felemásan állt hozzá ehhez a nagy elszánáshoz. Egyrészt tetszett neki a férje bátor kiállása, másrészt viszont ő maga román lévén – Amariei lány volt – nem nagyon értette annak a kiállásnak az értelmét. És, nem utolsósorban még mindig volt egy kis lelkiismeret-furdalása, amiatt a „Nemvaló Andris ügy” miatt.

Mindezen történések mellett az élet mégis nyugodt volt, a munkájukat tudták folytatni, s Mihály még azt a tanulmányt is továbbírta, amelyet megkezdett, s amelytől elég sokat várt. Néha meg- meglátogatta őket az a bizonyos Monea Romulus, akit pedig nem nagyon szerettek. De mivel azt mondta, hogy idegen, sőt ismeretlen is a városban (ez igaz is volt), hát csak fogadták a látogatásait. Egy idő után aztán kiderült róla, hogy igen víg cimborák is tud lenni, amikor jókedve van.

Nemvaló Rózsika (bocsánat! mostanában már inkább Rózsika néni) megint egyedül éldélt. Amióta az a furcsa rokon, unokaöcs, vagyis Andris elpályázott Udvarhelyről, jobbnak találta így. Hiszen lehet az a legrendesebb, sőt legközelebbi rokon, ha egyszer olyasmikbe bonyolódik, mint például a más feleségének a megszeretése, akkor mégis csak jobb, ha megy. Igaz ugyan, hogy állítólag a szerelemnek nem lehet parancsolni, de András már rég nem húszéves, és még ha annyi lenne is, Rózsikának megvolt a véleménye a fent nevezett mondásról. Nem tartotta ugyanis igaznak. Ő már sok mindent megélt, tudta, hogy milyen az élet és azt is, hogy még a legvadabb szenvedélyt is kordában lehet tartani.

„Legtöbbször!” sóhajtott hozzá, de igen csendesen.

„És valóban teljes értékű embernek lehet tartani az olyat, aki nem tud a szenvedélyének parancsolni? Jó! Létezik olyan, hogy akarata ellenére olyant érez valaki, amit nem kéne. De ennyi! És ettől a ponttól a cselekedetig hosszú az út! Igaz, könnyű Katit táncba vinni, ha ő is akarja!” fűzte tovább az előző gondolatot. Tehette. Ősz volt, szeles, esőre hajló idő, jobb, ha ilyenkor egy nyugdíjas efféle csendes foglalkozást választ magának.

Innét aztán Páll Mihály felé röppentek a gondolatai. „Milyen szép tőle, hogy félti! Vajon ki lehet az az ember, aki mostanában egyre-másra látogatja őket? És mi okból?” Mert azt semmiképpen se gondolta, hogy csak merő szimpátiából. Néha látta is azt az embert, mostanában tűnt fel Udvarhelyen és neki határozottan ismerősnek tetszett. Valamiképpen a néhány éve meghalt Kirsner Elza jutott eszébe róla. De ha megfeszítenék, se tudná megmondani, hogy miért. Nála látta? Ott találkozott vele? Vagy csak beszélt valaki róla Elzával kapcsolatban?

Rózsika megrázta a fejét. Úgy se fogja tudni kideríteni. Ámde mégis! Mintha valamiféle veszély előszelét érezte volna, valahányszor ez az ember eszébe jutott, vagy meglátta őt az utcán. Nem ismerte személyesen, ebben biztos volt. Csak valahogy... „Ó! Elza, ha élne! Ő biztos, hogy tudna mit kezdeni ezzel!”

Vajon mi a forradalom? Sokan, sokat gondolkoztak és írtak is már erről, különösen a kommunista időkben. Úgy néz ki, hogy néhánynak sikerült is megragadni, ha nem is a lényegét, de legalábbis a lényegnek egy részét. Amellett pedig mostanában új idők jönnek, újfajta társadalom van, így hát természetesnek tetszik, hogy a forradalomhoz is új meghatározást illene találni. Olyant, ami a mai társadalomban megfelel annak a jelenségnek, amit közönségesen forradalomnak nevezünk.

Itt Mihály felnézett egy pillanatra az írásából. Ő maga határozottan rendpárti volt, legalábbis élete legnagyobb részében. A forradalomnak a létjogosultságát persze elismerte, de határozottan és csakis olyan esetekben, amikor az elkerülhetetlen. Emellett most mostanában egyre fáradtabbnak érezte magát, s emiatt mind ingerültebbé vált. Mindazonáltal igyekezett másként tárgyalni maradni.

Megfigyelésem szerint, és ez egybevág mások megfigyelésével is, a forradalom nem egyéb, mint a rendetlenség időleges és átmeneti diadala a rend fölött.

Járjuk csak körül egy kissé ezt a kijelentést! Mi az, hogy a rendetlenség diadala? Ezen teljes diadalt kell érteni. Ha az a diadal a társadalomban következik be, akkor a rend fenntartásának a teljes felbomlását kell érteni. Na de ettől forradalom lesz már az a jelenség? Egyáltalán nem. A legtöbb esetben az csak handabandázás. Forradalom csak akkor van, amikor az a bizonyos rendetlenség úgy következik el, hogy a meglévő rend már tűrhetetlenül szorít. De mi az, hogy tűrhetetlen? Az bizony szó szerint értendő. Vagyis, senki sem tudja már elviselni azt a szorítást, a hétköznapi emberek nagy tömegei sem, legalábbis annak meghatározó és legnagyobb része. Gyakorlatilag abból csak azok az emberek maradnak ki, akik a régi rend fenntartásában közvetlenül érdekeltek, de még azok se mind.

Ám, még ettől sem lesz az forradalom. A rend felbomlásának teljesnek kell lennie. Hiszen attól „diadal”. És véglegesnek. A régi rend már nem jöhet vissza. Ha visszarendeződés történik, akkor az, ami történt, nem volt forradalom. Lehetett az sok minden, de forradalom nem.

Ám ez a diadal mégis „időleges és átmeneti”. Nem ellentmondás ez? Nem. Mert a forradalom rendetlensége előkészíti a talajt egy új rend megeremtődésére, amely új rend alapjaiban fog különbözni a megszüntetett régitől. Az az új rend pedig eleinte mindenképpen megengedőbb kell legyen, mint a régi. Másban is szokott különbözni attól, de ez az egy kikerülhetetlen feltevés. Persze egy idő, sokszor évszázadok múltán majd az is megmerevedik, s éppúgy forradalom után kiált, mint az elődje.

„Ej, de fáradt vagyok! Mostanában mind fáradtabbnak érzem magam. Hiába, ez az öregedés. Úgy tűnik, hogy most jött el igazából az ideje. Most, néhány hete”.

Az új főügyész

Voltaképpen nem is olyan nagyon új. Már vagy három, talán négy éve is van annak, hogy kinevezték. Annak előtte meglehetősen sokáig labdázta vele, hol ide, hol oda küldték dolgozni, és egy bizonyos elhatározása következtében kapta végül meg a vigyázóvári főügyészi helyet.

Az elhatározás akkor érlelődött benne, amikor egy ideig a Székelyföldön is teljesített szolgálatot. Eleinte ott is minden úgy ment, mint a többi ottani ügyész praxisában. Vagyis megkapta a prefektustól a megbízatást, s aztán azt igyekezett teljesíteni úgy, ahogy tudta.

Prefektus. Hát az meg mi fán terem? kérdezhetné akárki, aki esetleg néhány év, vagy néhány száz kilométer távolságban elhatározná magát ennek az írásnak az elolvasására. Vagyis inkább csak remélem, hogy ez az írás túl fogja élni a nevezett intézményt.

Voltaképpen leginkább kormánybiztosnak lehetne nevezni a mi nyelvünkön. És éppenséggel azért találták ki, mert egyesek szerint a demokrácia nagyon szép dolog, de azt sem jó, ha túlzásba viszik. Vagyis a nagy demokráciához jó, ha hozzátartozik egy olyan ember vagy intézmény, amely annak leginkább a gátjaként, kerékkötőjeként működik. És ez éppen így is történik a valóságban. És ha valaki netán azt fogja mondani, hogy ez az egész így nem egyéb, mint a nagyon harsogott demokrácia arculesapása, az vigyázzon, mert igaza lesz.

Nos, hát a mi főügyészünk – most látom, hogy még neve sincs, nosza, legyen például Ion Marinescu – eleinte valóban nem volt több és nem is volt egyéb, mint a prefektus kinyújtott karja. Amely ráadásul egy jókora botban végződik. Az történt viszont, hogy egy bizonyos idő elteltével nagyon meguntam ezt a státust. Hogy ne legyen más, mint dróton rángatott bábu.

Ne essünk tévedésbe, azt azért nem merném mondani, hogy sokkal tisztességesebb, vagy pláne emberségesebb lett volna, mint a hozzá hasonlók. Végül is ügyész volt, és nem véletlenül választotta azt a munkát. Ám éppen, mert ügyész volt, hát okvetlenül többre vágyott, mint falusi vagy kisvárosi polgármesteri hivatalokkal pereskedni a székely zászló kitűzése miatt. Mivel pedig nem is rejtette véka alá azt a véleményét, hogy az ilyesmi nem ügyészi hivatás, hát megint mennie kellett. Ezúttal éppen Vigyázóvárra. Mivel pedig semmi törvénytelen nem követett el az addigi munkája során, hát – ahogy mondani szokták: felfelé buktatták.

Ez idő szerint már éppen harmadik vagy negyedik éve (attól függ, hogy hogyan számítunk egy körülbelül félét) töltötte be városunkban ezt az igazán megtisztelő hivatalt. Sok munkája nem volt, mert a város is, de a megye is a nyugodtabbak közé tartozik. Ráért tehát, ha nem egyebet, hát a hivatalában elfekvő papírokat böngészni.

– Nini! Hát ez meg kicsoda volt? Egy régi alkalmazott?

A hivatalszolga is megnézte.

– Borzán Kinga. Igen. Alkalmazott volt. Titkárnő, közigazda és pszichológus végzettséggel.

– De látom, már nincs itt. Hová ment?

– Leginkább a temetőbe. Merthogy meghalt.

– Igen, de én itt azt látom, hogy le is volt tartóztatva.

– Le, de nem volt elítélve. – István bácsi, a hivatalszolga igen emberséges ember volt, ezért senkiről se mondott többet, mint amennyi feltétlenül szükséges volt.

– És hogy halt meg? Látom, a fogdában. Mégis, mit követett el?

Ekkor már a hivatalszolga látta, hogy legalább néhány dolgot el kell mondania, hogy nyugta legyen. Elmondta hát, hogy annak a Kingának valami nézeteltérése volt az előző főügyésszel, valami nagybobszabású nézeteltérése, és az előd úgy gondolta, hogy ráijeszt egy kicsit. De valószínű, hogy az ijesztés túlságosan jól sikerült, mert Kinga egyszer csak meghalt a fogdában. Akkor már rugdalhatta a földet az akkori főügyész, mert nem hozhatta vissza. A holttestet aztán kikérte valaki, aki régebben udvarolt a nőnek, s mivel semmi ok nem volt a megtagadására, kiadták neki.

- Érdekes! Én itt azt látom, hogy az a főügyész... Amariei Ionut. AZ az Amariei?
 - Bizony az. Elég híres ember volt.
 - Aztán ő is meghalt.
 - Meg bizony. Nem is nagyon sokára.
 - Nahát! És még ki halt meg?
 - Nos uram, meghalni éppen nem halt meg, de eltűnt... Az a volt miniszterasszony, akivel a megboldogult Amariei...
 - ...az utolsó napot töltötte. – Ezt már az ügyész fejezte be, mert hallott valamennyit a történetből. Híre járt annak idején. – De hiszen ez egy egészen különleges történet! Hogyhogy ezt még nem derítette ki senki?
 - Azt hiszem, főleg azért van ez így, mert nemigen volt olyan főügyész, aki több időt töltött volna itt. Bizony, mi mindig átjáróház voltunk. Ki is kívánczna egy ilyen megyébe? És akik voltak is, lehet, hogy nem érdekelte őket ez az egész virschaft.
- És ekkor, mint azt a kezdet kezdetén olvashattuk is, Marinescu főügyész elhatározta, hogy a végére jár ennek a régi és azóta is rothadó ügynek.

A történet folytatódik

A közmondás úgy tartja, hogy ha farkast emlegetnek, akkor az bizony a „kertek alatt jár”. Persze, Örges Pávelt a legkevésbé sem lehetne farkasnak nevezni. Éppen ellenkezőleg! Igen békés ember lett ökelme, különösen most, hogy már nem olyan fiatal. No, azért természetesen nem volt különösebben öreg se. Nemvaló Pista, aki emlegette, mindenesetre öregebb volt, mint ő. A csoda tudja, hogy van ez, egyesek öregszenek, mások meg nem. Vagy legalábbis nem annyira. Ezt talán be lehet tudni annak is, hogy valamikor részt vett abban a bizonyos kísérletben. A kozmikus energiák megcsapolását célzó-ban. Lehet, hogy akkoriban kapott valamiféle túlélő gyógyszereket, vitaminokat, de lehet, hogy mindezt nem kémiai, hanem fizikai hatótényezőkkel érték el, ki tudja azt ma már? Pável nem beszélt róla, más meg mit is mondhatott volna?

Tény, hogy amikor mostanában beállított Nemvalóékhoz, olyan volt, mintha az öccse lett volna Pistának. Pedig, akik ismerték, tudták, hogy Csabával, vagyis az idősebbik Igor Csabával együtt vett részt a programban. Aki viszont nagyjából a Pista korosztálya. Volt.

Szóval megérkezett, mintha rendelésre tette volna, pedig csak keresett valakit. Már megint. Mert ez már régebben is előfordult.

- Mit tudtok Galambhegyiéről?

A házaspár a vállát vonogatta.

- Alig valamit. Az idősebbik valahol Németországban tömi a zsebeit, Mátyás meg talán itthon van. Rég nem hallottunk felőle. – Ezt már Julcsi mondta.
- Most is egyedül van?
- Amikor utoljára hallottam róla, még úgy volt.
- És mi van a fiaddal? – Ezt már határozottan Pistától kérdezte.

– Ő... nincs egyedül. – Ez kellemetlen téma volt a költő számára. – Tudod, nem nagyon tartjuk a kapcsolatot.

– Generációs ellentétek?

Pável mosolygott, de ez eléggé kényszeredett mosoly volt. Valahogy kitetszett belőle, hogy azért ő sokkal jobban van informálva, mint ahogy mutatja. Ez aztán Pistának még kellemetlenebb volt. Az se jó dolog, ha az embernek a fia a más feleségével él együtt, de az meg éppen kínos, ha erről mások is tudnak. Pável igaz... barát volt, de ki tudja, milyen véleményt alakított ki a történetről. Hiszen, vége van már annak az idillnek, de ki tudja, hogy András mit tervez magában éppen most? Az a Mártával való mostani kapcsolat sem egészen tiszta dolog. Végül is a Kalapos László felesége, még akkor is, ha kiadta Lacinak az útját, még azelőtt, hogy Andriszal összeboronálódott volna.

Hát Pista nem is tudta hová tenni ezt az egész kérdezősködést.

De hát Pável nem is azért jött, hogy kellemetlen kérdéseket tegyen fel. Vagy legalábbis nem főképpen azért. Valami izgatta, valami motoszkált a fejében, azzal szeretett volna minél hamarabb tisztába jönni.

– Igen. Van valami idegesítő a levegőben. És nagyon jó lenne összetrombitálni néhány embert a régiek közül, hogy tiszta vizet öntsünk a pohárba. Annál is inkább, mivelhogy most már személyesen is érintett lettem.

– Te?

– Bizony. Az unokatestvérem, sokkal fiatalabb mint én, van benne a történetekben. A legújabbakban. Is. – tette hozzá őszintén.

– És hol van ez az unokatestvér? És nő vagy férfi?

– Nő. És nem tudom, hogy hol van. Eltűnt. És utoljára Kalapos Lacival látták. Tudod – fordult most egyenesen Pistához – nekem nincs testvérem. Ez a kis unokatestvér az, aki a legközelebb áll hozzám. És most eltűnt.

Hallgattak. Nem valami jó dolog valaki eltűntéről hallani, de most éppen egy régi barátról van szó. Ráadásul olyanról, akinek a társaság egyik-másik tagja sokat köszönhet. Bár azok közül, akik azt a bizonyos sokat köszönhatték, nem mindenki élt már. De azért mégis kínos.

– És akkor most igazából Lacit keresed?

– Őt is. Meg Mátyást. Egyelőre. Lehet, hogy nektek is közötök lesz hozzá. Egy idő után. Nem tudom.

– Hát Lacit éppenséggel nem olyan nehéz megtalálni. Itt van a városban – könnyebbült meg Pista. Mivel nem személyesen őrla, illetve a fiáról van szó. Úgy is mondta ezt az utolsó mondatot, mint aki nagy levegőt fúj ki, s a szavak azzal a levegővel suhannak ki a szájából.

Körülbelül egy, másfél hónapig bírta Kalapos László a banki munkát. Nem volt éppen lényegi kifogása a munka jellege ellen, de az utóbbi, pergőbb események után, amelyekben része volt, sőt szereplő volt, nagyon unta a naphosszat egy helyben ülést. Elszokott már attól, hogy ne csináljon semmit, s nem is akarta megszokni megint. Amikor kissé lehiggadt az apja(?) halálhíre és a családból volt kurta-furcsa elküldetése után, arra is gondolt, hogy talán Mártának is kellene valamit nyújtson abból a keresetéből, amire az ukrán úton tett szert, és ami nagyjából egy lottó főnyeremény összegével volt egyenértékű. Ez persze korántsem volt akkora, hogy igazán gazdagnak nevezhesse magát, de nem szenvedett anyagi szükségét. Küldött hát Mártának egy nagyobb összeget, és mellékelte egy rövid írást, amelyben arra biztatta a volt feleségét – kevéssel azelőtt megérkezett a válási végzés is –, hogy használja fel kedve szerint.

A küldeménynek, és a vele küldött rövid levélnek nem várt eredménye lett. Márta szinte azonnal válaszolt, és nagyon is békülékeny hangot pengetett. Nagyjából azt írta, sajnálja, hogy akkor olyan kurtán bánt el vele, de az idő tájt igen rossz hangulatban volt, s talán nem volna érkeltelen újrakezdeni, együtt. Nagyon szép, szívhez szóló írás volt, csak azt nem tudta Laci, hogy igazából kihez szól? Hozzá vagy a küldeményhez?

Arról nem tudott Laci, hogy időközben Nemvaló Andris gyorsan elhidegült Mártától – nem neki való volt férjnek lenni, s a jókora korkülönbséget is igencsak érezte – így Márta megint egyedül volt. Ő sem igen volt feleségnek való.

László azt sem tudta, hogy Mártának időközben egyre gyengült az a képessége, amely segítségével megérezett olyasmiket, amiket mások nem. Ez a képesség ekkorára gyakorlatilag el is enyészett. Már a Lacinak küldött levélkéből is látható volt, hogy Márta az idő szerint nem különbözött bármely másik idősödő nőtől. Itt természetesen a viselkedéstípusra gondolok, mert az esze most is úgy vágott, mint a borotva, a diákjai pedig félték a gúnyos megjegyzéseitől. Főleg azok szoknyában járó része. Mert azért a „legényeket” bizonyos mértékben preferálta. Ez nem volt káros, inkább hasznos volt az egyetemi körökben, ahol annyi, magát férfinak képzelő professzor volt. Legalább lendített valamit a mérleg nyelvén, mivel az amúgy is nagyon egy oldalra húzott. Ezt mindenki tudja, aki valaha is egyetemre vagy főiskolára járt.

Laci viszont egyelőre válasz nélkül hagyta a szirénhangokat. Más dolga volt. Egyéb levelei is jöttek ugyanis, köztük az egyik angol nyelven Jelena Urbanszkijtől. Ebben leírta a hölgy, hogy akkoriban, az ukrán út vége felé azért kellett megszökjön tőle, mert időközben maga is üldözötté vált, ezt majd később elmondhatja, nem sürgős és nem is különösebben súlyos ügy, de nem akarta őt belekeverni a saját, Mihailtól teljesen független ügyeibe, nehézségeibe. Találkozni viszont szeretne vele, mert már megszokta, hogy ott van mellette és számítani is lehet rá az élet mindennapos ügyeiben. Csak még az nem tudja, hol találkozhatnak. Ukrajna nem jó, Románia sem. Talán Magyarországon lenne a leginkább megfelelő, de nem meri megírni neki, hogy hol és mikor, mert lehet, hogy követik. Esetleg majd akkor, mikor a gondjai megoldódtak, mert maguktól meg fognak oldódni, ő úgy látja, csak még nem most. Az is lehet, hogy megírja neki, hol legyen és mikor, ő majd ráismer.

Örült nagyon Laci a Jelenától érkezett levélnek, (inkább csak levélke volt az) mert, és erre ő maga is csak most, olvasás közben jött rá, mi tagadás, nagyon megszerette, amikor együtt utazgattak. Írt volna is neki azonnal, csak éppen hogy fogalma se volt arról, hogy hívja. Milyen címre.

Csak ült hát és ábrándozott. A bankot otthagyta, most szabadúszó informatikusként dolgozott, amikor éppen akadt munka. Éppen csak egy számítógépet árusító boltal tartotta a kapcsolatot, hogy az esetleges vásárlók elérhessék, amikor szükségük van rá. Ezt mások is így csinálták és nekik is bevált a számításuk.

Egyéb levelei is jöttek, némelyik ismeretlen vagy félig ismeretlen emberektől. Ezeket, ha nem ért rá elolvasni, félretette. Majd később rákattint, ha ideje és kedve is lesz hozzá.

Újsághír:

„December elsejére toboroz résztvevőket Hargita és Kovászna megyébe a Vocea Natiunii Facebook-csoport.

A felhívásban húszezer hazafit keresnek, akik Hargita és Kovászna megyében ünnepelnék Románia nemzeti ünnepét. Szerintük a székelyföldi megyékben a románokat zaklatják, megfélemlítik, sőt fizikailag is bántalmazzák.”

Újsághír:

„Folytatódnak a román karhatalmi erők megfélemlítési akciói Háromszéken.”

– István bácsi!

Semmi válasz.

– István bácsi, jöjjön be!!!

Még mindig semmi.

Marinescu főügyész kezdett mérges lenni.

– István bácsi, azonnal jöjjön ide!

Erre már nem volt mit tenni, a hivataloszolga beballagott.

– Mondja István bácsi, maga csempészi nekem ide ezeket az újságokat?

Az öreg krákogott egyet, majd fakó hangon ismerte be.

– Igen, én.

– És miért, ha szabad kérdezni?

– Azt azért főügyész úr, mert az elmúlt három év alatt valamennyire megbizonyosodtam arról, hogy maga becsületes ember. Hát lássa meg, hogy mik vannak ebben az országban!

A főügyész hátradőlt a székében, látta, hogy a legjobb lesz, ha komolyan beszél az idős emberrel.

– Hát akkor figyeljen ide, István bácsi! Erre, amit idetett nekem éppen az orrom alá, akár azt is mondhatnám, hogy nem értem.

– De nem mondja – szólt közbe az öreg.

– Úgy van. Nem mondom. Mert három év alatt megtanultam annyira a nyelvüket, hogy egy ilyen rövid hírt megértsek. Egy gyermektől többet várnak el három év alatt nyelvtanulásban, hát én se legyek butább, mint egy gyermek. De még azt is mondhatnám, hogy mindennek megvan a visszája is. Hát nem tüntetnek állandóan a székely-magyarok az autonómiájukért? Aztán, ha az már megvan, miért fognak tüntetni? Az elszakadásért?

– Nem mindegy ám, ügyész úr az, hogy valaki a szabadságát keresi, vagy hogy valaki a másik ember szabadsága ellen tör. Ennyit még én is tudok, ügyész úr, a tíz osztályommal – kottyantott megint a hivataloszolga. Amit egyébként csak azért engedett meg magának, mert nagyjából tudta már a gazdájáról, hogy tisztességes ember.

– Na jó! Hát éppen ezért nem is mondok ilyesmit most. Hanem: tudja maga azt, hogy miért kerültem én ide?

– Miért?

– Azért, mert ott, ahol azelőtt voltam, nem voltam hajlandó politizálni. Az nem ügyészi munka. Érti?

– Értem. És sajnálom is.

– Mit? Hogy nem voltam hajlandó politizálni, vagy azt, hogy ide kerültem?

– Nem is tudom – vonogatta a vállát az öreg.

– Hát nézze, István bácsi! Én nem szólok senkinek semmit, ha maga meg megfogadja, hogy ezentúl nem tesz ilyesmit az asztalomra. Nekem itt munkám van, dolgoznom kell. Nem érek rá (felemelte a paksamétát) ilyesmikkel foglalkozni.

– Na, akkor csak tessék szólni, akinek akar, mert én ilyesmit meg nem fogadok. Meg aztán az egyik éppen az ügyész úr munkájával kapcsolatos.

– Az egyik mi?

– Az egyik újság. Ez ni!

És az öreg felemelte azt, amelyben a hatalom túlkapásairól volt szó.

– De hát ez hogy függ össze az én munkámmal?

– Hát nem az Amariei ügyész úr halála után tetszik nyomozni?

– De igen.

– Nahát! Akkor én mindjárt kapásból két olyan esetet is tudok mondani, mint ez itt, ami le van írva. Csakhogy azok nem kaptak akkora csindarattát. Mert nem képviselővel vagy politikusokkal estek meg.

Az ügyész nem szerette a politikusokat. Ezt ugyan az idős hivatalszolga nem tudhatta, de Marinescut annak idején a felesége egy politikusért hagyta ott, és ez még mindig fájt neki. Ám az öreg folytatta.

– Ezek közül az egyik meg is halt. Itt élt a városban, én is ismertem, tanár volt, engem is tanított. A másik meg? Annak a felesége Amariei lány. Ő nem itt él, hanem Udvarhelyen. Na mi az? Mégis csak fel tetszett figyelni? Csak jó az öreg a háznál. Na tessék csak felvenni velük a kapcsolatot! Mert ő még él!

Kalapos László egy ideje számolatlanul kapta a leveleket. Ahogy az ukrainai kalandnak a híre kezdett elterjedni, mind többen írtak neki. Egyik tanácsot kért, a másik csatlakozni akart hozzá a legközelebbi kalandos útján, meg még mindenféle egyéb zöldségekkel traktálták. Olyan is volt, aki valósággal vinnyogott egy kis pénzért. Persze a legtöbbet olvasatlanul küldte a kukába. A szemérmetlen levelezőknek fogalmuk se volt arról, hogy miféle okai voltak neki akkoriban útnak eredni. Egyrészt a szomorúság, hogy a felesége olyan kurtánfurcsán végzett a házasságukkal, s ebből eredően az, hogy teljesen elbizonytalanodott a saját helyét illetően a világban.

Addig, ha egyéb nem is, a biztonsága megvolt. Dolgozott, a családját rendben ellátta. Nem is vágyott többre akkoriban. Ám az út megvillantott előtte egyéb lehetőségeket is. Rá kellett jönnie, hogy azelőtt egy kissé korlátolt volt, legalábbis, ami az emberek közötti viselkedést, sőt az emberekkel való viselkedést illeti. Ezt a hiányt pedig sürgősen pótolni akarta.

Valami ilyesmi volt az oka annak, hogy a levelekre nem válaszolt. Ám kettővel mégis kivételt tett. Az egyik a Jelenáé volt, mint már mondtam. A másik olyan személytől jött, akit bár addig nem ismert, de sokat hallott róla. Így szólt a levél, vagy inkább csak annak egy része:

„...sajnos olyat kell írnom, ami talán meg fog döbbszteni, még így, ismeretlenül is. Mihály meghalt. Egy idő óta mind gyengébb lett, s egyszer csak ráborult az utolsó írására és meghalt. Nem szenvedett. Azt ránk hagyta, azokra, akik itt maradtunk. Még ki se tudtunk magyarázkodni egymásnak.

Nemvaló András mondta egyszer, hogy ha nagy bajban vagyok, és nem tudom őt sehogy se elérni, akkor neked írhatok. Most itt van a nagy baj. Segítség kéne. De még azt se tudom, hogy milyen.

Elnézést kérek a rendetlen fogalmazásért, de azt se tudom, hogy mihez fogjak, hogy hol áll a fejem. András merre van?

Köszönettel, Páll Amariei Cecilia”

László ismerte Örgest Pávelt, de csak nagyon felületesen. Közelről csak egyetlen egyszer látták egymást. Akkor, amikor Hollóhegy fölött a hegy oldalában beomlott a barlang és a nyomás növekedtével a víz utat talált és elborította a község nagy részét. Nem is olyan nagyon régen történt az, hogy a föld kisebb megrázkódása révén a víz útja megint megnyílt, most már lefelé és az elárasztott helység megint szárazra került. De akkor már nem bíztak az emberek a szárazra került térben és nem költöztek vissza. Maradt az egész úgy, ahogy volt, csak a romokat takarították el.

No hát, így látta László Pávelt először. Legalábbis ő úgy tudta, hogy Pávelt látta, de az igazság az, hogy amit látott, az a fizikus hasonlatosságára elkészített, majdnem tökéletes robot volt. Amely aztán ott is vészett, annyi mással, értékkel, s egy emberrel együtt. Az ember, nő, Vanna névre hallgatott és a Pável felesége volt, amíg élt.

Mivel azonban a robot hasonlósága majdnem tökéletes volt, Laci most azonnal ráismert a fizikusra.

Pável látogatta meg őt, voltaképpen egyenesen azért jött el a Moszkva melletti dácsából – a városi lakást az öreg, Pjotr Ivanovics már régebben eladta –, hogy több más ember mellett Lászlóval is találkozzon.

Egyenesen a tárgyra tért.

– Mit tudsz te Páll Mihályról?

– Azt, hogy meghalt. Most, nemrég, az előbb olvastam el a felesége levelét. Nem is nagyon tudom, mit kezdjek vele. Alig ismertem. Inkább csak hallottam róla.

A kérdező elkomorodott.

– Úgy látszik, kezdődik.

– Mi? Ha senki nem mond semmit, akkor én se tudok hozzászólni. Miért nekem írt a felesége? És mi a baj a halálával? Úgy tudom, meglehetősen öreg volt.

– Na igen. Sokan így tudják. És természetesnek veszik. Én azonban tudom, hogy ő, vagyis Mihály meglehetősen jó erőben volt. Még néhány héttel ezelőtt. Valóságos óriás volt.

– Akkor legelőször a rendőrségnek kellene szóljal! Ha ilyesmire gyanakszol. Nem?

– Nem. Mert nem találnának semmit.

– Méregre gondolsz?

– Igen. Egy bizonyos méregre.

– Arra, amely a Galambhegyi család öröksége? A három méregre? De hiszen az csak legenda.

– Igen. Legenda, mert nem tud róla senki semmit. Én azonban utánajártam és tudom, hogy létezik.

– Na, de kinek állna érdekében az öreget ilyen méreggel megölni? Volt neki valami köze a Galambhegyiekhez valaha is?

– Nem. Neki nem. Csak... jaj, de bonyolult ez! Lehet, hogy csak azért történt, mert ő régi udvarhelyi volt, aki a Nemvaló családot is ismerte, meg még valakit. Aki szintén halott már régen.

Laci a fejét rázta.

– Ennek így semmi értelme.

– Gondoltam, hogy nem fogod érteni. És elhinni se.

Pável hirtelen témát váltott.

– Mit tudsz a Galambhegyi családról?

Laci a vállát vonogatta.

– Semmi különöset. Sándor Németországban, Matyi meg itthon. Miért?

– Nem érted? Veszélyben vannak. Mindenki veszélyben van, akinek a három méreghez valami köze volt vagy van.

– Azt hiszem, rémeket látsz. Különben akkor én is veszélyben volnék.

– Így is van. De meggyőződése, hogy te tudsz vigyázni magadra. Megtanultad az utad során.

– Érdekes, milyen gyorsan terjednek a pletykák! És milyen hatékonyan.

– Azzal nem szoktam foglalkozni. Jelenáról mit tudsz?

– Róla is szól a fáma? És még azt mondod, hogy nem foglalkozol...

– Nem is. De ő véletlenül az unokatestvérem. És eltűnt. Méghozzá mellőled tűnt el.

– Az... engem is meglepett. De aztán írt. Nem is olyan rég. Találkozni akar velem.

A fizikus arcán mintha engedett volna egy kissé a feszültség. Még ahogy ült a széken is, ellazult.

– Vigyázz rá! Nagyon értékes nő! Talán a legértékesebb a családban.

– Mondja ezt az, aki abban a kísérletben részt vett.

– Pontosan. Mert az csak kísérlet volt. És nem is sikerült tökéletesen. De Jelena, ő az emberekért tesz, sokat tesz, és ennek éppen most jött el a legnagyobb ideje. Ezt majd megérted. Később. Ha akarod. No, mindenesetre, vigyázz! Rá is és magadra is.

– Azon leszek!

Ebben az évben korán jött a tél, csúnya, pocsolós idővel. Az embereknek nem is volt semmi kedvük kimenni a házukból. Amikor pedig kimentek, igyekeztek minél hamarabb megint fedél alá jutni. A vigyázóvári törvényszéken nagyot változott a világ a megboldogult Amariei főügyész ideje óta. Akkor csinos, fiatal nők rajzoltak fel és alá a folyosókon, most kevés alkalmazott volt, s azok is jobbára férfiak. Marinescu főügyész nem volt éppen nőgyűlölő, de minekutána egy feleséggel már megjárta, igyekezett nem bocsátkozni kalandokba. Néha meg egyenesen az öreg István bácsi volt az egyetlen, akit megtűrt a közelében. Főleg, amikor harapós kedve volt. Mint például most is.

– A francba! A francba, a francba, a francba!

Az öreg hivataloszlaga elnézően mosolygott a bajsza alatt.

– De hát összebeszéltek ezek? Ellenem?!

– De mégis, mi történt, főügyész úr?

– Képzeld, öreg, hivatalos megkeresést indítottam annak az udvarhelyi pszichológusnak a megkérdezésére. Akit maga emlegetett. Akinek Amariei lány a felesége. És most visszaírják

nekem, hogy meghalt. Alig néhány napja. Mármost: vajon azért halt-e meg, mert én érdeklődtem? Vagy pedig én késtem el a kérdezőssel, és anélkül is meghalt volna?

– Hmm, hmm – István bácsi mindössze ennyit mondott.

– Most meg mit hümmög itt nekem?

– Csak azt, hogy még én se tudok semmit. Gondolkozom.

– Maga? Gondolkozik? Hát mi maga? Nyomozó?

– De már megbocsásson, főügyész úr, de én negyvenegy éve dolgozok már itt a törvényszéken. Nem gondolja, hogy esetleg valami ragadt rám is ilyen hosszú idő alatt?

– Na jól van, öreg! Fel ne kapja itt nekem a vizet! Van énnekem anélkül is éppen elég gondom.

– Na! Pedig most éppen jósolni akartam.

– És mit?

– Én csak azt, hogy még egyéb halálok is eshetnek, ha nem tetszik gyorsan a lovak közé csapni. Valaki nagyon meg lehet ijedve. Csak tudnám, hogy miért?

– Hát nyomozza ki, maga Sherlock Holmes!

– Ne tessék csúfolódni velem! Inkább nyomoztasson, de gyorsan!

– Na, hogy meg ne sértődjön, inkább segítsen nekem! Dugjuk össze a fejünket, hátha együtt megyünk valamire. És amellettt újra megnyitom hivatalosan is a nyomozást az Amariei ügyben.

Ámde ezúttal majdnem melléfogott Ion Marinescu. Mert két nap se telt el a hivatalos nyomozás újraindítása után, s sürgősen felhivatták valami igen magas helyre. Ott aztán akkora orrot kapott, hogy viselni is díszére vált volna. Hogy hát „mi dolog ez, több éves nyugvó iratokat akar elővenni, amikor tízesével vannak új ügyek? Hát megbolondult ő, hogy ilyesmire használja az állam pénzét? Zárja le sürgősen, aztán ne is halljanak többet erről a számárságról!” Mondhatta volna azért erre a jóember, hogy az ő városában s megyéjében nincsenek új ügyek, mert jól kézben tartja őket, de jobbnak látta hallgatni.

– Lám csak, megmondtam! Valaki éppen most kapkod fűhöz-fához. Vigyázni, nagyon vigyázni! Óvatosan! De gyorsan is! – az öreg egészen beleélte magát abba, hogy ő most már nyomozhat is. Marinescu pedig vidáman mosolygott a markába, hogy lám milyen könnyű volt István bácsit kibékíteni.

Tudvalevő, hogy ez az egész európai félsziget úgy van megalkotva Istentől, hogy a nyugati szél a leggyakoribb ura a szeleknek. Ennélfogva a felhők is nyugatról mennek kelet felé. Már, ahogy őket is hajtják a szelek. Aztán, ebből kifolyólag, az esők is úgy esnek, hogy minél nyugatabbra van az ember, annál több jut neki azokból is. Például Németországban biztosan több eső esik, mint Székelyudvarhelyen. Mivel pedig az ősz vége amúgy is esős volt, hát kijutott a németeknek bőven. Szívta is a fogát Galambhegyi Sándor, de mennie kellett. Mégse lehet csak úgy tönkretenni a bajor vendéglők jóhírét, csak azért, mert esik az eső! Metrőval, helyi vonatokkal járt ez idő szerint a dolgai után. Így esett meg vele az a csúnya fátum, hogy egy ilyen rossz, csatakos napon megcsúszott, éppen a begördülő szerelvény elé.

Ennek a balesetnek volt az egyenes következménye az, hogy Galambhegyi Mátyásnál még azon a délutánon csengett a telefon. Nem voltak ők testvérek, még nagybácsi és unokaöcs viszonylatban sem tartoztak a legszorosabb rokonsághoz. De mégis, rajtuk kívül nem volt egyéb rokon,

ennyiből állt a hajdan főúri család ma. Klári tehát, a Sándor felesége, semmiképp se válogathatott, ha rokont akart elérni. De talán ha válogathatott volna, akkor is Mátyást választotta volna. Hiszen régen, még az ő, Klári, serdülő korában nagyon szoros volt köztük a kapcsolat. Maga az a tény, hogy végül is Sándorhoz ment feleségül, véletlenek egész sorozatán múlt, amelyek között nem utolsó helyen volt az, hogy Mátyás annak idején nem sietett nyilatkozni.

Most tehát neki sírta el bánatát a fiatal özvegy. Mátyás pedig, mit is tanácsolhatott volna egyebet, azt mondta neki, hogy haladéktalanul jöjjön haza. Persze, előbb ő ment el, hogy segítsen a temetés és az vendéglő jövődjének elintézésében.

Az esemény híre természetesen a vigyázóvári ügyészségre is hamar eljutott, s a hírre István, az idős törvényszolga az egyetlen lehetséges módon reagált:

– Nagyon fél valaki. Valahol. De ki és hol?

A szervezet nem volt se titkos, sem törvénytelen. A társadalom felé nyitott is volt, bárki beléphetett, aki a kötelező fogadalmat letette. Lehetett a jelölt akár nő, akár férfi, fiatal vagy öreg. Igaz ugyan, hogy a mag főleg fiatal férfiakkól állt.

Maga a szervezet öndefinícióként azt adta meg, s a hivatalos bejegyzésben is az szerepelt, hogy legfőbb dolguk a társadalom és a rend fennállását segíteni, azt erősíteni. Hogy milyen eszközökkel teszik azt, arról nem beszéltek, de nem is kérdezte senki. Mégis, eddig legalább úgy nézett ki, hogy a fő tevékenységük leginkább ellentüntetésekben merült ki.

Nos hát, a világon minden társadalom, és minden fennálló rend hálás azért, ha támogatják. Ennélfogva, a támogatásért cserébe sok mindent elnéznek a támogatónak. Szükség esetén még a fél szemüket be is hunyják, ha úgy hozza a sora. Hiszen Justitiának mind a két szeme be van kötve, és mégis több, mint kétezer éve méri az igazságot. Ugyan, olyan is az a mérés...

Hát ennek a most vizsgált szervezetnek a nevét sem igazán érdemes firtatni, több okból is, amely okok közt nem utolsó az, hogy ritkán, vagy egyáltalán nem lesz vele dolgunk ezután. Most – elkerülhetetlen.

Vagy hét-nyolc fiatalember vitatkozott ugyanis egy idős, sőt öreg emberrel. A vita eléggé egyoldalú volt, szidták az öreget, mint a bokrot. Hogyisne! Ki hallott már olyat, úgy elszúrni egy küldetést, hogy a pasast mérgezni meg a feleség helyett.

Az öreg csak tűrte és hallgatott. Nagy néha bólintott, jelöl, hogy megértette. És, hogy máskor ez nem fordul elő. Magában pedig azt gondolta, hogy nélküle amúgy sem boldogulnának, mert neki van nem csak helyismerete, de megfelelő képzettsége is a titkos akciók végrehajtásához. Hogy most elszúrta? Hát akkor ez van. Úgyis rájönnek majd, hogy a férj kiiktatása majdnem olyan jó, mint a feleségé. Aztán, majd lesz ez még máshogy is. Hallgatott és tűrt tehát. Még akkor is, amikor a végén még egy jókora verést is kapott, hogy el ne felejtse. „Na hiszen!” Kapott ő már annál jóval nagyobbakat is, abba se halt bele, meg adott is. Hát miért ne játsszák ki magukat a fiúk, ha ettől nagyobbak lesznek? A lányok szemében persze.

Az öregember egyébként semmiképpen nem volt feltűnő jelenség. Középtermetű volt, kissé meghajolva járt, de nem feltűnően, a haja őszült, de még nem volt teljesen fehér. Akárhol látni lehet hozzá hasonlókat, utcán, villamoson, s nem gondol senki arra, hogy egy ilyen ember veszélyes is lehet. Pedig az volt. Veszélyes, mint a kígyó.

A „megbeszélés” véget ért. Még kiosztották kinek-kinek a következő feladatát, majd lassan elszéledtek. Az öreg is leporolta a ruháját és szóttanul ment dolgára. Még valamiképpen elégedett is volt. Nem lehet tudni, mire gondolhatott. Talán valami olyasmire, hogy az elvetett mag jó talajba került.

– Fél, fél! De mitől fél?

Ezt már a Marinescu ügyész dolga volt megkérdezni öreg segítőjétől.

– Mitől fél, ha nekünk még gőzünk sincs arról, hogy ki ő és mit tett?

– Az ám, de ő meg azt nem tudja, hogy mi nem tudjuk – mondta ki a verdiktet a másik.

– Tudja mit, István bácsi? Menjen maga és derítse ki! Én felhatalmazom, hogy minden olyan eszközt felhasználjon, amire az ügyészség jogosult! Nézze! Itt van a felhatalmazás.

Az ügyész ezzel elővette a fiókjából az említett pecsétetes papírt.

Az öreg reverenciális meghajlást produkált. Majd elkomolyodott és azt mondta:

– Köszönöm, főügyész úr! De gondolt-e arra, hogy mi lesz akkor, ha valóban kiderítem a történetet? Vagy legalábbis egy részét?

– Mi lenne? Mindenki megkapja a „jutalmát”. Magára ez természetesen nem vonatkozik, hiszen az ügyészség dolgozója és parancsot teljesít. Ez tehát kötelessége.

Azért a főügyész mégis csak ravasz volt egy kissé. Mert az öreg hivatalszolga nem volt nyomozó, hivatásszerűen tehát nem nyomozhatott. Így, ha valakinek megint eszébe jutna őt ezért legorombítani, nyugodtan védekezhet azzal, hogy csak az öreg magánakciójáról volt szó. Ellenben, ha mégis kiderít valamit... nos, akkor viszont az érdem az övé lesz, mivelhogy ő adott rá parancsot.

Ha valaki azt mondta volna Kalapos Lászlónak, hogy nagyon megváltozott az ukrán út óta, nem hitte volna el. Alighanem ki is nevette volna az illetőt. Pedig az volt az igazság. Nem volt ő rossz ember régebben se, de ha megkérték valamire, és meg is tette, mert volt rá ideje is, kedve is, alig figyelt arra, hogy mit is tesz, kiért teszi. Ám most már másként állt a helyzet. Talán a Forgó Dénes halála körüli nagyon nyomasztó történetek, talán a saját családjának az elvesztése, vagy a szomszédos országban látott és átélt tragédiák hatottak rá olyan mértékben, senki nem tudta volna megmondani.

„De hiszen részt vettél azokban a dolgokban!” mondták neki sokszor is. És ő rendszeresen azt válaszolta: „Igen, részt vettem, de csak úgy, mint a nyúl a vadászon. Futottam, és közben figyeltem, hogy ne én legyek az, akit a végén meglőnek.” A veleszületett egészséges humorérzék megóvta attól, hogy felvágjon, de attól is, hogy attól kezdve az egész életet tragédiák sorozatának érzékelje. Vagyis férfivá érett. És ezzel sok volt mondva.

– Na, de akkor tudnod kell, hogy ki is voltaképpen ez a te unokatestvéred! Igazán megmondhatnád nekem is! Főleg most, hogy egyenesen rám bízta.

Ekkor még mindig az orosz fizikussal beszélgetett.

Pável elgondolkozott.

– Hmm! Igen. Azt hiszem, többé nem tarthatom titokban. Legalább előttem nem. Ha már valóban a segítségemet kértem. Mert én személy szerint, nem nagyon tudnám segíteni.

– Miért? Valami családi gyűlölet, vagy efféle van köztetek?

– Á! dehogy, nagyon szeretem, és ő is engem. Csak hát, látod, Jelena nagyon önálló ember. Úgy tartja, hogy ha nem tudja a dolgait ő maga elintézni, akkor talán jobb, ha nem is tesz semmit. Na de, ... eltértünk. Tehát ki is ő?

– Nos!

– Először is, három állam polgára. Orosz, mert a régi Szovjetunió területén született, méghozzá akkor, amikor az még élt. De román is, mert moldovai illetőségű, s mint olyannak, valósággal az ölébe hullt a román állampolgárság. De, mivel a nagyapja magyar volt, hát magyar állampolgár is.

– Miért, ki volt a nagyapja?

– Egy ismert költő, aki a világháborúban éppen katona volt, s mint katona ismerkedett meg a nagyanyánkkal. És megszerették egymást.

– És te nem gyűlölöd ezért azt a költőt?

– Miért gyűlölném? Nélküle valószínűleg az egész család éhen halt volna. Sok ilyen történetet hallottam akkoriból. Szóval – ilyen volt a világ. És Jelena Romániában is élt egy ideig. Elég exponált helyzetben, ráadásul.

– Miért? Mi volt itt a mestersége?

– Miniszter. Akár hiszed, akár nem, egy rövid ideig igazságügyminiszter volt.

László elképedt. Mindent várt volna, csak éppen ezt nem. Ám Pável folytatta.

– Igen. Az akkor éppen kormányzó párt vezetője fiatalítani akart. Kapóra jött neki az is, hogy Jelena Moldovában született. Akkoriban, de úgy tudom, hogy ma is, nagyon jó szemmel nézik az onnan jötteket. Hát így lett belőle felsővezető még negyvenéves kora előtt. Sőt! Nem volt több harmincnégynél. De hát, végeredményben Jelena valóban nagyon jól képzett jogász. Aztán az történt, hogy meghalt egy ember. Akit szeretett, és aki neki beosztottja volt. És most nyomoznak abban az ügyben. Megesküdhetek neked bármire, ha akarod, hogy Jelenának nem volt köze annak az embernek a halálához. De a látszat mégis ellene szól. Méghozzá nagyon. Hát ezért kell neki megvárnia, hogy befejeződjön a nyomozás. És tisztázódjon. Én mondtam neki, hogy addig, ha teheti, ne jöjjön errefelé. Itt egyébként őt Elena Urbanescunak hívják. Magyarországon pedig egyszerűen Orbán Heléna a neve.

– Heléna? Nem Ilona?

– Nem. Ő ragaszkodott ehhez a névhez. Azt hiszem, hogy most már mindent tudsz, ami fontos. Ha akarod, vissza is utasíthatod a kért segítséget.

– Dehogyan! Még csak most érdekel igazán. Meg aztán...

– Meg aztán mi?

– Azt hiszem, nagyon meg is szerettem az úton.

– No, csak keresd meg! Legalább lesz, aki vigyáz rá. Vagy rád.

Úgy történt azonban, hogy Kalapos László mégsem indulhatott el azonnal, hogy Helénával találkozzon. Még egy ismeretlen ember hívta telefonon. Akit egyébként első gondolata szerint vissza is akart utasítani azonnal, mielőtt az elmondta neki, hogy kicsoda is ő. Valami polgármester. „Na megint valaki, aki hallotta, hogy meggazdagodtam, s valami fantasztikus befektetési tervbe akar belerángatni”. Mindjárt el is kezdte mondani, hogy bizony annak a pénznek a legnagyobb részét már elköltötte. Ami akár még igaz is lehetett volna – részben. De aztán jött a „kérem, ne tegye le!” Hát nem tette le. Valójában egy falusi polgármester volt, a neve semmit sem mondott neki, de annál inkább a község neve, ahol élt. Miklósfalva. Erről ő hallott, méghozzá elég sokszor. Kiderült aztán, hogy még ismeri is, igaz, hogy csak látásból. Mert ő is ott volt, amikor az a bizonyos barlang beomlott. Azon a tragikus eseményen László majdnem csak véletlenül volt jelen. Márta a felesége volt akkor, és emberünk csak azért volt ott, mert ő kérte meg, hogy vigye el a motorján. Mivel neki nem voltak megsejtései, hát alig érdekelte egy kicsit is az egész. Persze, amikor a szeme előtt megtörtént, akkor nagyon meg-

döbbsent. Na hát, ott látta először azt az embert. A telefonbeszélgetésből kiderült aztán, hogy Kingáról van szó. Kinga pedig még most is fájó seb volt a lelkében. „Jó, hát elmegyek”. Közben még az is eszébe jutott, hogy még egyszer látta azt az embert. A temetőben, közvetlenül a visszaérkezése után. Mert csakis ő lehetett, ha megöregedett is időközben, a barlang óta.

Így tehát még Miklósfalvára is el kellett jutnia. „Csak ne tartson sokáig!” Mert akkor már nagyon sietett volna Jelenához. Mintha most neki lett volna valami előérzete. Valami olyan, hogy most neki ott valamiben segítenie kell majd. „Vajon ez így is lesz?” De lehet, hogy csak szeretett volna már vele lenni.

A miklósfalvi polgármestert még most is úgy hívták: „a gazda”. Persze, megszenvedte azt annak idején, hogy elérje a gazda státust, de erről ma már csak kevesen tudnak. A történet azonban, amit Lászlónak elbeszélte, nem ezzel függött össze. Valamikor, még egyetemista korában – biológusnak tanult – neki már volt egy felesége. A házasság nagyon rövid ideig tartott, gyors válással végződött, csak az Isten tudja, hogy kit zsarolt meg a felesége és mivel, de a válás egy fél év alatt befejeződött. Nem maradt meg belőle csak a gyermek. Kinga. De még azt sem tudta senki, hogy Kinga az ő lánya. Mert a volt feleségének akkoriban rengeteg dolga, gondja-baja volt, nem ért rá beilleszkedni a társadalomba. Egészen addig tartott ez az állapot, amíg a hölgy meg nem találta Csemetét. A későbbi férjét. Aki mellett már ráért tudományos munkával is foglalkozni. Kár, hogy az a házasság is tragédiával végződött.

– De ám nem ők maguk, ketten, voltak az okai annak a tragédiának!

Erről László maga is tudott. Amiről nem volt fogalma se, azok a Babu életében bekövetkezett látogatások és telefonálások voltak azok, amelyek végül is a halálához vezettek.

– Nagyon vékony szálon függött már akkor szegény Babu élete. Nem vagyok egyáltalán meglepődve, hogy így végezte. Pedig arról nekem sincs tudomásom, hogy miről is szólt az a végzetes telefonbeszélgetés. De azt viszont sikerült megtudnom, hogy ki volt a hívó fél. Egy Monea Romulus nevű férfi volt. Akkor már elég idős.

A Monea név László előtt is ismerős volt. Még elég élénken emlékezett Monea Mihaira, aki annak idején Kingát elhódította tőle.

– De hát miért üldöz minket az a család?

A gazda a vállát vonogatta.

– Szigorúan véve én sem tudom, hogy miért. Vagy, hogy egyáltalán üldöznek-e valakit is, vagy csak a pillanatnyi előnyöket akarják kihasználni, sőt kicsikarni. Bár igaz, hogy létezik egy legenda. Amely a Galambhegyi grófokkal van kapcsolatban, meg a Halmi Géza családjával is. Talán még másokkal is. Valami három méregről van szó, amelyeket ők meg akarnak kaparintani, vagy talán már az övék is volt egyszer, de elvesztették vagy elfogyott. Ők mindenesetre azt tartják, hogy az a három mérge az övék, az ő örökségük, amely valami tizenhetedik századi ősüktől maradt rájuk, aki az életét adta érte. Hát, ahol azt a három mérget sejtik, ott van az emberekre a legnagyobb veszedelem. Mert vigyázni kell velük! Nagyon vigyázni! De ezt talán nem is kell mondjam, mert te is tudod.

Azon a napon László már nem ment tovább. A gazdáék meghívására éjjelre is ott maradt Miklósfalván.

Álmodott is ott idegességében annyiféle értelmetlenséget, hogy semmiképpen se tudott valami megfogható kihámozni belőle. Jelena is ott volt az álomban, meg Kinga is, érdekes módon, halottan. Meg valahogy Pável is, meg egy fekete hölgy is, akiről nem mondta senki, de tudta valahogyan, hogy Pávelnek a felesége és, hogy már meghalt. Igaz, őt mintha látta volna, szintén a barlangnál. Megvan! Ott és akkor halt meg. Pável utána ugrott a beomló barlangba és ott veszett ő is.

„De hülye álom!”

Reggel izzadtan ébredt, és fáradtabb volt, mint amikor lefeküdt. De valahogyan, ő se tudta megmondani, hogyan, de tudta, hogy mi is a helyzet azzal a három méreggel. Amelyek közül, ezt is tudta már, csak az egyik igazán méreg. A másik kettő közül az egyik egy nagyon hatásos erősítő szer, a másik meg afrodiziákum. „Na, abból mostanában van elég!” nyugtázta az álmából megmaradt gondolatot.

Ám a késedelem, úgy tűnik, megbosszulta magát. Bár lehet az is, hogy más volt az oka, de a kijelölt helyen Jelenát nem találta. Általában az szokott történni, hogy ha két ember Magyarországon ad egymásnak találkozt, arra Budapestet jelölik ki, és ott is a Nyugati teret. Hát a nő nem volt ott a kérdéses időben. Ez egymagában nem lett volna baj, mert egy háromnapos késési lehetőséget adtak egymásnak – amiből az első már letelt – ám se másnap, se harmadnap a találkozó nem jött létre. Laci nem tudta, mit tegyen. Elhatározta, hogy ha már az ő hibájából késtek egy napot, még kettőig meghosszabbítja a saját elhatározásából.

Az a szervezet, amelyről fentebb már szó volt egyszer, nem csak ellentűntetésekkel foglalkozott. Hanem igazából mindennel, ami nemzeti jellegű volt, legyen az jó, avagy rossz a mások, kívülállók számára. Nem volt minden törvénytelen abban, amit tettek, de nem is volt minden törvényes. Mivel pedig több városban is voltak fiókegyesületei, hát sok mindenről értesültek, néha olyanról is, amiről mások, például Marinescu ügyész nem. Eszerint természetesen megtudták, hogy nyomozás folyik az Amariei Ionut halála ügyében. Azt is, hogy a boldogult Amariei utoljára éppenséggel az akkori igazságügyminiszter-nővel töltött egy fél éjszakát. Hogy aztán hazamenjen és meghaljon a saját udvarán. Mint sokan, ezek a jóarcú fiúk (nem gúnyolódásból írom le ezt így, valóban jóarcúak voltak, csak éppen, hogy köztudott dolog a pokol útjának a kikövezésére felhasznált jóindulat esete) is úgy gondolták, hogy a volt főügyész hazaárulást követett el annak idején, amikor egy nemzetközi bankár-konzorcium vezetőjének a kérésére elállt bizonyos nyomozástól, függetlenül attól, hogy azzal az országnak kifejezetten hasznára cselekedett. Bár az is igaz, hogy a nyomozás emberölési ügyben folyt. De az is, hogy holttest meg nem volt. Hát mindennek ellenére ezek a srácok hazaárulónak tekintették Amariei Ionutot. Végül is, aki mereven gondolkodik, az mindenben ugyanúgy tesz. A fiatalság meg hajlamos a merev gondolkodásra. Ezért is lehet megvezetni.

Az előbbiekből aztán következik az is, hogy azt, akinek szerintük köze volt Amariei Ionut halálához, ők hősnak tartották, s féltették is.

Jelena Urbanschi azt kapta, amit nem keresett. Ő attól tartott, hogy hivatalos nyomozás folyik ellene, s bár a végkifejlettől nem volt miért féljen, nagyon nem szeretne volna, hogy ha az értékes idejéből ilyesmire kell áldoznia. Ehhez képest egy rakás fiatal kereste fel, s magukkal vitték, nagy tisztelettel ugyan, de – védőőrizetbe. Hogy a hivatalosságok meg ne találják. Nem tettek vele, vagy inkább ellene semmit, nagy volt az udvariasság, de a mozgását maximálisan korlátozták (egy pincelakás területére), arról tehát, hogy Budapestre menjen, szó sem lehetett. Persze, meglehetősen gyorsasággal kiismerte, hogy kikkel is van összekötve. Arra is rájött azonnal, hogy a társaság számára Magyarország neve vörös posztó. Emlegetni se lehetett. Eleinte még bízott a rábeszélő képességében, de hamar rá kellett jönnie, hogy ezekkel aztán biztos, hogy nem boldogul. Mit tehetett hát, jobb híján figyelte a megnyilvánulásaikat, mozgásukat. Hátha adódik valamiféle alkalom a szökésre...

Annyi biztos, hogy az első két napon mozgásra lehetőség nem volt. Az időt arra használta fel, hogy beszélgesse az ifjakkal. Bár nézhetett volna tévét is, de azt nem akart. Sokkal inkább kíváncsi volt az ifjaknak a kendőzetlen véleményére, de a műveltségükre is. Nem voltak egészen műveletlenek. Inkább azt lehet mondani, hogy a műveltségük eléggé egyoldalú volt. És, hogy abban bőven előfordultak hibák is. Ám Jelena (aki a körülmények hatására egyre

inkább Elenává változott) tudta azt is, hogy efféle hibáik másoknak is vannak, és végeredményben ezek a fiatalok legalább nem gondolták magukról, hogy ők lennének a végleges tudás letéteményesei. „Ó, de jó lenne, ha Kalapos Laci elérhető lenne!” Sokszor gondolta ezt magában a két nap alatt, és nem is mindig azért, hogy tán az ifjak tanulnának valamit az ő barátjától, de elég sokszor fordítva is. Lám, ez idő szerint Lacit már a barátjának tekintette.

Elég sokszor beszélgettek a halott Amariei Ionutról is. Ezt a témát eleinte maguk az ifjak is szorgalmazták, de később ő maga is szívesen beszélt róla. Soha ilyen jó alkalom, hogy kibeszélje magából azt a régi fájó pontot.

„Mert, hogy tudjátok, én bizony semmi formában nem játszottam szerepet szegénynek a halálában. Legfeljebb annyiban – ha ez igaz – hogy utoljára nálam ivott egy jót. Meg is részegedett, különben is szerette az italt, főleg megfelelő társaságban. És akkoriban oka is volt arra, hogy valahol megnyugvást keressen. Hogy az alkoholban találta meg? Nem örültem neki, de gondoljátok meg, hányan vannak, akik ugyanezt teszik, ráadásul minden ok nélkül? Hogy szerettem-e? Igen. Akkor nagyon szerettem. Egyetlen hiba kivételével, benne láttam a jövő emberét. A tiszta embert. Az a hiba pedig a nők túlságos szeretetéből adódott. A barátnőjét vesztette el akkor nemrég. És elkövette azt a hibát, hogy büntetni akarta azt a személyt, a titkárnőjét, aki azt a veszteséget előidézte. És a titkárnő nem bírta ki. Meghalt a vizsgálati fogság idején. Hát ez volt az a bizonyos lelki trauma, amit meg éppen Ionut nem bírt el. Ezért kezdett az italhoz fordulni. Végül is ő, az ügyész, a briliáns jogi elme, kellett volna tudja, hogy ez nagyon nagy hiba. De későn jött rá és ebbe beleroppant. Na, erről mesélt nekem az utolsó estén. Aztán elment. Dülöngélve. Megpróbáltam tartóztatni, minden eszközzel, de nem maradt. Hát most tudjátok.”

A második nap estéjén valamiféle izgalom vett erőt a fiúkon – bár két lány is volt köztük, de zömmel fiúk voltak – olyasféle, amilyen utazás előtt szokta meglepni az embereket.

– Igen, utazunk. Ha akarsz, gyere velünk! Ha nem akarsz, hagyunk itt két srácot, hogy vigyázzanak rád.

Elena azt mondta, hogy semmiképpen nem akarja a csapat tagjait elválasztani egymástól, inkább velük megy. Sőt, még kíváncsi is arra, hogy hova mennek és miért?

– Aradon készül valami és nekünk feltétlenül ott kell lennünk. De nem csak arról van szó, hogy tüntetést szervezzünk – (ők soha nem használták az „ellentüntetés” szót, vagy legalábbis olyan ritkán, hogy Elena nem jegyezte meg) – más is fog történni, s nekünk tudni kell róla. Ott kell lennünk, nincs másképp.

Elena természetesen tudatában volt annak a vonzóerőnek, amelyet a társaság férfitagjaira gyakorolt. Vagyis; mind szerelmesek voltak bele, annak a kettőnek a kivételével, amely kettő a két lánynál volt érdekelve. Persze az csak olyan szerelem volt, amilyent a diák a fiatal és csinos tanárnője iránt érez. Félig-meddig csodálat, amely a tudásának járt ki. Mindegy, azért jól esett neki. Ez segítette aztán hozzá, hogy megtudja, miféle utazásról is lenne szó. Bár az is lehet, hogy anélkül is megmondták volna neki.

Az történt, hogy egy ember jött hozzájuk, aki elmesélte, hogy nem is olyan régen, egy műemléknek nyilvánított templomban a templom kincsei között különös tárgyakat látott. Olyanokat, amelyek nehezen lehettek volna összeegyeztethetők a vallással, a liturgiával. Bár aranyedényeket a templomokban is használnak a szertartásokhoz, de emberünk közlőül is megnézte a szóban forgó edényeket, s mindenféle oda nem illő pogány feliratokat vett rajtuk felfedezni. A feliratok annyira pogányok voltak, hogy egyiket-másikat el se tudta olvasni.

Hát ezt a fiúknak feltétlenül meg kellett nézni. Volt közöttük két régészhallgató is, egy fiú meg a barátnője, s ők valamivel bővebb magyarázattal szolgáltak a társaságnak.

A vezér és az örökösök

A mai romániai vezetés, de a régebbi is, meg van győződve arról, hogy ha valaki a X-XI. században Erdélyben, vagy akár máshol a mai Románia területén ismert személyiség volt, az csakis román lehetett. A nép valószínűleg nem nagyon törődik ilyesmivel, de hinni alighanem valami hasonlót hisz. Ilyenformán románosodtak el Ménmarót, Galád, sőt még Gyula is, Szent István nagybátya. No meg Ajtony vezér.

Az ugyan igaz, senki se tagadja, hogy István király birodalma soknyelvű és soknemzetiségű birodalom volt, de azért az ilyen csodaszép menyasszony mégis csak gyanúsnak tűnik. Én, aki ezt a történetet írom, abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy jól ismerem azt az embert, aki életének elég hosszú szakaszában főképpen Ajtony vezérrel foglalkozott, s még véletlenül is sikerült neki meghatározni a nevezett vezér birodalmának a legkeletibb pontját. Így hát bölcsen tudom, hogy maga az Ajtony név török eredetű és aranyat jelent, valószínűleg a viselője gazdagságára utalván. Ezek után aligha lehet kételkedni abban, hogy a vezér anyanyelve valami ótörök-féle lehetett. De még az is igen valószínű, hogy a vezér udvarában valakinek magyar lehetett az anyanyelve. Nem volt az valami alkirály vagy efféle, sokkal inkább valami szolgálattevő inas vagy apródféle. És az ő kedvéért írhatták fel az általa felügyelt edényre, hogy abban mit is kell felszolgálni. Persze az ő anyanyelvén, és olyan írással, amit el tudott olvasni. Egyébként itt is van az a rövid írás, amit ismerősöm a témáról írt, s ami megvilágítja kissé a témát. Aki nem akarja olvasni, hagyja ki!

Interludium

Egy érdekes jel, és ami mögötte van.⁴

Néha az ember úgy van, hogy évekig elemezget valamit, és sok idő múltán egyszer csak olyan hirtelen pillantja meg az addig nem látott igazságot, hogy szinte belehasít.

Én is évekig vesződtem a nagyszentmiklósi és a szarvasi feliratokkal, hátha egyszer egy ihletett pillanatomban észreveszek valami olyasmit, amit más még nem. Most volt itt az ideje, hogy valami ilyesmi történjen.

Egy ifjúsági szervezet vezetője gondolkozott arról, hogy esetleg meghívna előadni valami történelmi témáról. Nekem két témám volt félkészben, egy a Párthus Birodalom hatszáz évéről és az azalatt történekről, a másik pedig a kora újkori rovás típusú írások eredetéről, úgy, ahogyan én látom. Ez utóbbihoz nagyot lendített a képzeletemen Bakay Kornél professzor egyik könyvében látott összehasonlító táblázat a két ismert rovásemlékről. El is kezdtem N+1-edszer ellenőrizni, hogy melyik jel hol és hányszor van meg, kik írtak olyannal, és melyiknek mi a hangértéke. Mint eddig minden alkalommal, az utolsónak akadtam el. Ezek

⁴ Az ismerősöm, aki ezt a rövid esszét írta, beleegyezett, hogy az egész írást idézzem, de a neve elhallgatását kérte.

sehol se voltak találhatóak. Most se. Ezúttal azon akadt meg a szemem, amelyik a legutolsó volt azok közül, amelyek csak a nagyszentmiklósi edényeken vannak meg. Persze, hogy nem volt található sehol. Se Bajcsorovnál, se Amanjolvánál, se pedig Kyzlaszov táblázatában.

„De mi van akkor, ha összevonás?” villant belém a felismerés. És voltaképpen még ez se az én saját gondolatom volt. Bajcsorov professzor úr táblázatában van egy olyan jel, a kaukázusi jelek között, ami a székely rovás „T” betűvel azonos formájú és a hangalak is ugyanaz. Csakhogy mellette ott van zárójelben a megjegyzés: „csak ligatúrákban”.

„Hát ez is valami összevonás lehet”! gondoltam. És ha igen, akkor az csakis a „T” és a „J” betűk összevonása lehet. Vagyis: TJ. Vagy: JT. De ez utóbbit azonnal elvettem. Nem jellemző a lovas-nomád népek nyelvére, hogy szavakat J betűvel kezdjenek. Marad tehát a TJ. De hiszen akkor ez a legegyszerűbben azt jelentheti, hogy TeJ. Már csak azért is, mert hogy edényre van karcolva.

Azért azt mindenesetre meg kell mondjam, hogy Ráduly János szerint ez inkább „DI” jelentésű, de lehetséges „TJ” is, csak akkor tamga. Szerintem nem feltétlenül kell tulajdonjegy legyen, lehet, hogy valaki gyorsan karcolta bele, én mindenesetre maradok a saját olvasatomnál. Bajcsorov nem véletlenül írta azt, amit írt.

A következő lépés az volt, hogy megnéztem a Róna-Tas András professzor idevágó dolgozatában, hogy voltaképpen hányszor is szerepel ez a jel és melyik edényen? Ahogy gondoltam, egyszer szerepelt, méghozzá a dolgozatban 2.-sel számozott edényen. Ez egy kissé megakasztott a gondolatmenetemben, mivel az összes nagyszentmiklósi edények közül, legalábbis szerintem, ez a legfontosabb. Ezen az edényen négy igen jelentős jelenet van ábrázolva, amelyek mind a fejedelmi hatalomra vannak „kihegyezve”. Ezek: „Állatküzdelem”, „Égi vadász”, „Égberagadás” és a „Győztes fejedelem”. Mindezeket én magam is láttam Bécsben, a Kunsthistorische Museumban az elmúlt évben.

És ezen az edényen van, a talpára karcolva, az AJTONY tamga, a család tulajdonjegye, amelyet én magam azonosítottam néhány évvel ezelőtt a felsősófalvi írott kövön, jeléül annak, hogy a vesztett nagyőrszi csata után odáig húzódtak vissza Ajtony maradék vert seregei, életüket mentve. Azt, hogy a Nagyszentmiklósi Kincs utolsó törvényes tulajdonosa Ajtony vezér volt, már Vékony Gábor sejtette, s a felsősófalvi írott köv megtalálása óta én bizonyos fokig bizonyítottnak is tekintem.

Ez az edény tehát nem lehetett másé, mint magáé a fejedelemé.

Másrészt viszont olvastam, talán szintén Vékony Gábor hívta fel a figyelmet rá, hogy ezek a szimplább bekarcolt jelek minden bizonnyal a szolgálattevők számára voltak belekarcolva az edényekbe, hogy tudják, kinek és mit kell felszolgálni.

Nos, hát ebben a korszakban ezek szerint senki másnak nem szolgáltak fel, mint magának a fejedelemnek. Hiszen ott volt a családi jele az edény fenekére karcolva. És ott volt – ezek szerint – még egy jel, amely azt közölte a szolgálattevővel, aki ezek szerint **főképpen magyarul értett, lehet, hogy egyenesen székely volt**, hogy ebben az edényben tejet kell felszolgálni, mert a nagyúr nem iszik mást.

Hihetetlen, de nem lehet másként értelmezni. Az az Ajtony fejedelem, akiről a Gellért legenda azt írta, hogy:

„Akkoriban volt Marosvárt egy Ajtony nevű nagyon hatalmas fejedelem, aki Bodony városában a görögök szertartása szerint keresztelkedett meg. Ez felette fitogtatta erejét és hatalmát. Továbbá hét felesége volt, mert nem volt tökéletes a keresztény hitben. István királynak pedig nem adta meg a tiszteletet semmiben, mert bízott katonáinak és nemes embe-reinek seregében, akik felett uralkodott hatalma teljében. Szilaj paripája számtalan sok volt,

nem is számítva azokat, amelyeket istállókban őriztek csikósai. Rengeteg barma is volt, mindegyik csordájának külön gulyása, s voltak azonfelül majorságai és udvarházai. Még a királynak a Maroson leúsztatott sója fölött is hatalmat bitorolt, a folyó révhelyein egészen a Tiszáig vámosokat és őreket tartott, és mindent megvámoltatott.”

Ez a duhaj, még a királyt is megvámoló oligarcha, ezek szerint csak tejet ivott.

De aligha hibás jellemrajzot nem készített Ajtony vezérről Kós Károly is az ORSZÁGÉPÍTŐ című regényében. Ezt egyébként eddig sem tartottam lehetetlennek. Szerintem ugyanis unalmas regény nem lehet igaz. Márpedig csak meg kell kérdezni bármelyik iskolást, milyen élménye volt az a könyv?

Vagy hogy a korai keresztény legendáknak csak ennyire lehet hinni? Mert íme, Ajtony maga kel fel a sírból, figyelmeztetni minket, hogy „Nem addig a! Biz’ én meg nem ittam mást, csak tejet.”

A történet folytatódik

Ez a meglehetősen rövid írás nagyjából megvilágítja az Ajtony körüli bizonytalan képet. Vagy legalábbis bevilágít abba.

Mindezt Elena akkoriban vagy nem olvasta, vagy beszélni nem akart arról a fiataloknak. Pedig jó alkalma lett volna, mivelhogy éppenséggel arra a vidékre készülődtek, amelyiken valamikor, a történelem egy régi korszakában az Ajtony vezér tragikus históriája zajlott. És az út célja is részben, éppenséggel ama régi vezérrel kellett volna kapcsolatos legyen. Igaz, még azt is meg lehet érteni, ha Elena azért nem beszélt ezekről a dolgokról akkoriban, mert esetleg nem akarta elveszíteni azt a rajongó tiszteletet, amelyben valósággal fürdött akkoriban.

Hát csak hallgatott. De ment velük, mert ő is kíváncsi volt. Gyanította ugyanis, hogy miről lehet szó. Nem is nagyon csináltak titkot belőle.

– Úgy tudom – fejtegette az egyik, Radu nevezetű srác –, hogy annak a bizonyos Nagyszentmiklósi Kincsnak annak idején csak egy része jutott el Bécsbe. Vagy legalábbis ezt gyanítják sokan. Na hát most, ez az edény, amelyikről ez az ember beszélt, én se tudom, hogy higgyem-e, vagy ne, igen lehetséges, hogy az elveszett részből való.

Elena csak bólogatott. Hitte is, meg nem is. De az ilyen beszélgetések is jók voltak arra, hogy teljen az idő.

* * *

– Na itt van!

Az irodaszolga egy jókora paksamétával érkezett meg a főügyész szobájába. Olyan lelki elégtétellel rakta le a csomagot az asztalra, hogy Marinescu majdnem elnevette magát.

– Aztán mi van itt, István bácsi?

– Hát a nyomozás. Amit rám tetszett bízni.

– Ez mind az?

– Igen! – válaszolta büszkén az öreg.

– És ezt most nekem mind el kell olvasni?

– Azt csinál vele, amit akar. Én mindenestre elvégeztem a rám bízott munkát.

– Akkor szépen kérem, hogy talán mondja el a saját szavaival.

– Jó! Adva van tehát egy ember. Már elég idős. Olyan hetven-hetvenöt körüli. Na hát ennek az embernek az egész életútját hullák és kétségbeesett emberek szegélyezik.

– Stop! És hogy nem jött rá eddig senki az üzelmeire?

– Több oka is van annak. Először is, a régebbi korban általában fedésben „dolgozott”. Ugyanis szekus volt. Tiszt.

– Álljon meg, István bácsi! Arról volt szó, hogy nem politizálunk!

Az öreg a vállát vonogatta.

– Arról nem tehetek, hogy a tényeket az igazságnak megfelelően kell elmondani...

– Jó! Folytassa!

– Egyszóval: Jött az új rendszer és az emberünk kenyér nélkül maradt. A társai idejekorán elhelyezkedtek: rendőr, tűzoltó, stb. lett belőlük. A gyengébbjéből meg magándetektív. De ezt minden valószínűség szerint tetszik tudni.

– Na igen. És?

– Hát, ez az ember, bár nem tartozott a gyengébbek közé, mégis elkésett az alkalmazkodással. Ám lehet, hogy nem is fülött a foga hozzá. Végül is – gyilkolásra volt programozva.

– A nevét nem tudja, István bácsi?

– Dehogyan. Monea Romulusnak nevezik.

– Ejnye! Akkor valami baj mégis csak lehet a nyomozásával. Tudja meg, hogy az, akit gyanúsít, korának talán egyik legműveltebb embere. Tanított a rendőrtiszti főiskolán, de a jogon is. Engem is tanított.

– És sohasem vett észre rajta semmi gyilkos indulatot? Egyébként mit tanított?

– Római jogot.

– Ejha! Lehet, hogy nem ugyanarról az emberről beszélünk? Elvégre nem csak egy tarka kutya van a világon...

– Szeretném azt hinni, hogy ez így van. De akkor mondja! Mit is követett el maga szerint?

– Talán kezdetnek, mondjuk, ujjgyakorlatnak, egy ismert fizikusnő meggyalázása és évekkel később a halálba kergetése. Ezt nem egyedül tette, legalábbis az elején jelen volt egy tisztvársa is.

– Lehet, hogy a másik volt az értelmi szerző.

– Sajnos nem.

– Mi van még?

– Egy másik nő drogra szoktatása és prostitúcióra kényszerítése. Még hozzá külföldön. Ez már később volt, Izraelben. Ám a zsidók el is kapták, s elég sokat ült ezért náluk. Megjegyzendő, hogy az a drog, amit használt, és nem csak akkor, még ma sincs tisztázva, hogy honnan való, kimutatni is csak nagyon gyors vizsgálattal lehet. Viszont a hatása hosszan tartó. Megfelelő formában akár évekig. Még szerencse, hogy elég instabil, s így az a nő mégis csak megmenekült. Egy idő után.

– Na, eddig még halálról nem esett szó.

– Majd most! Egy idős orvosnő halálos megfenyegetése és méreggel való megölése. Még hozzá „idegen zászló alatt”. Ezt gondolom, tudja, mit jelent. Azután: Egy idős férfi megmérgezése Udvarhelyen. Erről lehetett hallani. A mérget, éppúgy mint a másik drogot, már nem lehetett kimutatni. Azt hiszem, hogy az idősebb Galambhegyi gróf halála Németországban szintén az ő számlájára írható. De azt sem lehet ma már kinyomozni, hogy hogyan történt. És akkor elérkeztünk a mához. Ez a valaki, engedje meg, hogy ne nevezzem a továbbiakban embernek, behízelegte magát a TPVR-nél. Azt gondolom, tudni lehet, hogy mi az?

– Tudom. Tineret Pentru Viitorul României⁵. De arról volt szó, hogy nem politizálunk.

– Azt nem is akarok. És nem is az egész szervezetről van szó. Csak az általa elérhető részéről. Olyan dolgokat szuggerál be azoknak a szegény ifjaknak, amelyek már a köztörvényes bűnözés kategóriájába tartoznak. És emellett új játékot is talált magának. Eddig a három méreg további forrását kereste, lehet, hogy utánpótlásra szorul, most meg egyenesen kincskeresésre adta a fejét.

– Na! Ott legalább nem követhet el bűnt.

– Furcsállom, hogy ezt mondja, főügyész úr! A templomrablás nem számít annak? Persze, mint eddig is mindig, most is a más kezével akarja kikapartatni a gesztenyét a tűzből.

Az ügyész elgondolkozott. Aztán:

– Na jó, István bácsi, meggyőzött. És most már azt is sejtem, hogy mégis csak az én volt tanáromról van szó. De! Tudja mindezt bizonyítani is?

– Természetesen és sajnos, de nem. Ahhoz sokkal kiterjedtebb nyomozásra van szükség.

Az ügyész a fejét ingatta.

– Na, feladta nekem a leckét, öreg. Ha nem nyomozok, bűnpártolást követek el. Ha meg nyomoztatok, akkor elásom magamat. Ez olyan biztos, mint a kétszerkettő. Szóval... egye fene, nyomoztatni fogok. Hogy az ördögbe nem tudok én a fenekemen ülni?

– Azt soha nem is fogja tenni, uram. Mert alapjában véve tisztességes. Ez elég nagy baj, amellett ritka tulajdonság. Jaj, el ne felejtsem: Az Amariei főügyész halálában is benne volt a keze. Azt még nem tudom, hogy milyen formában, de benne kellett legyen.

* * *

Lassan a vége felé járt már a tél. És egy körülbelül hetes esős időszak után kisütött a nap, és egy afrikai eredetű légtömeg benyomulása következtében úgy tűnt, hogy körülbelül öt napra előleget adott a nyár.

⁵ Lefordítva: „Ifjúság Románia Jövőjéért”. Kitalált szervezet.

A fiatal társaság ezt az időt választotta ki, hogy meglátogassa azt a két papot, akiknek a templomaiban a régi kincsek maradványait sejtették. Egy katolikus és egy ortodox templom volt. Úgy döntöttek, hogy az utóbbit egyelőre nem bántják, s a másiktól viszik el azokat a tárgyakat, amelyeknek, véleményük szerint, egy nemzeti múzeumban van a helye.

Ekkor hát kétfelé oszlottak, voltak, akik vonattal mentek, de egyiküknek kocsija is volt. Radu volt az, aki már dolgozott, mint régész. Persze nem a saját pénzéből vette, a szülei segítettek hozzá. Ő hát vállalkozott rá, hogy Elenát meg egy másikat, Livia nevű lányt, elfuvarozza. Mivel azonban már késő délután volt, amúgy is sötét az évnek ebben a szakában, úgy döntöttek, hogy majd holnap utaznak. Livia hazament. Elena is készülődött. Ekkor az ajtón Radu dugta be a fejét, aki pedig már egy ideje kint téblábolt.

– Bejöhetek? Egy percre.

– Gyere! És mondd!

– Nehéz dolog lesz. Várj! Erőt gyűjtök.

– Annyira nehéz? – mosolygott Elena.

– Igen! – bólintott a fiatalember. – Nézd, Elena, akárhogy is variálok a témát, én... beléd szerettem.

Elena talán valamennyire el volt készülve valami hasonlóra, de most váratlanul érte.

– De hiszen te Liviát szereted!

– Igen. Livia a párom, és nem is tudom, mi van velem, el is fogom venni feleségül, amikor elérkezik az ideje, de...

Ekkor odalépett az asszonyhoz és erősen átölelte. Elena annyira meglepődött, hogy hirtelenében egy mozdulatot se tudott tenni. Aztán, amikor magához tért, szelíden kibontakozott az ölelésből.

– Nézd, Radu kedves! Nem akarok most afféle rég elcsépett kijelentéssel jönni, hogy „de hiszen az anyád lehetnék”, vagy valami hasonló. Azt hiszem, csak gondoltad ezt az egészet. Azoknak a beszélgetéseknek a hatására, amelyeket lefolytattunk. Nézd! Egészen zavarba hoztál!

A férfi most már nem próbált meg megint közeledni hozzá. Csak állt előtte és a kezét hol ökölbe szorította, hol meg kinyitotta. De ez nem az agresszivitás valamiféle megnyilvánulása volt. Inkább a benne feltorlódott rengeteg mondanivaló, amely nem tudott utat találni, tört elő ilyenformán, hogy ne robbanjon. Aminthogy valóban, amikor megint meg tudott szólalni, a szavak szinte összefüggéstelenül, majdnem robbanásszerűen hagyták el a száját.

– Elena kedves! Én küzdöttem ellene. Tudom, hogy Livia... de nem tudok ellenállni. Te olyan különös asszony vagy. Ilyet még soha nem láttam. És soha nem éreztem. De szinte nem is élek, amikor nem rád gondolok. De hát mi ez? Csodállak és szeretlek egyszerre! És csak arra tudok gondolni, hogy feltétlenül az enyém kell legyen! Aztán történjen akármi! Nem bánom.

– De hiszen, nekem már van barátom!

– Nem hiszem! Sose láttam. Mondd meg a nevét, mert különben azt kell gondoljam, hogy nem is létezik! Csak nekem találtad ki!

– Kalapos László a neve.

A fiatal férfi egy lépést hátralepett, mintha megütötték volna.

– Egy... ungar...?

– Igen kedves. De hidd el, nincs se szarva, se pata a lábán. Nem ördög. Ellenkezőleg, olyan dolgokon mentünk keresztül együtt, amit más nem tudott volna végigcsinálni.

– De hiszen te... román nő vagy. Hazafi! Miniszter is voltál.

– Igen. Román vagyok. És azonkívül még orosz is, az egész családom orosz. A bátyám, unokabátyám orosz atomfizikus. Meg magyar is vagyok. Mert a nagyapám magyar költő volt. A nagymamám kerestük akkor, amikor Lászlóval egy háborús országot végigjártunk. Meg az anyám féltestvérét. De sajnos már mindketten meghaltak. Mert az a nép önmagával meghasonlott és ezért... jaj, hogy mondhatom el ezt neked? Nincs rá mód, hogy megértsd.

– De hát mit kívánsz tőlem? Akarod, hogy magyarrá legyek? Ha nagyon akarod, megteszem. Most úgyis egészen másképp látom ugyanazokat a dolgokat, mint akár tíz perccel ezelőtt.

– Nem. Ilyet nem kívánhatok, s nem is kívánok. Légy jó román! Hazafi. De ne a mások kárára, hanem inkább a néped segítségére!

– És akkor az enyém tudsz majd lenni?

– Nem tudom. Kérlek, várj még a válaszra! Egészen össze vagyok zavarodva.

Radu hát elment. Otthagyta Elenát a forrongó, kavargó gondolatokkal. „Tényleg, miért mondott nemet? Nemet mondott-e valójában?” Úgy látta, hogy nem. Vagy még inkább, hagyott a fiúnak egy kiskaput. De ő maga se tudta, hogy kellene döntenie. Éjszaka sokáig nem tudott elaludni. Reggel pedig a kocsiban tüntetően hátra ült, Liviát hagyta előre, az anyós-ülésre. Radu mellé.

A templomban már folyt a veszekedés. A pap – kis vékony emberke volt – egy csészét szorongatott a kezében, mintha soha nem akarná elereszteni. A csésze nem volt nagy, alig valamivel nagyobb, mint egy méretes kávéscsésze. A fiatalok két részre oszlottak. Az egyik rész a pap reverendáját fogta hátulról és húzta, a másik része a pap csészét tartó kezét húzta a másik irányba. A csészét magát nem merték, mert vékony volt és féltek, hogy össze-vissza görbül. És két fiatal, egy fiú, meg egy lány, hátrább álltak és nem szóltak bele az eseménybe. Úgy látszik, ők vallásosak voltak. Erre jöttek be Raduék hárman.

– Álljatok már meg! Hát nem vagytok emberek? Papot kínozni? Szégyelljétek magatokat! – ezt kiáltotta Radu már az ajtóból. És talán hallgattak is volna rá, mert mindig is ő volt a vezér, de ugyanakkor előtűnt egy idős ember is a másik irányból. Ő is egy hasonló csészét tartott a kezében. De a másik kezében egy jókora botot.

– Mire vártok még? Üssétek már agyon azt a nyavalyás papot és menjünk egyszer! – kiáltotta károgó varjúhangon.

– Ne! – kiáltotta ekkor Elena is. A vesztére. Nem is volt ideje másra, mert a károgó hangú öregember megint kiáltozni kezdett.

– Ott a nemzetáruló! Ő volt a hitvány, nem Amariei Ionut. Ez a fehérlő! Őt üssétek!

Elena elég közel állt hozzá ahhoz, hogy megfogja a botot és kitépje a kezéből. Jó messzire hajította, hallatszott, ahogy gurul a templom kövezetén. Egyetlen pillanatig mindenki a guruló botra nézett és ez időt adott Elenának arra, hogy visszavonuljon vagy öt-hat méterre. Ám ekkor az idős férfi megint rikácsolni kezdett, de ezt már a fiatalok nem is igazából értették. Ám az öreg ekkor valahonnan elővett egy pisztolyt és Elenára fogta. Szárazon, röviden csattant egy lövés. Egyetlen lövés. És Radu, aki már az előtűnése pillanatában meglátta a pisztolyt és villámgyorsan Elena elé csúszott, szép lassan kezdett összeesni. Nem úgy, mint a filmekben, hanem nagyon lassan.

A golyó átment a fiatalember mellkasán, elhagyta a testét és utána még megsebezte egy kicsit az Elena baloldalát is. Elena úgy érezte, hogy nem tartja meg a lába. Egy darabig csak reszelt, majd odaomlott a földön fekvő fiatalember mellé. Nem volt semmi különösebb baja, csak meg volt döbbenve.

Aztán csak ott volt, félig ülő, félig fekvő helyzetben, az egyik lába messze kinyújtva, a szoknyája felcsúszott majdnem a derekáig, de egyáltalán nem törődött vele. Észre se vette. Csak Radut nézte. Simogatta az egyre hidegebb arcot és az egyre verejtékesebb, egyre fehérebb homlokát csókolgatta. És közben, mint valami mantrát, úgy mondogatott valamit. Valami ilyesmit: „Ne menj el, Radu drágám! Nagyon szeretlek, ne menj el tőlünk! Maradj közöttünk! Te vagy az én hősöm! Az én felülmúlhatatlan hősöm. Ne menj el! Mindig szeretni foglak!”

A haldokló még egyszer kinyitotta a száját és szólt.

– Így jó! Így nagyon jó!

A fiatalok meredten állták körbe őket. Meg sem mozdultak, még lélegzeni is alig mertek. Dehogy is vették észre, hogy időközben rendőrök jöttek elő valahonnan. Lefogták a vén dühöngőt és azt mondták:

– Monea Romulus, Románia törvényeinek értelmében letartóztatom! – és elvitték.

Már úton volt a mentő is, de Radura nézve nagyon későn. A pap fellelegzett és áldást mondott a két embert körbeálló fiatalokra.

* * *

Marinescu főügyész az irodájában ült. Nem volt komoly elfoglaltsága, egy papírlapot tartott a balkezeiben, s néha, de csak néha, pakolt ezt-azt egy jókora kartondobozba. Talán tévé lehetett benne azelőtt. Vele szemben állt István, az öreg irodaszolga. Neki is papírlap volt a kezében. De ő mosolygott a bajusza alatt.

– Jól borsot törtek az orrunk alá, ugye? – így az ügyész.

– Azt is lehet mondani. Ha valaki nagyon akarja. Engem mindenesetre nyugdíjba küldtek. Na! A korom megvan hozzá. Nem is nagyon bánom. Majd hazamegyek a falumba, van ott egy kis kertem, azt művelem, szóval – lesz mit csinálnom ezután is. Nem fogok unatkozni. De a főügyész úr mit fog csinálni?

– Engem áthelyeztek. Teleormanba. Megszoktam már. Eddig is állandóan labdázta velem. Ezután is úgy lesz. De nem bánom.

– Hát igen. Ott is szükség van tisztességes emberekre.

– De!

– Tessék.

– Mondja már el, hogy ne haljak meg bután! Végül is mi történt Amariei ügyéssel? Hogy halt meg? Vagy inkább mitől?

– Sajnos, ez alighanem rejtély marad. De abban biztos vagyok, hogy annak a Moneának valamilyen módon benne volt a keze. Erre mérget mernék venni!

– Az ám. A Galambhegyi mérgek közül.

– Igen. Főleg azt, amelyik inkább gyógyszer – vigyorgott az öreg.

„A világ fölött öröklik a rend”, ezt egy költő mondta egy híres versében. És ez igaz is. A rend az az erő, amely lehetővé teszi az emberek egymással való együttélését. Ám olyan rend is van, amely ahelyett, hogy az együttélést lehetővé tenné, sokkal inkább akadályozza. És ráadásul kétféle rend van. A törvényes és az erkölcsi rend. A kettő közül az erkölcsi rend a magasabb rendű. De a törvényes rendnek is van előnye. Neki ereje van. Aztán néha az is megtörténik, hogy a kétféle rend összeütközésbe kerül egymással. Ilyenkor jaj annak a szerencsétlen embernek, amelyik a kettő közé kerül. Valósággal finomlisztte örölik. Lám, a szegény Radu Pădure éppen így járt.

Nemvaló István különös dilemmában volt. Szóljon-e a fiának, vagy ne szóljon? Végül úgy döntött, hogy nem szól. Oldja meg a fiú a problémáit, elég nagy már hozzá!

Kaposváron Marietta (a sógornőm egyébként) kutakodott a házban. Egyedül volt, Gézának valami dolga akadt, hát amíg várta, szétnézett, a kíváncsi asszonyok szokása szerint. De nem talált semmit. Eleinte. Aztán egyszer, amikor a kamra hátsó falán levő egész kis ajtót kinyitotta, ott állt előtte. Három üveg, olyan kétliteresek lehettek, tele valamilyen folyadékkal. Mellettük egy papíron (pergamen volt, de ő ezt nem tudta) valami régi írás. Talán ki tudta volna silabizálni, ha ideje s kedve lett volna. De éppen nyílt a kinti ajtó. Géza hazajött. Amint belépett, ott találta a feleségét a kamrában. Rögtön látta rajta, hogy megtalálta.

– Te Géza! Ez... az?

– Igen szívem. A három méreg.

– Ez igaz? Nem csak legenda?

– Hiszen látod! Ott van előttem.

– De te tudod, hogy ezekért embereket öltek meg?

– Tudom.

Halmi Géza professzor arca ekkor elborult. Ököfbe szorított kezét az égre emelte és borzasztó átkot mondott arra, aki azokat, bármelyiküket, emberek ellen valaha is használni fogja.

Marietta ekkor magához szorította a férjét és úgy szorította, mintha soha nem akarná elengedni. Nem is akarta.

Végül Kalapos László is találkozott Jelenával. Aki néha Elena volt, de néha Heléna. Ahogy azt az ukrán út folyamán megszokta, csókkal, öleléssel akarta köszönteni. De az asszony szelíden eltolta magától.

– Majd később, László! Történtek dolgok, amíg nem voltunk együtt, és még nem vagyok túl rajta. Kérlek, adj egy kis időt! Aztán úgys a tied leszek, csakis a tied. Mindig. Ígérem!

Kalapos László pedig türelmes volt. Megtanulta a türelmet az elmúlt év során. És általában, nagyon megváltozott. Éppen emiatt, komoly reménye volt arra, hogy az élete végül révbe jut. És még hozzá micsoda asszony mellett!

VÉGE

Nagyvárad, 2014. október 13.